

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת במדבר תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף י עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רל"ז

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶת אֱלֹהֵי לֵידָה – בירושלמי מותר; בחזק השערה, ושפשוף שמו, ורשות נחמה
 1 לְקַדְקֵד לְחֻבֵּק עֲלֵינוּ, וְאֵל נִתְּנָה שְׂרֹת לְכָל לְחֻבֵּק עֲמֵינוּ. **בְּכָל** וְעֵלֶּה כִּי – זֶה רֵדָבָא
 2 אֵל שִׁיךְ לְאַחֵי בַּרְק **"כֹּל הָיָה"** (ד"ה טו.ב.) וּבִפְרִי **"כָּל הַמִּצְוֹת"** (עֲבֻדָּה וְדוּ אִמָּא.
 3 וּבִפְרִי קָמֹד וּפְדָסִים וְכ.ר.) וְדָתָם נְמִי מִיִּרְאָה וְהָאֵל שִׁיךְ אֶת הַמִּצְוֹת מִדִּי רֵדָבָא,
 4 דְּלִחְוֹמָא אֵתָא סַפֵּק אִיסְטֹרָא וּמוֹצִיא מִדִּי רֵדָבָא
 5 הַחֵזֶק. וְהַרְמִיתִי חֲזֵק אֵל שִׁיךְ לְאַחֵי חָבָא,
 6 דְּחֵזֶק יָד וְעֵשֶׂה דָּתָא לְכָל שִׁיךְ לְאַחֵי חָבָא,
 7

ער שיאמר ביר לי — האב אל פמליז בן טבל
 סמוך לחפיפה לאל טבל סמוך לחפיפה.
 כדמפליז פקרת חפירה נדדה (ד.ס.) דאמר רבא:
 טבלה דהאן בעל מוצאת חסד דרעין, א"ר
 סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחזור לחוף
 ולטבלה, אמר רבינו תם: דהבא מיירי
 בנמצא בנהן, דהא מיירי בנמצא בנמצא
 חפיפה לא תקן עורא אל בראש, דברמינין
 "במורבה" (בבא קטא פ.א.) דאורייתא לעיוני
 דלמנא מקדש, ומקדש לא שייך אלל אראש,
 ועד נתי תנן: דהא חופה ומפססא אבל לא חוף.
 ובפרק בתרא דהא (ד.ס.) דאמר רבא:
 אלא בחמיין, אבל בקרייזי לא, משום דמשור
 מדינא, אבל בשאר חוף שייך לומר לשון דהיה.
 כדמיא דהא רבה, שייך לימוד ארס בתוך
 ברוי שחיתא מדינא קמשיה בימי, משמע גמי
 קמשיה דוקא אבל לא שאר חוף, ואף על גב
 דאיכא לימוד דקט קמשיה לרבוהא, דאם
 גב דבאט נמי לא בעיא, דא"ר לביאט דאם
 בעין — ליכא למימר דהא, מדרלא קט "פאלי"
 קמשיה משמע קמשיה דוקא, ודא דאמר רב
 נחמן כחיתות: דהא חסרת (נדה ט.א.), משמע
 דכל חוף עב חפיפה — נדה לא משום דהיה,
 אלא משום שדיתה רעילה לחוץ בחמיין, כמו
 שנהרגים עב כעשיי לחוץ כל חוף בחמיין, ועד
 אומר רבינו תם, דהבא מיירי לטדורו, ובהה
 איירי לבטלה, שהחמיין לטדורו
 מלבעלה, כמו שמשמע בגדה בכנה מקומות.
 ועד ישי להעמיד דך' דשמעתין בבבלין, דאן
 חסד חפיפה משום שטובלין תמידי, כדמשמע
 בירושלמי בריש פסחים. (ד.ס.) הבא דהאכיב
 פירוש קרוב לזראי: הוא דטבל שפיר, כיון
 שנתקטע באחרונה הבין אחר כך, כ"כ.
 חבמה לא איתורו הבין אחר כך, כי
 אהאיה נדוקה שנסדר נדוקה חסד בריש דה
 (ב.ב.) דקאמר דהם דכל חסדות ששעו על
 גביי למפרע כולן נטאות, משום דהא חסד
 לנפיק דהעמד טעא על חוקתו, לא אמרינן
 מקום חאריקאי ארם לא חאריקאי, ודבא נמי
 נינא: העמד דבמה על חוקתה ואינא לא
 נהטור, דהא דסבין נפיקו על פנינן ויש לומר:
 דשאני דהם, דהא למינן חסד ואחראי,
 כדקאמר דהם, ועד ישי לומר: דבא טענא
 וכו'.

[illegible]

מפני שדרכי של שריצים לילות – ואף על גב דאדם נמי דרכו לגלות – איכא למיתלי באדם טהור ובשרצים לטהר, ובאדם טמא לטמא, תלינן בחר רובא לטהר. ואין דרכן לכפות – הלכך, ירשא ליכא למיתלי בשרצים, וטמאים וטהורים שביחד, וחישישין לטמאים. אלמא במדי דאסורא תלינן בחר רובא דשביחי ואף

על בדלקלא. אי נמי, טעמא דהנחיה
מגולה ומצאה מבוסה, מבוסה ומצאה
מגולה, אל מצאה משהנחיה — 1
טומאה איבא ולא פסולה איבא. 'ואילו ספק
מים מגולין אסורין גרסין. ואף על גב
דאיבא למימר: אסורין בנבל לשם גשילה
אחת, ושאר שריצים יהיה אותה שאין בהן
סכנה, והוה להו נחשים ממשט — 2
בנחשים ואסירי. אי נמי, פשיטא ליה דהוא
עצמו גילה אותה, והנהו בלולין בד שיוכל
נחש לשחות מן — אמרין לקמן דאסירי,
ואף על גב דמצאה מנח שנהיחא. שפע מינה
הסירא סכנהא באיסורא שפע מינה — 3
ואת דרפלי לזא דרבא שאר דאסורא סכנהא
מאיסורא, מרקנה; אם יכולה חולדה
לדעת בר פסולה, ו' קתני "טמאה",
לשחות ליה לגמל למתלי בשרצים,
דשמעין ממילא דאסורה משום סכנה
נפשות, ואף על גב דלגבי איסור קרלא היא
דלא סכנהא, לא מיתלי באדם טמא והא קתני
גב דרובא נמי לגמלו. שמוס דאסור הוא ו' 4
"טמאה" לא הוה בשמעין מינה איסור סכנה
נפשות. ו' גריס "ואילו ספק מים מגולין
אסורין", וקשיא לי בנחה דהיא. דהא
לרבנן חולדה קתני ולא נחש. ולרבנן גמליאל
נפיה או חולדה או נחש קתני, ואם יכולה
חולדה לשחות ולא נחש, כגון שמעין ו' 5
גבה — קתני נמי פסולה ולא טמאה. והבא
איבעי ליה למתני טמאה, דמא' סכנה
נפשות איבא דאקילו ביה גבי איסור
טומאה, ועד, בנחש נמי ליתני: פסולה
משום שריצים וטמאה משום אדם טמא.
ואשמעין תרידו, ונחשוש נמי לאיסורא.
דהא רישא מצוי למיתלי באדם טהור ובאדם
טמא. ולישן באדם נמי לחומראי אלא ו' 6
שמע מינה: טעמא לאו משום סכנה הוא.
אלא משום דלישן ברובא דשיכא, כפמ
ישו — הדימ בלולין, דהא דרוא אסור
הנחין מגולים? הדימ — הנחש. "דחש"
תרעם של "שרץ". מרתת און כלי — 7
חששין שמוא היה שם שרץ ושתה. הוא הא
חזי ליה — כיון שלא שמוס לשם הנחש
שיעור שיכול לחזור לחורו, אלא כדי שיוכל
לבא לשחות — לא דהא לא אלא. דא ו' 8
אמא — אלא קח חזי ליה בחורונו לחזור תחת
און הכלי בקרקעו השוחם בסבב ואחר כך

נמצאת פגומה – ודועה הוא שבשטח ברוך קדם שחטוה וודה יפה, אבל לא ברק
אחר שחטוה מיד. **אפילו** שרר בה עקבות – כן שחטוה לבדיקה אחרונה, דאביא
למלתי לעמוד. – פסולה העשית. **מקום** – ביקור – הושתחו. ומוצא – ומוצא
שלא נשחטו היסמנים אלא נקרו, שהפגם קורע, "וחבת" חבי (דברים יב). **בעצם**
נפגמו – באותו שיעור בה. **נשחטוה** – דאמר לעיל (חולין ט.ו.) בחוקת איסור
עומדת עד שיוחזק כי במה נשחטוה, וכן נולד בה ספק בשחטוה. **כל** – כל היום כולו –
לאחר נבילה. **חבתם** לא **איתרין** – וכיון דלאו גופתו פגם איתרין אלא דבר
אחר – לא דמי לטבילה, ולא אתי ספק דרעווא דסבין ומוציא אותו מיד שחטוה
דאית. **דאית** עצם פגם. **שחט את חושם** – בעון שחטוהו בשמן אחד חו לא דרין
דחישין לעיקור השני, ולא דנקט שחטוה גופתו שחטוה בגררת – והוה דרין
דאפילו איפבא נמי, ולא משום דגררת עבידא לאשתמוטי. והוה מיתוקמא
ב"השחט" (חולין כח.א). **נשחטוה הנריית** – תחלה, דרי גנופה. **בראי** **גנוא** –
שנולד בה ספק בסבין.

ורלמא אדנפק ואתי בער ליה שיעורא בר – אין להקשות הכי מוכח מהבא דאוקי
מילתא אחזקיה דלמא הבא נמא מספק, דספק טומאה ברשות היחיד ספיקו
טמא ודכל ענין טימא הכתוב, אפילו הוי רשות הרבים שיש בו הרבה בני אדם, ואפילו
דבר שאין בו דעת לישאל. אבל קשה: דתתני הכא דליבא וירעוא, אבל הכא דאיבא
וירעוא, כגון סכין שנמצאת פגומה, וכן אחד
שמעין שנמצא דמי ברשות הרבים, דמסחין
שעדים מטעם חזק – הכא גזנא נמלן
דאולין בתר חזקה ויש לומר: דאיסתבח
שחזר לאחר שנבעה, אפילו הכי אין מוטעם
למפרע כל אותם שנכנסו לבית בימי הסגר.
ומדור חסד, דרך מילתא דמיא למקח שנעמד
ונמצא חסד, דרשבקין לחזקה דמוקח, ומטנאקין
גלברא שטבל משום העמד נמא על חזקה
ודרי חסד לפנין, דבא נמי הוה לן למימר
דרשבקין חזקה דבא, ואולין בתר גזנא
דאקמקין בחזקת טורחא, ודרי חסד לפנין
אלא לאו משום דאמרינן אקמיה אחזקה –
ואין לומר דשמיא הבא דאולין לחומרא,
דמאורייתא אין לחלק, ועד, דאף לקולא
מטנאקין ביה, לשרוף קרשים, ולהביא קרבן אם
נכנס למקדש וקא מיידי מספק חולין לעורה.
ועד, דלא לקולא מוקמינן בא אחזקה, דא
היה נגא גדול וכסוף חשבוש היה חסד ממה
שהיה – מסחין, ויתעור דלמא אדנפק ואתי
בציר ליה שיעורא והיה כשיעור שהיה במקו
שבו, ונמצא שהנגע שמד בעינו ובעי הסגר
נשח אלא משום דמוקמינן ליה בשעת הסגר
אחזקה. **בהן** גדול ביום הכפרים יוכיח –
תוספת דברפך "ידעת השומא" (שמועת י.ב.)
אמרינן: הגבנה בית הענגוע דרך אחזקה,
אפילו כולו מבפנים וכן תמטנו – טורח,
והבא אל הבית? אמר רבנא – דרך ביאה
אסרה תורה ויש חילוק בין בניסה לביאה,
דאדראא מילתא אחזקה כתלמיד הנפטס
מרב.
דקיימי

ומאי שנא? – **התם איחילדא בה ריעותא בבהמה,**
הבא סכין איתרעא, בהמה לא איתרעא. והלכתא
כוותיה דרב הונא כשלא שייב בה עצם, והלכתא
כוותיה דרב חסדא כששייב בה עצם. – מפלל דרב
חסדא אף על גב דלא שייב בה עצם? אלא במאי
איפינס? – **אימא: בעצם דמפרקת איפינס. הוה**
עובדא, וטרף רב ויסף עד תליסר חיותא. כמאן?
כרב הונא, ואפילו בקמייחא? – לא, כרב חסדא,
ולרב חסדא, ואיביעת אימא: לעולם רב הונא,
דאי כרב חסדא, ומדי מתלה תלינן, כמאי דבעצם
דמפרקת דקמייחא איפינס? דלמא בעצם דמפרקת
דבתרייתא איפינס! אמר ליה רב אחא בריה דרבא
לרב אשי: רב כהנא מצריך דריקותא בין כל דרא
והרא: כמאן? רב הונא, ולמפוסל קמייחא? – לא,
כרב חסדא, ולאכשורי בתרייתא. – אי הכי, תיביעי
נמי בדיקת חכם! – עד אחד נאמן באיסורין. – אי
הכי, מעיקרא נמי לא! – האמר רבי יוחנן: לא אמרו
להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם. מנא
הא מילתא דאמור רבנן? אוקי מילתא אחזקה? אמר
רבי שמואל בר רב הונא אמר רבי יוחנן, אמר קרא:
"ויצא הבתן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את
הבית שבעת ימים", דלמא אדנפק ואתא בציר ליה
שיעורא? אלא לאו משום דאמרינן אוקי אחזקה.
מתקין לה רב אחא בר יעקב: ודלמא גזנא שציא
דרך אחזקין, דקא חזי ליה כי נפק! אמר ליה אבי,
שמי תשובות פדברי: דרא, דיציאה דרך אחזקין לא שקה יציאה, ועוד, אחזקי תלתא מאי
איפא למימרי? וכו' תימא דפתח ביה כותא – והתנן: בית אפל, אין פותחין בו חלונות
לראות את נענו! אמר ליה רבא, דקאמרתי: יציאה דרך אחזקין לא שקה יציאה – כהן גדול
ביום הכפרים יוכיח, דכתיב ביה יציאה, ותנן: יצא וקא לו דרך בניסות, דקאמרתי: בית
אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נענו – הני מילי היבא דלא איסתחוק, אבל היבא
דאיסתחוק – איסתחוק. תנא דלא כרב אחא בר יעקב: "וצא הבתן מן הבית" – יכול תלת
תוחן ביתו ויסגיר? תלמוד לומר: "אל פתח הבית", אין פתח הבית, יכול יעמוד תחת
המשקוף ויסגיר? תלמוד לומר: "מן הפתח" – עד שציא מן הבית כולו, הא כיצד? עומד
בצד השקוף ומסגיר. ומנן שאם תלת תלוחד ביתו והסגיר, או שעמד בתוך הבית והסגיר,
שקסגין מוסגיר? תלמוד לומר: "והסגיר את הבית", מכל מקום. – ורב אחא בר יעקב:
בגן

ומאי שנא – הא ספק והא ספקו הלכתא כרב הונא – דחיישין לעור. ועל ידי
היה מעשה תורה לי רבינו יעקב כן רבי יקר בעון חסדא, **מכלל דרב חסדא**
אפילו כשלא שייב בה עצם – לאחר שחשתי, מכשיר. מדאצטרך למימר
הלכתא כרב הונא כשלא שייב – מכלל דפליגי רב חסדא עליה. **בעצם מפרקת**
– לאחר שחשתי, שנגע בצד החזא, והוא
המפרק, דכתיב (שמואל א' ד') "והשבר"
מפרקתי. ולא כביא לן בחותיה למחיל
לקולא, דהחיא נגיעה דעצם מפרקת לא
פגומה לסכין טפי מעור. אבל שביד עצמו,
בהווא דמיא תלינן, תליסר חיותא – שלא
ברן קין לו, ולאור שחשתי כולן נמצאת
פגומה, כמאן – כסריא ליה. כרב הונא
ואפילו כדמא קמייחא – נמי טריפה,
דחיישין לעור? ולשון בעיא הוא. **לא כרב**
חסדא – ומשום עצם מפרקת דקמייחא
טרפיהו לכלולו בתרייתא. **מדי חילא**
תלינן – דדא דמיא נגיעת סכין במפרקת לא
פגומה טפי מעור, שדרי אמי מכו עליו בבית
ואפילו הכי תלי ביה לקולא. הלכך, כי שחט
בהמות טובא תלי נמי רב חסדא במפרקת
דבתרייתא ומכשר להו. **לפסל קמייחא** –
בעיא היא אמר דמצינן בדיקא לאור
שחשתי האשונות מדי משום אדא משבח
לה פגומה טריף לה, כרב הונא? **לא כרב**
חסדא – כסריא ליה, דלא חיש לעור,
ומצריך בדיקה שאם תמצא פגומה יתנגה,
והיו תאורנות כשרות עם הראשונה, וזאת
לא בדיק, ושחט ליה לאידך ומשבח לה
פגומה – דחיישין למפרקת דקמייחא ואסירי
בתרייתא. לית ליה אדא דאמור לעיל: מכדי
מחלל תלינן, רב ואף על גב דמשגיחא כי
– דחייא בעלגמא הוא, כלומה, לעולם
אימא לך כרב חסדא כסריא ליה. אבל רב
כהנא דמיא כרב הונא קאמר דמפסל
קמייחא, דקאמרינן לעיל הלכתא כותיה,
והשחט אפילו בהמה אחת צריך לבדוק
הסכין אחר שחשתי, ואם שחט הרבה ולא
ברק בתניחם ואחר כך נמצאת פגומה – אף
הראשונה אסורה. **אי הכי** – דמשום הא
דבעי למשחטיה א ברק – הוי ליה
בדיק דקדם שחשתי, ואיכתיב חכם
להראות לו את הסכין, דילפנין (חולין י.ב.)
למחוי לחכם, משע מיעה ליה לאור בדיקה
דקדם שחשתי חשבי ליה עד אחד נאמן
באיסורין – דכל יחיד ויחיד האמינות
תורה – "ובחבת מוקד ומצאנך" – וברבים
(יב' "שוחט את כן הבקר" ויקרא א.) ואכל
כהניע על יד, ולא חזקין להעמיד עדים
דבר. ולא הצריכה תורה עדים אלא
לעוש ממנו, ואם מיתא בית דין, ולעירוי,
דגמרינן (גיטין כ"א) "דבר" דבר" ממנו. האמר רבי יוחנן – ממוקם דהרב סמכו על החזקה לאסור ולתריי, כי דהוא
דלעיל. **ויצא הבתן וגו'** – דבעינן דניפוק מכל הבית ואחר כך יסגיר את חזלתו ואף על גב דאיבא למימר: דלמא עד דנפק ואתי בציר ליה שיעוריה מבגריס, ונמצא
שלא היה נגא בשעת הסגר, ואין סגור הסגר, דכמאן דליתיה דמי. ועוד אחזקי חזלת – אם היה נגא אחזקי חזלת ויהי חזי ליה? דפתח ביה חזלת –
חזק ברלת קודם הסגר. **אין פותחין ביה אפל** – שצריך לפתוח לו חלונות לראות תנע פסחין וטורא למימר, דכתיב (ד' "כנענו רגאל ליה בבית" – לא לאורי,
שאם עמד במקום אפל וצריך שם לחלודקל את הנר אינו נגא. כהן גדול ביום הכפרים – כשהוא יוצא מבית קדש הקדשים לאחר חזרתו מן המזבח, כתיב: "וצא"
ושהה עולתו וגו' ביארו מיה' ויקרא טו. ותנן – במסכת יומא (נב.ב.) **יצא וקא לו דרך בניסות** – פניו כלפי לפני ולפנים. דרך שנכנס – כך מחזיר ויצא, ואין
אחזקי. **דלא אחזקו** – כל זמן שאם אחזק את הנגע במראותיה, שהיה מקום אפל ואין מראותיו ניכר. אבל נגע שחשתי אחזקי וכתב חשתי שהוא נגא, ואין
צריך חזק אלא להעמידו בחזקתו – פתחתי. **תימא דלא כרב אחא בר יעקב** – דאמר דלא מוקי אחזקה אלא ביצא דרך אחזקה, דהוה חזי עד שחט הסגר. דרבא קמי
שאם הלך לביתו והסגירו והסגור הסגר, והבא דמיא איכסי נגע מיניה, ומוקמי ליה אחזקה. **יכול** – ידא לו רשות לילך לתוך ביתו ולחזור ולסגור חזלת? **תחת המשקוף**
– מפתח העליון, (תלך לביתו) והסגיר – על ידי חבל ארוך, כגון שהיה ביתו סמוך לשם). בתוך הבית – תחת המשקוף. **ורב אחא** – אמר לך מואל לא חותב, דאיבא
לאוקמי.

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רמא חסות

בגון דקיימי דרא דנבי – האחד עומד במפתח ורואה ומגיד לזה, וזה לזה עד הבקן, דלא בעיר, **מנה ארילא** – אידי דאריי במונא הא מילתא דחוקה, נקט נמי אתא מנל – בתמידי, **תשע חנויות** – כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר גבלה, ונמצא בשר בארץ – הלך אתר הרוב, דהא קמן חזינא דרובא דהיתריא.

וכסתרין – דתנן (סנהדרין מא), שנים עשר מוכין ואחד עשר חומיין – וכו'. **קמנה** – ודלמי רבנן עליה דרבי מאיר ביבמות (סא,ב). ותנן: וכן קטן שבא על יבמה קטנה – ויגרלו או הם, ולא ויחשיוני שמוא תמצא אילוניא או הוא סריס, ונמצא פוגע באשת אחיו שלא במקום מצוה, דבעי להקים לאחיו שם והאי לא רב הכי הוא. אלא אמרין: ויל בתר דר קטני דעלמא, דאינן סריסים, היינו רובא דליתיה קמן, **אתיא מרישא של קולא** – שאין יכולין לחצותו ולבדוק בקיום של מוח שמוא, והוא אחת ממשמנות עשרה טרפות, משום דבתיב (ויקרא א') 'ונתת אותה לנחתיה' – ולא נתתיה לנחתים, שאסור לחתוך נתיחה אחד לשנים, וקרנן טרפה פסולה – בשמעתא קמיתא דהמנות (הב). שכשהוא אומר למטה 'מן הבקר' שאין תלמוד לומר, אלא להוציא את הטרפה. **דלית** – קורעו ותוצתו ולא יבדיל, **פלי** – *פרסירי בלעז. לייף – מחובר, הרגום 'תחבוק' – וחלפן, **נטרימא** – נחלה, וקלי ליה – בעצם הגולגולת, לבדוק ליה לקרנה, **מתחבך גרדא** – אף על פי דקשי כעצמות, **מאליה** – המקריב שלמים או תזאת מכבש ואיל, קרב אליה עם האימורים, מן הבליית ולמטה לצד חובב וזונב קר ליה. **אליה**, חוט השדר – שנספק טרפה וכולהו תננה ב'אלו טריפות' (חולין מב,א). **פתתאי פסק ליה** – משפיל לחתובה סמוך לזנב, שאפילו נפסק חוטו באותו ארץ, אין בהבמה נטרפה בו, שכבר אמרין ב'אלו טריפות' (שם מהב,ג) עד היכן חוט השדרה – עד בין הפרצות, והיינו כנגד הירכים, שדחוט חוטם, **פסול** – שם לעלש: חוט פורש לצד עצם ימין האליה שקורין *נתקש בלעז, וחשני לשמאל, האמצעי הולך כדרכו עד סוף חובב. מן הטרפה האליה לא מתקרי חוט השדרה להטריט בו, שכבר אמרין סמוך עד ירכה ולא עד חללה, ואין צריך לחוט, והא נמי מבין הפרשתי ולמטה פסק לה לאליה, ובגין כך חוטו הנשאר פסול הפרשתי ולמעלה עד המוח של ראש שהוא יוצא משם. **מקום שחילובי יוצעות** – למעלה מן הפרשתי הוא, בהרבות (סא,א) אמרין: לב מבין בליית יוצעות, **חובא דליף** – שחובר מבהין לצד הגב, ואינו פתוח לצד הגב, אלא לצד החלל מבקע את השדרה מן הארבע, שחלל תתו – אפילו לאחר עריפה, עולמית, אלמא, לא מצניו למיתבר גרמי ולמיתבר אי טרפה ודאי ענין.

אחרית, **מאי נפקא מינה** – אי טרפה היא? לא דא קרבן הוא. ומה'תרופה' לא נפקא מינה שחלל ענין עריפה, שלא יתנונה לאברין, אבל טרפה מוחיא לא שמתנין מינה **חזקת רבי יצא** – בקדושין (נא,א) לענין לאסור בתנאה. **כפרה כתיב בה בקדשים** – 'כפר לעגן ישראל', מה קדשים אסורין בתנאה – אף היא אסורה בתנאה, ודכי נמי קדש מותרות מיתק, **כשהיא שלמה** – שלא יתנונה. **המאן קרייה רחמנא** – (במדרב טו) 'למי נדה דחיה דאי'.

ויילמא

בגון דקיימי דרא דנבי וְאָמְרִי: בְּדָקָא קָאִי מָנָא הָא מוֹלָתָא דְאָמּוּר רַגְנָן וְיָל בְּתֵר רּוּבָא? - מַנְלָא? דְּתִיבִי: "אַחֲרֵי רִבִּים לְהַתָּה" - רּוּבָא דְאִיתָא קֶפֶן, בְּגוֹן תִּשְׁע חֲנוּיּוֹת וְסִנְהֵרִין - לָא קָא מִיבְעִינָא לָן, כִּי קָא מִיבְעִינָא לָן - רּוּבָא דְלִיתִיהָ קֶפֶן, בְּגוֹן קֶפֶן וְקִמְנָה, מַנְלָא? אָמּוּר רִבִּי אֶלְעָזָר: (סִימָן: וּמֵן שִׁבְחָ מְכֻשָׁ) אֲתִיא מְרִישָׁא שֶׁל עוֹלָה, דְאָמּוּר קְרָא: "וְנָתַת אוֹתָהּ לְנַחְתִּיהָ" - אוֹתָהּ לְנַחְתִּיהָ, וְלֹא נַחְתִּיהָ לְנַחְתִּים; וְנִחוּשׁ שְׁפָא נִשְׁכַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ! אִלָּא מִיֶּשׁוּם דְאָמּוּר וְיָל בְּתֵר רּוּבָא. - מַמָּא? דִּילְמָא דְפָלִי לִיה וְבִדְק לִיה; וְאִי מִיֶּשׁוּם "אוֹתָהּ לְנַחְתִּיהָ" וְלֹא נַחְתִּיהָ לְנַחְתִּים - הִנֵּי מוֹלֵי הֵיכָא דְחִתִּיךְ לִיה לְגַמְרִי, אֲבָל הֵיכָא דְלִיף לִית לָן בַּהּ! מִר בְּרִיה דְרַבִּינָא אָמּוּר: אֲתִיא מִשְׁבִּירַת עֵצִים בְּפֶסֶח, דְאָמּוּר רַחֲמָנָא: "עֵצִים לֹא תִשְׁכְּרוּ בּוֹ", וְנִחוּשׁ שְׁפָא נִשְׁכַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ! אִלָּא לָאו מִיֶּשׁוּם דְאָמּוּרִין וְיָל בְּתֵר רּוּבָא. - מַמָּא? דִּילְמָא דְמִנְה גּוֹמְרָתָא עֲלִיָּה וְקָלִי לִיה וְבִדְק לִיה, דְּתִיבִי: הַמַּחֲתֵךְ בְּגִידִים וְהַשּׁוֹרֵף בְּעֶצְמוֹת - אִין בּוֹ מִיֶּשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים! רַב נַחֲמָן פִּרְיָא דְחֵזֶק אָמּוּר: אֲתִיא מֵאֵלִיָּה, דְאָמּוּר רַחֲמָנָא: "חֲלָבֵי הָאֵלֹהִים הַמִּזְבֵּחַ", וְלִיחֻשׁ שְׁפָא נִפְסָקָה חוֹט הַשִּׁדְרָה! אִלָּא לָאו מִיֶּשׁוּם דְאָמּוּרִין וְיָל בְּתֵר רּוּבָא. וְכִי תִימָא דְבִתְמָתָא: פִּסְקֵה לֵה - "לְעֻמַּת הָעֵצָה" אָמּוּר רַחֲמָנָא, מִקּוֹם שֶׁחֲבִילֹתָּ וְיַעֲצוּת. - מַמָּא? דִּילְמָא דְפָתַח לֵה וְבִדְק לֵה; וְאִי מִיֶּשׁוּם "תְּמִימָה" - הִנֵּי מוֹלֵי הֵיכָא דְחִתְּכָה לְגַמְרִי, אֲבָל הֵיכָא דְלִיף לִית לָן בַּהּ! רַב שִׁשֵּׁת בְּרִיה דְרַב אִידִי אָמּוּר: אֲתִיא מַעְגֵּלָה עֲרוּפָה, דְאָמּוּר רַחֲמָנָא: "הָעֲרוּפָה" - כְּשֶׁהָיָה שְׁלֹמֹה תִּתְּיוּ, וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא טְרַפָּה הִיא! אִלָּא לָאו מִיֶּשׁוּם דְאָמּוּרִין וְיָל בְּתֵר רּוּבָא. וְכִי תִימָא, מָא נִפְקָא מִינָה - הָא אָמְרִי דְבִי רִבִּי יִצְחָא: כְּפָרָה כְּתִיב בְּפָקֶדֶשׁ, רַבֵּה בֵּר בִּרְשָׁא אָמּוּר: אֲתִיא מִפְּהַר אֲדוּמָה, דְאָמּוּר רַחֲמָנָא: "שִׁחֲמָה..." אָמּוּר: מִה שֶׁחִיטְתָּהּ כְּשֶׁהָיָה שְׁלֵמָה - אִף שִׁרְתָּהּ, כְּשֶׁהָיָה שְׁלֵמָה; וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא טְרַפָּה הִיא! אִלָּא לָאו מִיֶּשׁוּם דְאָמּוּרִין וְיָל בְּתֵר רּוּבָא. וְכִי תִימָא, מָא נִפְקָא מִינָה - "חֲמָטָה" קְרִיָּה רַחֲמָנָא, רַב אַהֵא פִר יַעֲקֹב אָמּוּר: אֲתִיא מִשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ, דְרַחֲמָנָא אָמּוּר: "לִקַּח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים" - שְׁדוֹ שְׁרֵיהֶם שְׁוִים; וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא

ומשי דשאני פרה, דקרייה רחמנא "זאת", אלא מעתה תפסל ביצרא דפניו אצלם הניא דקרישה ליצא דופן פסולה ורבי שמעון מבייש: פריש: ואי איתא ליהודא דרשמי דשאתא, מסתמא אקרי לא דהא פליג רבי שמעון ומסיק אלא שאני פרה, והואיל ומום פסול בה – דבר שרוא ועובדו ודן פוסל בה, כהן פסול כרביעה, וביצרא דפניו אצלם כשרה, ורבנן דפסלי ביצרא דופן, משום דכבר קדמי מבוה ומיהו, לא כדכר אי אפשר לפרשה: עד דכלב דכזאת אמרין: שאני פרה דרש בקדש חבית היא, אם כן דוה אתי כרבי שמעון וטראה לפרש דכדי פרי: אלא מעתה תפסל ביצרא דופן ופריך לבולחו טעמי, בין נפש דטעמא

דקיימי דרא דנבי – בלא זה היה יכול לומר, כשהוא אחד עומד לשם בשעת הסגר וראה שלא חסר, אלא רעה לפרש באותו ענין דלא הבין עצמו היה יכול לידע, **מנא** הא מילתא דאמור רבנן ויל בתר רובא – ואם האמר: כיון דאמרין ויל בתר חוקה – כל שכן בתר רובא, דרובא וחוקה רובא עדיף ויש לומר דלרב אתא רבי יעקב בעי, דלא קס ליה חוקה קמרא, ולמאי דמפרש רבני חיים, דלא דרובא עדיף מחוקה – לא מסברא, אלא ליענין מפרה דאומה, דאזלינן בתר רובא אף על דא דאיבא חוקה כנגד הרוב, דרובא גברא שמוקן עליו בחוקת טמא – אתי שפיר הכא, **אבל** היבא דליף ליה לן בה – מקשינן: אמאי לא יליף מבלי קרבנות דדרוש בשה, ולא ויחשיוני שמוא יצא קרבן טרפה ונמצא שחלל שבת? וטראה לן דאין יכול להוכיח משם, דאיבא למימר דמספק נמי אמר רחמנא ולדרוש שבת מצות בקרבן, כמו שבפיקוח נפש אמרין: שבות פקח דאמור דכרבות (שם), דלא הלכו בו אתר הרוב.

דמנה גומרתא כי – ואפילו חל ערב פסח להיות בשבת, מלאכה שאי אפרא לעשות מערב שבת אחת הן השבת. **אחרי** מעלה שרופה – תימה, דלא דחי ובי פרה ועגלה: כיון דליף ליה לן בה ויש לומר: דמשמע ובעשת שריפה ולאחר עריפה תהיה שלמה כמו בשעת שחוטה ותרפה.

העריפה כשהיא שלמה – לקמן בפרקין (חולין כד,א) דרשין נמי מה'תרופה' – זאת בעריפה אתי אחרת בעריפה, ובסוף פרק 'כל הבשר' (חולין קד,ב) נבי דבר בעשהה מצוהו אמור חרי מעיטת כתיבי 'ושמו' 'תרופה'! ויש לומר: דמה'תרופה' משמע שפיר דהוא מיעטא אתי בעריפה, ומספקן 'העגלה' לה'תרופה' דרשין העגלה שלמה. **אחיא** מפרה דאומה – אף הא אמרנא ליה דפרה בת שתי ענים, אם כי דילמא ודאי משום דאוקמינה אחזקה שאינה טרפה, למאן דאמר טרפה אינה חיה ומיהו, כאן יש לומר דאיבא חוקה אחרת כנגדה, דהנמנר טמא על חוקתה, לקמן בפרק דליף מיעטין ומנמנר קשות ויש לומר: דכל חוקה שלא נתרבה ולא נדעה אפילו שעת אחת – לא תליש בתרה, ויש לומר: מותר כן להכלת לעולם, אלא עשה גביעית ממנה במוות, ואחר כך נשחטה האחת ונמצאת טרפה – שכולם אסורות, דאין לי להעמיד פרה אחזקה לומר: השתא הוא ותרופה, מיהו, במטרפה ממוחית השתא הוא סריכה, דאם היינו בקיאין לבדוק אפשר שהיה לא היות – אין לאסור, דיהו ליה כפס ספקא ספק אינה טרפה, ואם נמצא לומר טרפה – אימא דאמר כי טרפה. **חמטא** קרייה רחמנא – תימה דלא קאי האי טעמא בריש 'אין מעמיד' (עבודת זרה כגג) דייק חתם נבי פלוגתא דרבי אליעזר ורבי יודיש: עד דאין פליגי אלא בחששא, אבל היבא דהואי רבעה – פסולה, מעתה תפסל דרשין מבוה היא

ומשי דשאני פרה, דקרייה רחמנא "זאת", אלא מעתה תפסל ביצרא דפניו אצלם הניא דקרישה ליצא דופן פסולה ורבי שמעון מבייש: פריש: ואי איתא ליהודא דרשמי דשאתא, מסתמא אקרי לא דהא פליג רבי שמעון ומסיק אלא שאני פרה, והואיל ומום פסול בה – דבר שרוא ועובדו ודן פוסל בה, כהן פסול כרביעה, וביצרא דפניו אצלם כשרה, ורבנן דפסלי ביצרא דופן, משום דכבר קדמי מבוה ומיהו, לא כדכר אי אפשר לפרשה: עד דכלב דכזאת אמרין: שאני פרה דרש בקדש חבית היא, אם כן דוה אתי כרבי שמעון וטראה לפרש דכדי פרי: אלא מעתה תפסל ביצרא דופן ופריך לבולחו טעמי, בין נפש דטעמא

גריסין 'אילא', הספריים לא היה כתוב, אלא שבקנטרס הגיה וכתב: ובי גריסין 'אלא'. וטעמא דהאיתא קרייה רחמנא לעולם קאי לרבנן דפריש: ביצרא דופן, אלא האמר: לרבי שמעון דלית

1 ולת לא דחטאת קרייה רחמנא, מנא ליה דטרפות פסל בה ויש לומר: דנפקא
 2 מרבתי: "תמימה" בדרשנין פוקר אגמדת ומסכת בעבדה ורה (א.) דנה נטיה לאו טרפה
 3 דזה מרבתי "תמים", ורבנן מרבתי "תמימה" בדרשנין כספרי "תמימה" - דאף שתי
 4 שריות שחרות פוסלות בה, ולרבי שמעון תרתי שמוע מניה, מרבתי: "תמימה" בין
 5 "אדומה" ל"אשך לא בה שום", ועד שז' לומר:
 6 בדפסול תחלו בפה חורב כולי עמלא, בדקנן
 7 (פרה פ"ד מא"ב) שחטה שולל לשבח פסולת
 8 הייתי מ"חטאת היא", ובספרי נמי דרשין
 9 "חטאת היא" דמולעין? ובהמה דשרות, ואם
 10 תאמרי: בכל דוכתן דמשני קרש ביה בית,
 11 אמאי לא חשיב ליה בקדשי משום משום
 12 "חטאת" קרייה רחמנא? ויש לומר: דבכל
 13 דוכתן מסלל לא בקושא אחריתי, ופרק "אלו"
 14 דקשים (מנורה ז"ל) דקאמר דא"ר ר' עשה
 15 המורה משום דקדשי ביה בית היא, כיון
 16 דנפקתא ליתא אגמדת דפרי לא שייך דרשה
 17 דחטאת? קרייה רחמנא, ובבבבורת זמור
 18 דקאמר דאין בה איסור ניה ועבדה לאו
 19 שנפית משום דקדשי ביה בית היא ולא היא
 20 פסולי, המוקדשים שנפדו - משום דלכא
 21 כדכתיב: "ואם חרות פרה עלה, לא קרייה רחמנא
 22 "חטאת" אי נמי, מה שנפית היינו משום דכל
 23 בית דין מתנה עלה דאי לא והתברכה נמי
 24 לזמיה, דקאמרין פוקר קמא דשבעות (א.א.),
 25 [שכי' לעמוד א] וזשחט - ושרף - אף על פ
 26 שיש פסוק אחד ביהמים, מכל מקום
 27 משמע: ושרף את הפרה כח שחטתה בשעת
 28 שחטתה, מכלל כתיב "שרף אותה" ב"בבב
 29 אציו ואמו חבישים בבית האסורין" - ועד הנה
 30 מצ' למדק: ודילמא משום דאלינן ביה חוקק,
 31 הדעמא דאכל בחוקק עזקט, וזכ' תימא דברקנן
 32 ליה - מקשינן: ודילמא דרשנא דאלינן ביה חוקק
 33 רובא, ודילמא דרשנא דאלינן ביה חוקק, וטרפה שריר
 34 את הנפש חסד ושמא דאלינן ביה חוקק רובא מכלל
 35 חיישין דרשנא את דטרפה לא גילף בעלמא,
 36 ועד נראה לי, דעטמא דטרפה שריר פטור,
 37 דהיינו משום דאין ערות שאין אתה יכול
 38 לחזמה, ואין טעלנן ערים כשהוא לא שפד
 39 טעלנן, ואם כן אין לזכיה אלא במאי דקטלינן
 40 לערים ולא חיישין לעמא דאלינן ביה חוקק
 41 טרפה זוהי, דקאמר בסמוך, וכן נמי בשם
 42 ר'בנא מנא דהקדוש, אף קשה לי: מאן קאמר כי

ודלמא חד מנייה — האי דע
לאחר שחטת, אלא חבירו משת
אלא בראו לשם — שהרי בשעת
ממילא טרפה לא מיתנין. ברק
הוא! אלא לאו משום
תימא, מאי נפקא ר' לר
ענאול אלא בדרב ר' הו
לית - (ותנינן) לא היה
עשה אברים אברים. רב
יו ואמו, דאמר רחמנא:
י אבו הוא! אלא לאו
בנא, ורוב בעילות אחר
שהיו אביו ואמו חבושים
אין אפשרופוס לערות.
הורג את הנפש, דאמר
אמר טרפה הוה! אלא לאו
בנא. וכי תימא דבדקנן
משום איבוד נשמה
במקום סיף נקב הוה.
ומנין, דאמר רחמנא:
וגו', ליושג דלקח הך
אלא לאו משום דאמינן
בדקנן ליה - (ותנינא,
רגין הרגו - אין נהרגין.
הע עצמה, דאמר רחמנא:
במקום נקב קא שחיט!
לית בתר רובא. אמר רב
מיהו דרב דהנא, ואמר
שימי, ואמר ליה: ודלמא
דלא אפשר לא אפשר!
מאיר דהייש למיעופא,
?!) וכי תימא הכי נמי,
פסח

[illegible]

כר דממה הויה ראי' **ליחוש** דלמא במיקום סיף נקב חוד – אין לקשות: משבחת לזן כבן קשת: במשבת לזן כבן חוד קרין לשן מנה מלויה ויהי שיהי שלם, וכא דהו דקדוק ודמנה רב רטפון רבי קעבא: אילו חודי כנסתדרין לזא איהו דרמז, ומפשי רבי ורבי קעבא רבא חוד. והבא בשמע לזא חיישין, דאוגינן ברה רבא ורבי חוד: רמז: רבי קעבא לטעמיה בבבבבב, אף על גב דרוב בהמות איתן זילכות אלא אם כן זילכות. ואף על גב דאפילו רבי קרין איהו חודי מרזו מנהו מילך בקדישפשו. רשבין שמען בן גמליאל דפליג ורבי קעבא לטעמיה, ודדוקה איהו להמציג פסוקא, ועד תומר רבי חוד: דאף על גב דאי לא שילינן פטור. מידי דהוה אסיף ואריין, דאי לא שילינן לזו – חייב, ואי שילינן לזו ואמר אחד – חייב – הוינן משום דסיף ואריין לא איתן כבן כלף העדות. רמה לזא דסיף דעין – פטור. ואיהו תומר כליו שפוריין, איהו אומר כבן כלף הנגיד, ואי שילן לזו העדות, ומשום דאוגינן ברה רבא אף כרביי חיישין, וכן מנבח ברה פור' כן סורר מומרה' [מתרחין] דרוב נשרפין נעזו: ותיחי רבינו עם, דכין דממה נפשך הוא נגדך, לענן באיו מיתה הוא כם מיקרא, כי יחנה ית' 'דמשרפין בסבסקין', תיפיל לז' דרובאן סגול' נעזו – כן פירשהו. איהו תאמר: דרובאשני חורו שני עשר דרובין, אם יחיה ולא סרפה חוד ורבי חוד: דבשמי דלימא וך דאסחידו ברה טרפה – אם כן גם אותו שמעדין עליו אין לחזור עד לאחד לאחר שנים עשר דרובין, דליבאנן, משמע לז' קיימא לן כרביי חיישין למיעטא שני דרובין, ורבי חוד דרובאנן, משמע לז' קיימא לן דאסחידו ברה טרפה שנים עשר דרובין, וקשת בהמה מניק מן חוג דפסורה ון הבהרה שכבנה כרך אריה, משום לז' מתרמא לזן זילכות. אלאמא חיישין למיעטא אף על גב דליבא חוקה בהדי מיעטא. דאי אמרינן אויך עי' אמר שני לומר: דרבי יוחנן לא פסיק בחותה אלא ברא דלז' מתרמא אלא אם כן לזיה. ונפסק

43 תימנא דברוקין ליה? הא מכל מקום הויא ליה תהרתא ספק אי לא אולינן בחר רובא ואשמו
 44 שהטענה נבדל, דאפשר בחר דכי למעריכו. דאפשר בחר קליב קין ובעל ברזל ונאמן בתיהב.
 45 ויש לומר: דרווחא חזק להצמיח הפסוק בכך. ואם תאמר: ובסוף פיר קטנא נמכרת (א.א.א.)
 46 ואמר: רבאיהו שפיריה פירא אל שלם דרז, אמר תנאי לומר שלם דרז – קטנא נמכרת (א.א.א.)
 47 דאמר דחשינן למיעטא בפרק "הלוקח בהמה" (בבבא נ.ב.), דקסבר חילא אפשר, אי פוטנא נבדל
 48 נאיד דחיש למיעטא מודה דהיא דלא אפשר – כרע עקיבא חשיב ליה אפשר, דאיכא
 49 ואמר: איז מרוב שחבר דמיא בישראל, אפילו חיש למיעטא, אבל מכל מקום חשיב ליה
 50 לעדים קטלינן ליה, דסמכין ארובא דיכא דלא אפשר, דיכא דשיילין לזו ואמר לזו דידע
 51 בסוף וחדא בארין – מוטא. אף על גב דבסוף תרין, כסמכינן אף אן דאמר חיש דיע
 52 ומה לזו בארין, אבל במקום סוף קנא, דשייך לן קנא תפי, אי לדיקנא לזו ואמר חיש דיע
 53 אף על גב דמנשחא תורד – חיד. השקה בריבא וקנא בריבא טעמי, דאבא בפקין לזו ונשחא ועו
 54 (ט.א.א.) רבאיהו ותרשפין (שם ע"ב). אמרין: נסקלין בגשרפין דיוט בסקילה הקלה. אף על
 55 גדר לא אולינן בחר, ועוד יש לומר: דדיו קרע, ומבזה על מזה. אמר חיד. אף דפריך
 56 לכל תפוחא לא ירג, מזה דרובא ורובא נתקלין, ורובא ורובא דרובא ירג טרפה חיה
 57 קסבר טרפה חיה, ועוד נראה לזי, דאי אין קנא תפי, דהיינו תרעין נשחאמא אלא אחר שנים עשר ש
 58 שנים עשר חיש, ויכין דלא אבא לתרעין אלא אחר שנים עשר חיש, אם כן לא דרע חיה
 59 חיה לא אבא לתרעין לא תרפיה. **לר"י**, מתיין דחיש למיעטא כז – מדרקמא "לר"י
 60 דפרק "הלוקח בהמה" (בבבא נ.ב.), פסוק ברי תרין שבועות כן מילאל דאמר: לר"י
 61 אלא אם כן ילדה. אבל משעם חלב לא מיפטר, אף על גב דרוב בהמות אינן תולדות אלא א
 62 בהמה בחוקת שלא ילדה – אדרבה, העמוד וולד בחוקת שאני קרוב בבבא, שהיה חולי

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קפז רש"י תוספות

פסח – דאמיר רחמנא (שמות יב): "ואכלו את הפסח", ושלמים – דאמיר רחמנא (שם טז): "ואכלו אותם אשר כופר בהם" מלמד שהפסח תלויה אף באכילה, מאי איכא למימר? אלא דראי אביל, דסמיך ארובא דזבא דלא אפשר, ואפילו הכי פליג בקטן וקטנה משום דאפשר. לדידך נמי, הדיכי יליפין מנייה? אלא דראי הלבא למשה

6 מִסְתִּי הָאֵת שְׂמִינִי אֲרוֹכָא אִפְלוּי הִכִּי
 7 דִּאֲפֵשְׁרִי אֵין נִמְנֵי, חֲזָרָא רִבִּינָא לְהִטּוּת' (שְׁמוֹת)
 8 (ב) שְׁמֵנִי בִן אֲבִיךָ אֵדִיתָה קֵמֵן בִּן רִבְרָא
 9 לְדִיתָה קֵמֵן, דְּרֵמִי שָׁנָא הָאֵי מִהָאֵי? וְהָאֵי
 10 מִלְּתָא מִמְּבִינִי לָבִדְקִין כֹּל שְׁמֹנֶה עֶשְׂרִי
 11 שְׁרֹת. תְּקוּבָתָא דִּירֵאָה — מִשּׁוּם דְּשִׁכִּיחַ בָּהּ
 12 גִּירְתָּהּ אֲדִיתָה, וְהִכִּי דִּאֲחִימָרָא דִּאֲפִישָׁה
 13 רִיבָה וְלֹא בִדְק — מִתְּמַלְכָּלָא. שְׂמִינִי אֲרוֹכָא
 14 דְּהוּנָא דִּאֲמֹר (תוֹלָן ט.א.) נִשְׁחֵטָה
 15 חֲבֻקָתָא דִּירֵב מוֹמֶתָא. אֵין מִפְּרַסְטִין דְּרִבִּי.
 16 **אֵי דִירֵעַ דְּגִמְרִי** — שְׁמִכִּי בֹו שְׁמִלּוּד
 17 בְּחֻבּוֹת שְׁחִטָה. **דִירֵעַ לֹאֵי גִמְרִי** — שְׁמִכִּי
 18 בֹו אֵין יוֹדֵעַ הִלְכָתָא שְׁחִטָה. **פְּשִׁיטָא**
 19 דְּרֵאָה מִשּׁוּר, דִּלְכָּא לֹא שָׁחָה לֹאֵי דִרְס. וְלֹא
 20 רֵאָה אֲסוּר. שְׁמָא שְׁחָה אֹו דִרְס. **לֹאֵי דִיעַ אֵי**
 21 **נְמִי אֵין לֹאֵי גִמְרִי** — וְאֲשְׁמֻעִיתִינָא כֹּל שְׂמִינִי
 22 אֲסַמְנָה עַד שִׁהָא מִכִּי בֹו שִׁידֵעַ. **מוֹמִינִין**
 23 חֵן — שָׂאֵם לֹא הִיָּה מוֹמֶתָא לֹא הִיָּה שְׁחִטָה.
 24 **רִבֹו מִצִּיּוּן אֲצֵל שִׁיחָה** — כְּלוּמֹר, רִבֹו
 25 הַשְׁחִטָה. וְחֵלְךְ — בַּעַל בֵּיתָא. **וּמִצָּא תִרְיֹם**
 26 וְלֹא יֵדַע מִן תִּרְיֹם. חֻזְקָה פְּלִינִי עוֹשֶׂה
 27 יִמְחִיזִיתוּ — שִׁלְחוֹן עוֹשֶׂן שְׁלִיחוֹן.
 28 מִשְׁחֻלְחִין לֹדוּ בִּכְךָ מֵאֲחֹר שְׁחִנְתָּרָו
 29 שְׁחִלְחֹתָם. **וְהָאֵין עוֹשֶׂה יִמְחִיזִיתוּ אִפְלוּי**
 30 **בְּשִׁחִיטָה נְמִי לֹא** — דְּשִׁמְנָא לֹא שְׁלֹחוֹ שְׁחִטָה,
 31 אֵילָא אֲחִיר שְׁאִינִי בְּכָךְ בְּחֻבּוֹתָא שְׁחִטָה. **לִבִּי**
 32 **בִּלְבָּל עָלֶה כְּשֶׁר דְּמִלְּחָא** — בְּחִתְמִדּוּד לֹא
 33 כּוֹר לֵשׁ מִלֵּחַ בְּשִׁחִטָה אֲסוּר. **לִבִּי** — וְיִחְיִיתוּ
 34 עֲלֵמָא הָאֵין. **חֻזְקָה בִּי** — אֵילָא סִפְקָא
 35 עוֹשֶׂה סִפְקָא אִינוּ עוֹשֶׂה. **אֵין שְׁמֵן אִינְשִׁי**
 36 **וְכִי** — אִפְלוּי שְׁמַע אִישׁ אֲחֵר. **תִּרְיֹם שְׂחָלָא**
 37 **מִדְּעַת אִינֵה תִרְיֹם** — דְּשִׁלְחִיתוּ תִרְיֹמָה
 38 **אִתְרִבִּי** (נִיטִין כ.ב.). **אִתְרִבִּי** — עִם
 39 **אִתְרִבִּי** — לְרִבּוּת שְׁחֻבָּם, וּמִנֵּה; מִהָאֵי מִהָאֵין
 40 לְדִיעְבֹּם — אֵין שְׁחֻבָּם לְדִיעְבֹּם. דְּרִיךְ
 41 נִבְלָת הַשְׁחִלְקִין אֲלֵשְׁפָה. **מִקְדָּשָׁא רִבִּי**
 42 **דְּבִיר רִבִּי יְהוּדָה כִּנְשָׁה** — מִכְּלָל
 43 **דְּפִלִי רִבִּי חֲנִינָא פְּלִינִי באֲשָׁפָה**, וּמִקְדָּשָׁא
 44 **דְּבִיר רִבִּי חֲנִינָא בֵּבִית** — מִכְּלָל דְּפִלִי רִבִּי
 45 **יְהוּדָה אִפְלוּי בֵּבִית**. **לְבִילִי עֲלֵמָא לֹאֵי פְּלִינִי**
 46 **הָרִי**. דְּרִיב מִצִּיּוּן אֲצֵל שְׁחֻטָה מוֹמִינִין
 47 **דְּבִיר**. **דִּאֲסוּר** — דִּכִּינן הַדְּשִׁילֵכִם שֶׁ הָאֵין
 48 תִּבְלָה בְּשִׁחֻטָה בְּשִׁחִיטָא אֹו בִּירְסָה. **אֵין**
 49 **אֲרֵם עָשִׂי וְהָאֵין בְּנִלְתוּ באֲשָׁפָה שְׁכִבְתִּי** —
 50 שְׁמוֹם דְּמִסְרָא וְאִיכָר רִבִּי רַע. **וְהָאֵין אֲמִירָא**
 51 **לְבִילִי עֲלֵמָא וְכִי** — וּמֵאֵין נִרְאָן דְּבִיר פְּלִינִי
 52 **אֹו דְּבִיר פְּלִינִי? וְהָאֵין שְׁחִיטָה שְׁוִין חֵן אֵין**
 53 **פְּשִׁטָא** — באֲשָׁפָה. **דְּקֵתִי הָאֵין אֲשָׁפָה**
 54 **שְׁכִבְתִּי פְּלִינִי**. הָאֵין וְאֲשְׁמֻעִיתִינָא דְּבִירִי יְהוּדָה
 55 **כִּכְרָא לִיהֵא**. **וְהָאֵין אֲמִירָא לְבִילִי עֲלֵמָא** — שִׁי
 56 **וּמֵאֵין "נִרְאָן דְּבִיר רִבִּי חֲנִינָא", דְּמִשְׁעָה אֲסוּרָא**
 57 **וְהָאֵין אֵין נִרְאָן רִבִּי רַע? רִבִּי הוּדָה נְמִי**
 58 **שִׁי רִבִּי אֵין עֲלֵמָא פְּשִׁיטָא** — מֵאֵין "בֵּית" —
 59 **בִּאֲשָׁפָה שְׁכִבְתִּי**. **וְהָאֵין פְּלִינִי**, וְאֲשְׁמֻעִיתִינָא
 60 **דְּכִרְבִּי חֲנִינָא כִּכְרָא לִיהֵא**. **קָשִׁי דְּבִיר אֲרִיבִי**
 61 **דְּבִירֵאֵין נִרְאָן לֹו דְּבִיר רִבִּי יְהוּדָה דִּאֲסוּר**
 62 **בִּאֲשָׁפָה שְׁכִבְתִּי**, וּבִסְפִי רִנְאָן לֹו דְּבִיר רִבִּי
 63 **חֲנִינָא בְּנֹו שִׁי יוֹסֵת הַלְלוּלִי דְּמִמִּיד**
 64 **בִּאֲשָׁפָה שְׁכִבְתִּי**, אֵם כֹּן ק

פסח וקדרשים מאי איכא למימר? אלא היכא דאפשר
אפשר, היכא דלא אפשר לא אפשר; הכא נמי -
היכא דאפשר אפשר, היכא דלא אפשר לא אפשר.
אמר רב נחמן אמר רב: דהא אחר ששטת, אם ראוהו
מתחלה ועד סוף - מותר לאכול משהייתו, ואם לאו
אסור לאכול משהייתו. היכי דמי? אי דידע דגמיר
לפיה לרעה? ואי דידע דלא גמיר - פשיטא!
ואלא דלא ידע אי גמיר או לא גמיר - לימא: רוב
מצוין אצל שחיטה מומחין הו! מי לא תניא: הרי
שמצא תרנגולת שחוקה בשוק, או שאמר לשלוחו
"צא שחוט", והלך ומצא שחוט - חקתו שחוט;
אלמא אמרינן: רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הו,
הכא נמי לימא: רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הו!
- לעולם דידע דלא גמיר, וכגון דשחט קמן חר סימן
שפיר, מהו דתימא: מדקרא שפיר - הך נמי שפיר,
קא משמע לן: האי אתרמוי איתרמי ליה, אידיך -
שקא שקא שקה שקה דרס. בעא מיניה רבי בר יוסף
מרב נחמן: האמר לשלוחו "צא שחוט", והלך
ומצא שחוט, מהו? אמר לו: חקתו שחוט - האומר
לשלוחו "צא ותרס", והלך ומצא תרס, מאי? אמר
ליה: אין חקתו תרס - מה נפשך? אי חוקה שליח
עושה שליחותו - אפילו תרומה נמי, ואי אין חוקה
שליח עושה שליחותו - אפילו שחיטה נמי לא! אמר
ליה: לבי תיכול עלה כורא דמלכא! לעולם אין חוקה
שליח עושה שליחותו; ושחיטה, אי נמי דילמא איגש
אחרתאן שמע ואול שחט - רוב מצוין אצל שחיטה
מומחין הו, תרומה, דילמא איגש אחרתאן שמע ואול
תרס - תהו ליה תרס שלא מדעת, והתרסם שלא
מדעת אין תרומתו תרומה. לימא, רוב מצוין אצל
שחיטה מומחין הו תניא היא? דתניא: הרי שאברו
לו דריי ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטם - רבי יהודה
אומר, רבי חנינא בגו של רבי יוסי הגלילי מתיר.
אמר רבי: תניא דברים של רבי יהודה - שמצאן
באשפה, והכרי רבי חנינא בגו של רבי יוסי הגלילי
- שמצאן בבית; מאי לאו בהא קמפילג, דמר סבר:
אמרנן רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הו, ומר
סבר: לא אמרינן רוב מצוין אצל שחיטה מומחין
הו? אמר רב נחמן בר רצחא: לא, דכולי עלמא דא

מציין אצל שחרטה מומחין הן ובבית - דכּוּלִי עֲלֵמָא
דכּוּלִי עֲלֵמָא לא פֿליגי דאסור; פי פֿליגי - באשפּה
נבֿלְתוּ באשפּה שִׁבְבִית, וְגוּר סִבֵּר: אִין אֲדָם עָשִׂי לֵה
אֲמֹר רַבִּי: נִרְאִין דְּבִרִי רַבִּי יְהוּדָה שֶׁמֶצֶן אֲשֶׁפֶת -
הָא אֲמֹרֵת: דְּכּוּלִי עֲלֵמָא לא פֿליגי דאסור! אִינֵא לא
וּדְבִיר רַבִּי חִינָנָא בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הִגְלִיל שֶׁמֶצֶן פֿי
הָאמֵרֵת: דְּכּוּלִי עֲלֵמָא לא פֿליגי דִּשְׂרִי! אִלָּא פֿשִׁיטָא

ה' חלב קודם לידה, רדהיא לא מפטרין מטעם חלב.
סבר דחלב פטר. ודשאת אמר אשיר אדשבתן רבן
ב' בריש כל הצלמים' (עבודה זרה מ"א) דלוג דלוג
רבי אמר התם. רבי יוחנן נמי חלבי ליעל ארזקל
ה' משחיתת כותי ולא גור בהו כדגור רבי
מאיר. ובידשה יחסיק' (פסחים פ"א) רבי שני
ר' שמואל קורב קדש לישא ולעשא דהכותב ב'
משמע גמי דרבי יוחנן כרבנן דרבי מאיר סבירא
ליה. והא דאמר רבי יוחנן סתף סתף אי"א מעמידת
ה' (עבודה זרה ל"טב.) למעטי מוריס וגבטית בית
אניקין. וסומא כרבי אמר. חתם דתא חתם
ל' ואחר כן מחלוקת בריש "כל הצלמים" (שם)
מ"א. והא דאמר רבן שמעון בן גמליאל: לא
ל' שדשה שלשים יום בארם אפי' נפל, דלא
ל' שדח — ספק חזי אפילו נפל מן הגג או אכלו
א"י, פריך דרבי אליעזר מילדל' (שבת קל"ה).
קוימין ל' את החם חומות אף עג דרובן אינן
נפלים. וכן פריך שמונה ימים סתם כבהמה ארזין.
ל' חתם, ולא אולזין בתר רובא — החם משום דלא
יבא חלק בעירו. והעריכות הוציא במת חור
שלשים. ולא רצו לפסוק על דערוב חלבי
ל' לשון בלא חלצה. שלא יאמר תולעם פסוקה
ומת ויבא ליד לטו לקלקל. ולכן גם לענין
אבילות פטור, שלא יבא לחלק בקרחה. ועוד,
דבלא חזי שי אגבא אבילות, כימאן. ודל'
(מועד קטן י"ח.א) כ"א) הלכה כדברי דמקל
באכל. ואסור כמזן בן כבהמה, דגורו בהמה אטו
ארם, דבא לא חזי — אף כימאן דלא יבא
אסור כבהמה אפילו גריאי. שלא יבא לחתירה
בתולה שדחא קרוב לפסוקה ומת.
פסח קדישין אמר איבא למימר — מבשר
תאוו לא פריך, משום דנריא
דמאוראויטא לא דייש רבי מאיר למיעטא אלא
מדרבנן, ולחבי פריך: חזי גמי שמחמירי שלא
לאכול בשב' כלל? אפילו מחמיר בשאר בשר —
פסח קדישין אי"א וכלי מחמיר ומדוקין ב' דחבי
דלרבי מאיר ש' חזקו מדרבנן בין אפשר ללא
אפשר — דהוה חזקין לרבי **א** שמור לשלח
משיקד חזקא מנא תרגולתא שחוטתה
בשוק, דאיבא למימר בעליה שחוטתה, והדר
אמר דאפילו אמר לשלחו ומנא השליח
שדחא שחוטתה, דדשאתא שלא ברשות נשחטה —
אפילו חזק חזקתה שחוטתה.
ה' ב' גרסינן: לעולם אין חזקה שליח רב —
מפריש בפרק "בבב מרעירב" (עירובין
ל"ב.) **ה' א'** שבויר דא גרין — הוא דחין גבנב,
דמשום דחשיד חזקה לא חשיד אנבלה.
ובתפסתא קתני בהדיא: גבנבה ל' תרגולת
ומנא כו'. **ב'** פליגי באפשר שבתית — הוא
דחין דפליגי בשוק כלל אשפה, כדמוכח ב' דלא
מציאת' (בבא מציעא כ"ד.) גבי רבי חנינא
שמנא גדי שחוט בין טבירא לציריא.
מאן

לֹא פָלְגִי דְשָׁרִי; בְּאִשָּׁה שֶׁבִּשּׁוּק -
שִׁבְבִית, מִדְּסִבֶּר: אָדָם עָשׂוּי לְחַפְזִיל
זֶל נִבְלָתוֹ בְּאִשָּׁה שִׁבְבִית. אָמֵר מֶה,
וְיֵאשְׁפָה? אֵלֵימָא אִשָּׁה שֶׁבִּשּׁוּק -
שִׁשְׁמָא בְּאִשָּׁה שִׁבְבִית. אֵימָא סִפָּא:
יֵחַ; מַאי בֵּיחַ? אֵלֵימָא בֵּית מַגִּישׁ -
בְּאִשָּׁה שִׁבְבִית, קָשָׂא דְרַבִּי אֲדֵרְבִּי!
הָבִי

מאן תנא דלא בעינן כוונה לשחיטה – תימדה דמשמע הבא דחרש שוטה וקטן לאו בני כוונה ניתנה, אפילו אחרים עומדים על גבן, ובסוף פרק שני גרטינן (בבב). נתן הכל כשרים לכתוב את הגט, אפילו חרש שוטה וקטן, ופרץ בגמרא; והלא לא בני דעה ניתנה ומשנה שגדול עומד על גביו – אלא בני כוונה לשמה ניתנה שגדול עומד על גביו ויש להוסיף שגדול עומד על גביו דהיי

שגמלמין אותם ומזהירין אותם לעשות לשמה, אבל הבא – אחרים רואים אותם בעלמא קאמר, אף על גב דבריש פירוקן (חולין גא.) קרי לאחרים רואין אותו "גדול עומד על גביו", ואם תאמר: דברק "מצות חליצה" (יבמות קד.) אמר: החרש שנהליך, החרשת שחלצה, הולדתם מן החרש – תליצתה פסולה, ומפרש החרש: החרש וקטן – משום דלאו בני כירה ניתנה, וקטן – משום דאיש' כתיב בפרשה, והשתא, תיפוק ליה דבעינן כוונה, כדאמרין (התם קא.) הלכא מסיקתה עד שיכונוה שמהם ויש לומר: חליצה בבית דין הוה גדול עומד על גביו, שמהירין אותו לעשות לשמה, ומיהו קשה, מדתניא בתוספתא דרשומה לא, רבי חליצה חיה, ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

דמן חבאי – שם מוקם, כדאמרין בבבאשת רבה (סוף פרשה גא.) אבמי חבאי מנכר בישא דהוה, וזרק סכין לנעוצה בביתו – ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

דמן חבאי – שם מוקם, כדאמרין בבבאשת רבה (סוף פרשה גא.) אבמי חבאי מנכר בישא דהוה, וזרק סכין לנעוצה בביתו – ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

דמן חבאי – שם מוקם, כדאמרין בבבאשת רבה (סוף פרשה גא.) אבמי חבאי מנכר בישא דהוה, וזרק סכין לנעוצה בביתו – ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

דמן חבאי – שם מוקם, כדאמרין בבבאשת רבה (סוף פרשה גא.) אבמי חבאי מנכר בישא דהוה, וזרק סכין לנעוצה בביתו – ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

דמן חבאי – שם מוקם, כדאמרין בבבאשת רבה (סוף פרשה גא.) אבמי חבאי מנכר בישא דהוה, וזרק סכין לנעוצה בביתו – ואי חשיבי בית דין ממו גדול עומד על גביו – אפילו שוטה נמי, ממו גביו וכו' ויש לומר: דלגבי נט מטה, דבגט מכוחא מילתא לא דבידי לשמה, שמהירין לכתבו נט ושמה ויש ערו ויש עירה, הלכך אפילו בשוטה מהני כשגדול עומד על גביו.

הכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה לרבי חנינא בנן של רבי יוסי הגלילי באשפה שבשוק, שאף רבי חנינא בנן של רבי יוסי הגלילי לא נחלק עליו אלא באשפה שבבית, אבל באשפה שבשוק מודה ליה, ונראין כו' "חזן מחרש שוטה וקטן, שפא קלקלו את שחיטתן". "שפא קלקלו" לא קתני, אלא "שפא קלקלו" אמר רבא: ואת אומרת אין מוסרין לון חולין לכתחלה. "וכולן ששחטו אחרים רואים אותם לשחיטתן מבידה". מאן תנא דיהי, דתני אשפיה ושחיטתו? אמר רבא: רבי נתן היא, דתני אשפיה ועירא דמן חבאי: ורק סכין לנעוצה בביתו, והלכה שחיטה בדרבה – רבי נתן מכשיר, והכמים פוסלין, הוא תני לה, והוא אמר לה: הלכה פרבי נתן, והא בעינן מוליד ויבאי! – שחלכה וכאך בדרבה. אמר רבי חיאי בר אבא, נני רבי יוחנן: קמן יש לו מחשבה ואין לו מחשבה? אמר רבי אמי: ותיבעי ליה מנעשה? מאי שנא מנעשה דלא קא מבגיא ליה – דתני: יש לון מנעשה, מחשבה נמי לא תיבעי ליה – דתני: אין לון מחשבה, דתני: האלון ורומן והאגוז שחלקם ותיקולת למד בהן עפר, או שהתקנים להם מאוננים – במאין, מפני שיש לון מנעשה ואין

אלא בכל דהו מחדר לאוקומי, אפילו באימול, קמן יש לו מחשבה ואין לו מחשבה – כגון בשחיטת קרשים דבעי כוונה, כדלפינן בשמעתא קמייתא דרובים (אבא), ושחט קטן בעל לשמה, נמי הריא כוונה או לא? **אמר רבי אמי** – לרבי חיאי בר אבא תבעי ליה מנעשה או לא מנעשה לון יוחנן קא מותיקין דלמקן "האלון ורומן", דתנן בה דיש לון מנעשה – לא בעי לון מנעשה אלא שיש לון מנעשה עמה מלכות עליה קמן הואו כגון דקימא עליה בדרום, ואמר: הריני מביא לעצן לשחטה לעולה, שאינה כשרה בדרום, תבעי לון מנעשה לון מנעשה אלא כוונה או לא **אמי** מנעשה – דפשיטא ליה, משום דשחט ליה את נתן ב"האלון ורומן" דיש להם מנעשה, מחשבה נמי לא תבעי ליה – ותפישתו לה מחזיא משנה גופה נתן בה: קטן מנעשה האלון – פרי הוא שקורין "גלאניץ", שחקקין – דקבו נקב סקן בצידיהן והוציאו האוכל מן הנקב, **למוד בהם עפר** – כדריך דחתיקוק עשין שלוקן, **בפאין** – מקבלין כמנחה, שיש לון מנעשה – כגון הוה, שנעשיין כמזיקין ולעס כלי נחמיו, וגם הם אומרים, אין שכן שיש ב' חזין לצואר כבלא צואר, דסני ליה להחליכו לחורא בלמקן (חולין לב.)

אלא בכל דהו מחדר לאוקומי, אפילו באימול, קמן יש לו מחשבה ואין לו מחשבה – כגון בשחיטת קרשים דבעי כוונה, כדלפינן בשמעתא קמייתא דרובים (אבא), ושחט קטן בעל לשמה, נמי הריא כוונה או לא? **אמר רבי אמי** – לרבי חיאי בר אבא תבעי ליה מנעשה או לא מנעשה לון יוחנן קא מותיקין דלמקן "האלון ורומן", דתנן בה דיש לון מנעשה – לא בעי לון מנעשה אלא שיש לון מנעשה עמה מלכות עליה קמן הואו כגון דקימא עליה בדרום, ואמר: הריני מביא לעצן לשחטה לעולה, שאינה כשרה בדרום, תבעי לון מנעשה לון מנעשה אלא כוונה או לא **אמי** מנעשה – דפשיטא ליה, משום דשחט ליה את נתן ב"האלון ורומן" דיש להם מנעשה, מחשבה נמי לא תבעי ליה – ותפישתו לה מחזיא משנה גופה נתן בה: קטן מנעשה האלון – פרי הוא שקורין "גלאניץ", שחקקין – דקבו נקב סקן בצידיהן והוציאו האוכל מן הנקב, **למוד בהם עפר** – כדריך דחתיקוק עשין שלוקן, **בפאין** – מקבלין כמנחה, שיש לון מנעשה – כגון הוה, שנעשיין כמזיקין ולעס כלי נחמיו, וגם הם אומרים, אין שכן שיש ב' חזין לצואר כבלא צואר, דסני ליה להחליכו לחורא בלמקן (חולין לב.)

אלא בכל דהו מחדר לאוקומי, אפילו באימול, קמן יש לו מחשבה ואין לו מחשבה – כגון בשחיטת קרשים דבעי כוונה, כדלפינן בשמעתא קמייתא דרובים (אבא), ושחט קטן בעל לשמה, נמי הריא כוונה או לא? **אמר רבי אמי** – לרבי חיאי בר אבא תבעי ליה מנעשה או לא מנעשה לון יוחנן קא מותיקין דלמקן "האלון ורומן", דתנן בה דיש לון מנעשה – לא בעי לון מנעשה אלא שיש לון מנעשה עמה מלכות עליה קמן הואו כגון דקימא עליה בדרום, ואמר: הריני מביא לעצן לשחטה לעולה, שאינה כשרה בדרום, תבעי לון מנעשה לון מנעשה אלא כוונה או לא **אמי** מנעשה – דפשיטא ליה, משום דשחט ליה את נתן ב"האלון ורומן" דיש להם מנעשה, מחשבה נמי לא תבעי ליה – ותפישתו לה מחזיא משנה גופה נתן בה: קטן מנעשה האלון – פרי הוא שקורין "גלאניץ", שחקקין – דקבו נקב סקן בצידיהן והוציאו האוכל מן הנקב, **למוד בהם עפר** – כדריך דחתיקוק עשין שלוקן, **בפאין** – מקבלין כמנחה, שיש לון מנעשה – כגון הוה, שנעשיין כמזיקין ולעס כלי נחמיו, וגם הם אומרים, אין שכן שיש ב' חזין לצואר כבלא צואר, דסני ליה להחליכו לחורא בלמקן (חולין לב.)

הכי קאמר – האי "נראין" דקאמר לא סברא דידהי הוא דאשמעין, ולא "רואה" אמר קאמר. אלא פלוגתיהו קא משמע לן במאי פליגי, והכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה האוסר אפילו לרבי חנינא שבשוק, כדאמר רבי חנינא דאסרי, ודברי רבי חנינא בר – כלומר, שאף רבי חנינא מודה רבי אמי אלא שבשוק באשפה שבבית, ודברי חנינא, אבל באשפה שבשוק מודה רבי חנינא, וממילא שבעין מדאוק פלוגתיהו באשפה שבבית – מכלל שבבית שרו, שפא קלקלו לא קתני – ואף על גב דבדיעבד ממיירי, בדתני: ושחיטתן כשרה חזין מחרש שוטה וקטן, אלא שפא קלקלו – דמשמע דמועדים לה קלקלו, ולא **אומרת**, אין מוסרין להם חולין – כלומר, אפילו חולין כוללתה, ואפילו אחרים עומדים על גבן, **מאן תנא** דלא בעינן כוונה לשחיטה – דהא חרש שוטה וקטן תלוי להחליכו בעלמא מכווני, ואין להם דעת להחליכו לשחיטה, וקתני: וכולן ששחטו וכו', דקאי נמי אחרש שוטה וקטן, וארפרכין בריש פירוקן חולין (בבב), אי נימא אחרש שוטה וקטן – נלח קאי, יאם שחטו מבעי ליה דהי פרביני, אי נימא אחרש שוטה וקטן לחודיה קאי – עלה קאי, מניה קא סליק, ואם שחט מבעי ליה דמן חבאי – בני הישיבה בדרבה – כדונן, הוא תני לה – דאשכח מנתתא וגרסה, והוא אמר לה חלכה פרבי נתן – הוא אמר לה מנתתא שחלכה פרבי נתן, והא בעינן מוליד ומביא – כדתנן בפרק שני (חולין לב.), שחלכה ובאה בדרבה – שחלכה בתוכה והבאה כוללת וחור ותחבה, והוא הדין נמי דמצי לתרוצי שבין שיש ב' חזין לצואר כבלא צואר, דסני ליה להחליכו לחורא בלמקן (חולין לב.)

אלא בכל דהו מחדר לאוקומי, אפילו באימול, קמן יש לו מחשבה ואין לו מחשבה – כגון בשחיטת קרשים דבעי כוונה, כדלפינן בשמעתא קמייתא דרובים (אבא), ושחט קטן בעל לשמה, נמי הריא כוונה או לא? **אמר רבי אמי** – לרבי חיאי בר אבא תבעי ליה מנעשה או לא מנעשה לון יוחנן קא מותיקין דלמקן "האלון ורומן", דתנן בה דיש לון מנעשה – לא בעי לון מנעשה אלא שיש לון מנעשה עמה מלכות עליה קמן הואו כגון דקימא עליה בדרום, ואמר: הריני מביא לעצן לשחטה לעולה, שאינה כשרה בדרום, תבעי לון מנעשה לון מנעשה אלא כוונה או לא **אמי** מנעשה – דפשיטא ליה, משום דשחט ליה את נתן ב"האלון ורומן" דיש להם מנעשה, מחשבה נמי לא תבעי ליה – ותפישתו לה מחזיא משנה גופה נתן בה: קטן מנעשה האלון – פרי הוא שקורין "גלאניץ", שחקקין – דקבו נקב סקן בצידיהן והוציאו האוכל מן הנקב, **למוד בהם עפר** – כדריך דחתיקוק עשין שלוקן, **בפאין** – מקבלין כמנחה, שיש לון מנעשה – כגון הוה, שנעשיין כמזיקין ולעס כלי נחמיו, וגם הם אומרים, אין שכן שיש ב' חזין לצואר כבלא צואר, דסני ליה להחליכו לחורא בלמקן (חולין לב.)

גוים שבחוצה לארץ לא עובדי עבודה זרה הם – הלכך בארץ ישראל נמי אין אדוקין כל כך שיוזו מעשיהם לשם עבודה זרה. **שחיטת** מין דישאזל אסורה דגוי מביכיא – ואם תאמר: ודילמא מין ישראל גרע, דהא עובד עבודה זרה דהוה מין לכולי עלמא בפרק תררא דהוריות (א"א), וגוים אף על פי שרובם עובדי עבודה זרה לא אמרינן שחיטתו לעבוד זרה ודתי ודמי לומר: דמכל מקום

בְּיָמֵי מַמְדוּרֵי, וְתָנָא קַמָּא? אִשְׁתִּי לֹא מִסְפֵּר. אָמַר רַב
שְׁחִיטָת כֹּכְרִי בִּבְלָה, וְנִיחֹשׁ שֶׁמָּא מִין הוּא! אָמַר רַב תַּנְחֻם
אָמַר רַבָּה רַב אֲבוּהִי: אֵין מִינִין בְּאֻמוֹת. - וְתָנָא קִאֲחֻזִּין
דְּאִיפֵּא! - אִימָא: אֵין רֹוב אֻמוֹת מִינִין. סָבַר לֵה בִּי הָא
דְּאִמֵּר רַבִּי חִיָּיא בִּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גֻּזִּים שִׁבְחוּצָה
לְאַרְץ לֹא עֹבְדֵי עֲבוּדָה וְרָה הֵן, אֵלֹא מִנְהָ אֲבוּתֵיהֶן
בִּידֵיהֶן. אָמַר רַב יוֹסֵף פֶּר מִצִּיּוּם אָמַר רַב תַּנְחֻם: אֵין מִינִין
בְּאֻמוֹת. מָא? אִימָא: אִשְׁחִיטָה, הִשְׁתָּא שְׁחִיטָת מִין
דִּישְׁרָאֵל אֲמַרְתָּ אָמַרְתָּ, דְּגוֹי מִבְּעִינָא? אֵלֹא! אָמַר רַב עֲזַרְיָה
הִשְׁתָּא דִּישְׁרָאֵל מִרְדִּינֵי, דְּגוֹיִם מִבְּעִינָא? אָמַר רַב לֵוִי
בִּר קַמָּא: לִקְבֹּל מִתָּן קֶרְבֵּן, דְּתַנְיָא: "מִכֶּם" - וְלֹא מִכֶּלֶם,
לְהוֹצִיא אֶת הַמִּשְׁפָּד, מִכֶּם - בְּכֶם חֲלָקְתִּי וְלֹא בְּאֻמוֹת.
- מִמָּא? דְּלָמָּא הֵבִי קֶאֱמֵר: מִישְׁרָאֵל - מַצִּדִּיקִי קֶבֶל,
מִרְשִׁיעִי לֹא תִקְבֵּל, אֲבָל בְּאֻמוֹת הָעוֹלָם - כָּלִל כָּלִל לֹא!
- לֹא סָלָא דַּעְתָּךְ, דְּתַנְיָא: "אִישׁ" - מִת תַּלְמוּד לִימֵר
"אִישׁ אִישׁ"? לְרֹבֹת הַגּוֹיִם, שְׁנֹדִירִים נִדְרִים וְנִדְבוֹת
בִּישְׁרָאֵל "וּמִטְמֵאָה בְּמֵשָׁא". פְּשִׁטָּא, בִּין דִּבְנֵלָה הִיא,
מִטְמֵאָה בְּמֵשָׁא! אָמַר רַבָּא, הֵבִי קִתְנֵי: וְזוּ מִטְמֵאָה בְּמֵשָׁא,
וְשׁ לֵךְ אַחֲרֵת שְׁהִיא מִטְמֵאָה אִפְּלוֹ בְּאַהֲלִי, וְאִיזָּא? וְזוּ
תַּקְרִיבָת עֲבוּדָה וְרָה, וְכִרְבִּי וְיִהוּדָה בֵּן בְּתִרְיָא. אִימָא
דְּאָמַר: אָמַר רַבָּא, הֵבִי קִתְנֵי: וְזוּ מִטְמֵאָה בְּמֵשָׁא, וְשׁ לֵךְ
אַחֲרֵת שְׁהִיא כּוֹז, שֶׁמִּטְמֵאָה בְּמֵשָׁא וְאִיזָּא? מִטְמֵאָה
בְּאַהֲלִי, וְאִיזָּא? וְזוּ תַּקְרִיבָת עֲבוּדָה וְרָה, וְזֵלֵךְ כִּרְבִּי וְיִהוּדָה
בֵּן בְּתִרְיָא; דְּתַנְיָא, רַבִּי יִהוּדָה בֵּן בְּתִרְיָא אֹמֵר: מִנִּין
לְתַקְרִיבָת עֲבוּדָה וְרָה שְׁהִיא מִטְמֵאָה בְּאַהֲלִי? שְׁנָאמַר:
"וְרִצְמוֹדוֹ לְכַעַל פְּעוֹר וְיֹאבֶלֶד וְכוּי מַתִּים", מִת מִטְמֵאָה
בְּאַהֲלִי - אֵף תַּקְרִיבָת עֲבוּדָה וְרָה מִטְמֵאָה בְּאַהֲלִי.
מִשְׁנָה הַשּׁוֹמֵט בְּלִילָה, וְכֵן הַסּוֹמֵט שְׁשִׁטָּם - שְׁחִיטָתוֹ
כִּשְׂרָה. **זִמְרָא** "הַשּׁוֹמֵט" - דִּיעֲבֵד אֵין, לְתַתְּחֵלָה לֹא.
וְרִמְיָתוֹ: לְעוֹלָם שׁוֹמֵט, בֵּין בּוֹיִם וְכֵן בְּלִילָה, בֵּין
בְּרֹאשׁ הַגֵּז בֵּין בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה! אָמַר רַב פֶּפֶא:
בְּשֹׁאבֻקָּה מִגִּידוֹ. אָמַר רַב אִשִּׁי: דִּיקָא גְמִי, דִּיקָא תַּתְּחֵי תַּתֵּם
דְּיֹמָא יוֹיִם וְהִבָּא דְּיֹמָא דְּסוֹמָא, שְׁמַע מִיָּה.
מִשְׁנָה

השחטות לשם ה' – שחטות פסולה, פסולה אף, ובזד ממים אף, ורמיניה: השחטות לשם הדרים – זהו דילא וזיוז ממים. וקטא? קטא: וזהו חרבי ברדאן בן חרדיאן, ומוחתיניא ברבאן. ללא דאי וזיוז דאסור דגמא שחטות חרדיאן שרדי לזמני' "זבז ממים" אף על גב דלא משמטא. ואף על גב דלרבנן ליבא טומאת אהל, טומאה מילמדא מדרבנן איבא, דמאירין פריך דבי' שמעאל (עבדה דהו' זבז), איסור דאירייתא אף טהלה, טומאה דרבנן טהלה, אבל ליבא חרדיא טומאת אהל בריא. ואף דהנן פריך "כל הצלמין" (שם) טהלה, אף עיבד חרדיא, ואם עבד גמא, ומפשי' שחטותא משום דאף אפסיר לריבא

הדם לזורקו לעבודה זרה הוא צו לשמא יאמרו לצבא השמים על אפשר לו לטנף את הגג, ואין כאן הוא על כרחו הוא שוחט לתוך **הב** — הא דקתני: שוחטין בליל אבוקה. מתניתין

ב' דטומאת אהל דאורייתא — התם
עבודה זרה של אוכלים מטמא — טומא
אי נמי, רבי יהודה בן בתירא, ואם תא
לדחציאו מידי נבלה, דהא אית ליה טומ
למקדש — פטור. ומשמע דאפילו לרב
מצי לשנוי הכי, אלא אין רוצה לדק
בין אחר, וקשה לפירושו, ואין להאריך
דיבין בדכספיה הוא על כרחך הוא ש
עמוד ב' אלא מוציא ידו חוץ לספינה

תקורבו, ומי רבי ייחודה בן בתירה היא. וקתי סיפא ואם היתה גזלת את דרביס טוהר אף
הגזלת ריבא לאו רבנא. ואם האמר פרקי דהורוב' (עלין קטנא). ור' יוחנן אומר
אובליץ בשומטאן טומאה חזרה, ומשני בשמישימי מעקה עש – ירדו עינמלא היה
שבת בתיק לעמודו ויהי ריש שבת. וטומא. וכן אמר ר' יוחנן: כירשו: דילא מצית אמרת תיה
דאורייתא, דא מדרבנן – אם בן תיקן לחוציא מדי טומאה דאורייתא, ואם אבל קדש או אב
בדמיו רחם (עליו) (שם עט, עא). דלרבי האמר מקולל כל חבריה דאורייתא ודין תישי לומר:
התנמצי רחם לקדק ב' דעיר דהורוב' – טומאה לא דאורייתא, ורביס את דיל. ורביס את דיל
דארמינ' לקמן (אמא). דאקא שוחטין תימן יומי, אפילו ב' בראש הספיעה שוחטין, ודבלי
דאפילו עומד בספיעה אסור לשחוט לתוך יום, בדארמינ' לקמן בסוף פרק ע"ו.

שְׁתוּ וּמִפְקֵדֵיכֶם מִן — זֶה הָאָדָם עֹבֵדְכֶם וְהֵן
שֹׁמְרֵי עֲבֹדָתוֹ וְהֵן שֹׁמְרֵי אֲדָמָה וְהֵן בָּל
וְהֵן הַכֹּהֵן וְהֵן הַמִּשְׁתָּה, מִשְׁתָּה, מִשְׁתָּה
מִן אֶת מִינֵי בְּאִימוֹת — כְּלֹמֶר, אֵת תּוֹרַת מִן
מִן מִן מִן, הֵן בְּכִינָה — כֹּל כִּשְׁן שְׁאֵדֶק,
דָּסֶם מַחֲשָׁבוֹת וְהֵן וְהֵן וְהֵן וְהֵן וְהֵן
לְמִוְרִיין — כְּבוֹד, לְמִוְרִיין אֶת מִינֵי
(עֲבֹדָה וְהֵן כְּבוֹד) הַמִּשְׁתָּה וְהֵן
וְהֵן מִשְׁתָּה מִוְרִיין אֶת כְּבוֹד וְהֵן
כִּידִים כִּן, הֵן הַמִּשְׁתָּה בְּהֵן דֶּק
אֶפְרָיִם יִשְׂרָאֵל — לֹא מַעֲלֵן וְלֹא מִוְרִיין.
לִקְבֹּל מִן קִבְּן — דִּקְבִּילֵן קִבְּן מִכֹּל
וּמִקְרִיבֵן אוֹתוֹ לְמִוְרִיין, אֶת מִינֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא, כִּדְרָתִי סִיפָא דְכִן מִתְנַתֵּן; תּוֹךְ מִן
הַמִּשְׁתָּה לִּנְכֹּךְ אֶת הֵן, וְהֵן עַל פִּי שְׁאֵנִי
מִשְׁמֹד הַשָּׁמַיִם מִצִּדֵּי, וְהֵן קִרְבֵּן —
מִקְבִּילֵן לְהֵן, כִּדְרָתִי עַל הֵן בְּכִינָה
(תּוֹלֵךְ הֵן), כִּבֵּשׁ הַלֵּקֶי — לְהַחֲזִיק
הַמִּשְׁתָּה, לֹא בְּאִימוֹת — דִּאֶפְרָיִם מִינֵן
כִּשְׁרִין, וְהֵן אֶל גִּבְּ בְּדֹרֵתִי הֵן לֹא הֵן
מִתְנַתֵּן, לִיכֹא מִיִּשְׁרָאֵל 'הֵנָּה', מִשּׁוֹם
דִּלָּא לְכוּלִי לְהַחֲזִיק שְׁמֵעַ לְהֵן מִתְנַתֵּן.
אֶבֶל בְּכִיד מִשְׁתָּה מִתְנַתֵּן, כִּן אֶמֶר לֹא
אִמְרוּר כִּרְבִּי עֲלֵיהֶן מֵאִי קִרְבֵּן שְׁמֵעַ לֹא
תִּנְי אִשׁ אִשׁ — מִבֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הֵן
הֵן בִּישְׂרָאֵל אִשְׁרִי קִרְבֵּן קִרְבֵּן וְהֵן,
מִשְׁתָּה בְּכִשָּׁם — כִּדְרָתִי וְהֵן אִשְׁרִי
'וְהֵן אֶת נִבְלָתָה', וְהֵן עַל פִּי שְׁלֹא
נִנֵּךְ הֵן קִרְבֵּן — שְׁמֵעַ סִחָה כְּבוֹד
בְּכִשָּׁם, אֶבֶל אֶת בְּכִשָּׁם שְׁמֵעַ כְּבוֹד
שְׁמֵעַ אֶפְרָיִם בִּאֲחֵל, כִּי יִיְהוּדָה כִּן
כִּתְרִי — לִקְבֹּל מִשְׁתָּה וְהֵן, אִיכָא דִּאֶפְרָיִם
'וְהֵן' — הֵן בְּכִשָּׁם מִתְנַתֵּן אֶת סוּמָא
בְּכִשָּׁם כִּשָּׁם שְׁמֵעַ אֶפְרָיִם דִּמְשָׁק
בְּכִשָּׁם, אֶבֶל אֶת חֲלָל בְּכִשָּׁם שְׁמֵעַ כְּבוֹד
אִיכָא שְׁמֵעַ עֲבֹדָתוֹ וְהֵן, לִשְׁמֵעַ אֲחִירָתִי;
'וְהֵן שְׁמֵעַ, שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ אֶת נִבְלָתוֹ מִתְנַתֵּן
כִּשָּׁר נִבְלָתוֹ, וְהֵן דִּקְרָתִי; וְהֵן מִשְׁתָּה בְּכִשָּׁם
אֲתָרְכֹבֵן בְּדִרְדֹר וְהֵן אִי, וְהֵן אֲתָרְכֹבֵן
וְהֵן שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ וְהֵן, כְּלֹמֶר,
אִיכָא חֲמוּדָה מִזֵּה, שְׁאֵינָה מִשְׁתָּה אֶלָּא
בְּכִשָּׁם כֹּו, לִכְתִּילָתָה לֹא — שְׁמֵעַ בִּלְלָה
שְׁמֵעַ לֹא שְׁמֵעַ רֹבֵב וְהֵן אֶת דִּיעַ, וְהֵן
כִּרָשָׁה אֶת מִן כִּרָשָׁה הַפִּנֵּה — וְהֵן אֶל
גִּבְּ דִּהֵן 'וְהֵן' (תּוֹלֵךְ כְּבוֹד), אֶל
חֲשִׁטִּין אֶל לְתוֹךְ יִמִּי וְלֹא לְתוֹךְ נִגְרוּת —
דִּלָּא לִימְרוֹ שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ וְהֵן
לְתוֹךְ כִּלִּים — דִּלָּא לִימְרוֹ הֲוֵאל וּמִקְבֵּל אֶת
אֶפְרָיִם הֵן כִּרָשָׁה הֵן חֲשִׁטִּין, אֶת חֲשִׁטִּין
שְׁמֵעַ, וְהֵן אֶם מִקְבֵּל כִּלִּים אֶת דִּיעַ וְהֵן
שְׁמֵעַ, וְהֵן מִשְׁתָּה מִן, לִימְרוֹ דִּכֹּוֹן בְּכִשָּׁם
שְׁמֵעַ, שְׁמֵעַ שְׁמֵעַ לִשְׁמֵעַ, אֶת דִּיעַ וְהֵן
לִכְתִּילָתָה — בְּשָׁבֻקֵּה כְּנִגְדֵּי, וּמִתְנַתֵּן — בִּלָּא
אֶת לִילָה סוּמָא בִּלָּא דִּידִי.

[illegible]

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף יד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רש"י תוספות

משנה ביום הכפורים – מתחייב כרת. **נמרא** אסורה באכילה – משום שזכות שבת. ליומא – ואפילו בא לאכול בשר חי. ומנכין חבירא – בני הישיבה עלה על דעתם לומר. דמנתינן דפירשה רב דאסורה באכילה ליומא – משום דקסבר מנתינן ר' יהודה דהא. דייק טעמא לקמן, מודקנין שבת דומיא דיום הכפורים – אלמא אסורא באכילה ליומא.

משנה השוחט בשבת ויום הכיפורים, אף על פי שמשתחית
נגפוּ – שחטתו כשרה. **גמרא** אמר רב הונא, דרש הוּא
דרבנן דרבי: אסורא בלאכלא לויטא, וסבין כשרא
לויטא רבי יהודה חאי. מי רבי יהודה? אמר רבי אבא: רבי
יהודה דנקמה חאי. תתן: מחבטין את הידעיון לפני דבתקמה
את הנבלא לפני הכלבים, רבי יהודה אוסר: אם לא היתה
בלא מערב שבת – אסורה, לפי שאינן מן מוקדן; אלימא, פון
לא אייתבן מאתמול – אסורה, הקא גמי פון דלא אייתבן
מאתמול – אסורה. אמר ליה אבין: מי דמי? הנה מעיקרא
ניבול לאדם וניבול מוקד לאדם, הקא מעיקרא מוקד לאדם
משקטא מוקד לאדם! – מי בשרת: בתקמה בתריה לאכלא
ועומדת? בתקמה בתריה לגרל עומדת! – ואי, בתקמה לרבי
יהודה ביום טוב דיבי שחטינן? אמר לוי: עומדת לאכלא
ועומדת לגרל; נשקטא: הורבך דלאכלא עומדת, לא
שקטא: הורבך דלגרל עומדת. ותא ליה לרבי יהודה
גירדא: קא לוי אי ניקא מתקניא: תלסין יין מדין פחותא,
ומורי: "שני לזין שאני עתיד לתפשיה דרי חן תרומה, עשרה
מעשר ראשון, תעשה מעשר שני", ויחיל ושוותה מדי,
כרי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אסורין;
הנה

ברקתה: שני לוגין שאני עתיד
שנתי. **אומר** שני לוגין כ' –
כזה לילה שבת, הוא חוזר
ל' – העמשה – שראוי שיהיה
משתמש ב' בתור הבית, לא
בגל בטרמונה מעמשה
ש' – חובר הדבר שני מעמשה
ל' רבי יהודה לית ליה בריה,
ה'.

התם

וא לא נצלה כל כך מותר. ואף על פי שנפלט מבפנים מצד זה לצד זה, א"א דאסר הכבד – שר הבישר אף על פי שלא יצא דמו עדין. והא דאמרין ובלע האי. חדא נמי פריש מהאי גיסא ובלע בהאי גיסא! הו"ל דאמרין ובלע דליתסר בלא מליחה, אלא מנהג הוא למלוך בשר לצלי. ובי'הקמץ רבו גרסינו: "אמר רבה וכו' לקדירה", ולא גרסינו "וכו' לצלי".

[illegible]

"עצרת יום טוב", בדמיון בריש מוסב בריה (ב.א.) דקאמור. גבי שבת ל
 לשוועה. לא אכלי מלפני עשרת ילודי. אמר האמר בריא קאמר צריכה (א.א.)
 ופריך. אמר שתיק ברי למואל דליל אכל ומזון אמר אכלי מלפני
 ארסם! והשתא. אמאי לא מפרש טעמא משום דהוי מוקצה מחמת איסור?
 לא אכליול. דאזי מוקצה מחמת איסור ומפרש דריבני קאמר ומשמע
 דקאמר מחמת איסור. כגון כדריא לאכליול דאזי שבת טובא. אמר
 דקסבר אביי דסתמא לאכליול עומדת. וגבי תרנגולת אמר אביי בריש
 "אזי אתי אלא מילתא דריבני". וכולהו בריהו מפרש בפרק כל הגז'
 'בכל' (תרינגולת) אמר.

כִּסְרָא חֵיל לְהַנָּה מְמַנְחִין. חֵי רַבִּי יִיְהוֹה
 אֶמְנוּ מִשֶּׁת רַבִּי יִיְהוֹה עֲמֵר רַב אֲדֹרְסוּ
 בִּאֲבִילָה עֲמֵמָה? אֲחֵירוּעִין — תְּחַלְשִׁין.
 וְהָא תְּנַבְּלָא — אֶפְלוּ מִהּ הַיּוֹם עֲבָבָה.
 שְׁאִינָה מִן חֻבּוֹן — אֲתַמּוּל כִּשְׁקֵשֵׁד הַיּוֹם
 אֵל הַיְהוָה עֲמוּמַת לִמְאֻבָּל כְּלִבָּיִם. וְלֵא
 אִתְּבִין — דְּלֵא אֲדוּמְנָה לֶכָּךְ. הָבָא —
 מְבַנְחִין, נָמִי אֲתַמּוּל אֵל הַיְהוָה עֲמוּמַת
 לֶכָּךְ, כִּדְמַרְשָׁא וְאוּל קִלְמָא — דְּלֵא
 וְלֹדֹת הַיְהוָה עֲמוּמַת, אֲסֹרֹה מִשְׁשׁוּ מֻקְדָּשׁ,
 מְוֻקְדָּה הִיא עֲמוּמַת מְדֻרְבָּן. שְׁמַשְׁמַשׁ —
 שְׁחֹטָה מְבֹרֵר דְּלֵאבִילָה עֲמוּמַת. לֵא
 שְׁמַשְׁמַשׁ — כִּגֹּן וְשֵׁל שְׁחֹטָה אֲתַמּוּל,
 וּמִסְתָּא אֵל הַיְהוָה עֵל מִנְתָּ שְׁחֹטָה עֲבָבָה,
 הֶלֶכְךָ הוֹבֵרָה כִּשְׁקֵשֵׁד הַיּוֹם דְּלֵגֹל עֲמוּמַת.
 וְהָא יֵית חֵיל לְרַבִּי יִיְהוֹה בִּירֵיָה — וְאִי
 בְּהֵמָה בְּחִיָּה אֵל לֵאבִילָה לְחֹדֶה קִיָּמָה, בֵּי
 שְׁחֹטָה חֵיל בְּיוֹם חֵיל בְּיוֹם חֵיל מִשְׁתַּרְרָא לְכַמֵּא
 מֵאֲתַמּוּל דְּעִיתֵי לְגֹל הַיּוֹם חֻלּוֹק יִין מִכָּן
 הַתְּרֹמָה — אֲשַׁמְעִינָךְ וְהָאִי שְׁחֹטָה
 הַתְּרֹמָה, וְאִנּוּ עֲבָמִי בְּרַחֲמֵי שְׁחֹטָה מִן
 אֶן עֲרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרֹמָה גְּדוּלָּה, כִּדְחָנָן
 (סוֹטָה מִמָּא), לִפִּי שְׁחֹטָה יִיחָן קִדֹּךְ גָּדוֹל
 בְּכָל בְּגוֹל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁחֹט אֶשְׁחֹט מִפְּרִישָׁן אֵל
 תְּרֹמָה גְּדוּלָּה מְבֹרָה, אֲלֵמָא אֲתַמּוּל אֲתַמּוּל
 שְׂחִידִי, וְאֲשַׁמְעִינָךְ הָבָא בְּרַחֲמֵי שְׂחִידִי אֲתַרְמוּ
 לְהַפְרִישׁ בִּי כִּלְמֵי הַיּוֹם קוֹדֶם תִּקְנֵה גְּדוּרָה לִי
 אֵן אֵן לִי חֵיל תְּרֹמָה (כ״ו), אֵן שְׁחֹטָה
 לְהַפְרִישׁ. חֵיר חֵן תְּרֹמָה — תְּחֻבּוֹ לִמְאֻה לֹגֵי.
 חֲלֻקָּה אֲמִידָה בְּכֵמֵס לִמְאֻה לִמְאֻה, חֵיר הֵיא מְחֻלָּה
 תְּחִירוֹ לִי חֲכָמִים לְשַׁחֲתוֹ לִסְמֹכֵן עַל הַבְּרִירָה
 מִסְבִּיבִין אֲבִירָה, וְלֵאחֹר הַשְׁבֵּת כִּשְׁפִירֵשׁ
 תְּרֹמָה, וְהָא לֵא שְׁחָה אֵל חֻלִּין, אֲוִיִּין — א

הבשר יפה ונפלט כל הדם מן הבשר דשורי, אלא א
(וחליץ קיבא,) גבי כבר שחתך עליה בשר, דאפילו א
גרמא גרמא, תרי מאי טעמא לא: משום דפרשי מזו
דביצה (א,א,) ושורן שמוולוחן עליו בשר לצלי — לא

מחמת את הדילולין לפני הבחנה – אמור
הדילולין, אל משום שמו יעלה ויחל
הנשרין משום שמו יחל ויחלש, ובישי אצ"ה
בגוררות וצמיקין, זמדאל קצין מאמלמל ארם צר
בפרק 'כל כתבי' (שבת קכ"א), דלא יעמיד ארם ב
הבמה יתול לבא בעי א.נ.י, הכא איירי יתושם
דא דרש "ומביא" בפרש"ה (לכ. מוכח כל דהכא
דא דרש מתחיל לרם ורשוכה. וכן משפיע – שמו י
מוקצה בגוררות. דרש. דא גוי שמיאל מים לבנה
לשמו אצ"ה שפיר בגרות דשם. ועד ישי
קדאית אל לקמן בפרק דרשב"ה (תנא).

אם אהיה נבלה מערב שבת – גרסינן, ולא נאמר לה שיהיה לה מין אחר, והיא דקרי ליה מוכן לאדם – לא שווה לה חתם, אמור לה מה בין זה לעגל שנוצר מן הטורפים דתנן: אם לא יהיה נבלה כר', מוכן לכלבים הוא דאמר למה לה לאתקומו בבי האי גוונא? לוקמה דאין ראוי לפי שאינו מן המוכן; אלא משמע דאי ליכא טעמא מדה לה ליתקומו בבי האי גוונא? ששמיני – מן מרתתא ללוקחין יין – לא גרסינן 'ידענן' דבמשנא

התם כתיבת טעמא וכו' – קשאי לא דבא אליבא דרב קיימין; ורב לית ליה דטעמא
ממש בקיעת גזר, בפרק "בבא מעריב" (עירובין ד.לז). דקאמר: ליתא למנותחין
מקמי איז דהולקין וין, וליה ויתא דטעמא דרבי יהודה משום דאין בירדה ורבינו משמין
מוציא קהשד, דהיינו מיידי הבא הווא דאיז אחר שנוחה הווא דהולקין הא בפרק "בבא
מעריב" (שם) שמשע דאי לא הווא דהולקין

הווא אמנא דריתא דלאו מקמי מנותחין, דפרין
התם לרב אדרבה, ליתא דלאו מקמי מנותחין
ושמנה לא סלקא דעתך, ודשמועין ליה לרב
יהודה דלית ליה בירדה, והנאי דהולקין ין ב"ז
ותראו לי דבא דריתא בעלמא הווא דקאמר:
התם ברתני טעמא, ועיקר סמיך דארי, דאין
לדחינא מהווא דהולקין דלית ליה בירדה כל
במה דלית ליה בירדה, ודנאי מקמי מנותחין
דעירובין, לחבי מיידי דלאו, דהשתא ליתא
מנותחין מקמי תרתייהו.

מודה רבי יהודה מבלי תוס' וענינ' – תימה
בלאו הכי, אמאי לא מודה למשקין
דגזירין שמו יסוחו, הבא נמי בני בדמה לגזר
שמו יסוחו ועוד, אמאי נסבין חבירא למזר
דבני יהודה דהא ין שכן דאריא כרבנן, דגזיר
שמו יסוחו אפילו בשאר פירות ועוד, דהייכי
מדה שמו יסוחו לשמא שוחטין שקל חרבו
לסוחו שמו יסוחו לרב, דלמך, ודאי לא דמי.
ולחבי לא מודה לא למשקין, אבל מודה שמו
יסוחו בדמה העומדת לשמא לשמא יסוחו
פירות העומדת אבלה, אבל כרבנן
אתי, דלא אשכחן דגזירין שמו יסוחו אלא
בעדמין למשקין, והא דאריא לכולהו – משום
דגזירין עומדין אבלה לא שמו עומדין למשקין,
אבל לרבי יהודה שמו יסוחו פירות העומדין
אבלה, ואסר ביריות וענינ' ואף על גב
דעומדין אבלה משום דמילקין וסוחי, והוא
דחין בדמה דגזירין.

אימר דשמעת ליה לרבי יהודה במקוצה
מחמת מיאוס כו' – דריתא בעלמא
הוא, דמקוצה מחמת מיאוס דתר תימה במקוצה
מחמת מיאוס, דהא לקמן אמר, עד כאן לא שרי
רב מאי אלא במבשל, ולא שוחט אריא וארי
לבוס לא, ובחדיא שמעין ליה לרבי מאיר
בפרק "כרירה" (שבט מדין) דלית ליה מקוצה
מחמת מיאוס, דקאמר לב דגרות מוטלסין
אפילו רב ניש, דחין מנן שדחילין בה באותה
שבת, ומלו מנותחין כרבי יהודה דמבשל
משום לא מיתוקמא מנותחין שמו מקוצה
מחמת מיאוס, דמשמע ליה שבת דומיא דרב
דבפריס אפילו היה לו חלה דחבירא, כמו
שאפרש בסמוך.

המבשל

התם ברתני טעמא, אמרו לו לרבי מאיר: אי
אתה מודה שמא יבקע הנזר ונמצא שותה מכלים
למשקין? אמר להו: לשששששש! אלא מרתני איז;
דתני איז, רבי יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני
דברים כאחד, אלא אם בא חכם למורה – עירובו
למורה, למעבד – עירובו למעבד, ואילו לכאן ולכאן
לא; והיוני בה: מאי שנא לכאן ולכאן דלא?
דאין בירדה, מורה ומעבד נמי אין בירדה! ואמר
רבי יוחנן: וכבר בא חכם, אלא אמר רבי יוסף: רבי
יהודה דכלים היא, דתנן: כל העושה הנישולין שני
שכרין נישולין, וכלכר שיהיו מעין מלאכה,
שכר עריבה, לכסות בקן פי חבית, שכר וכוית
לכסות בקן פי הפך, רבי יהודה אומר: וכלכר
שיהיו עושין מעין מלאכה, שכר עריבה – לצוק
לתוך מקפה, שכר וכוית – לצוק לתוך שמן; מעין
מלאכה – איז, מעין מלאכה אחרת – לא, אלא,
כיון דלא איתבן מאתמול לתוך מלאכה – אסורי;
הקא נמי, כיון דלא איתבן מאתמול – אסורה, אמר
ליה אביו: מי דמי? התם – מעיקרא בלי והשתא
שכר בלי, ותר ליה גולד ואסור. הקא – מעיקרא
אובלגא לכסוף אובלג, אובלגא דאיפרת הוא, וישמעין
ליה לרבי יהודה דאמר: אובלגא דאיפרת שפיר דמי.
דתנן: אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין,
ואם יצאו מעצמן – אסורין. רבי יהודה אומר: אם
לאובלגין – יוצא מהן מותר, ואם למשקין – יוצא
מהן אסור! – לאו אתמר עלה, אמר רב יהודה אמר
שמואל: מודה היה רבי יהודה לחכמים בסלי ויתים
וענינים? אלא, כיון דלשחיפה קיימי – יהיב דעתיה;
הקא נמי, כיון דלשחיפה קיימיא – יהיב דעתיה! –
מיידי הוא טעמא אלא לרב, האמר רב: חלוק היה
רבי יהודה אפילו בסלי ויתים וענינים! אלא אמר
רב ששת בריה דרב אידי: רבי יהודה דריתא היא,
דתניא: משלשין גז חרש אכל לא יטון, דברי רבי,
יהודה. – אימר דשמעת ליה לרבי יהודה: במקוצה
שפירש בסמוך.

מחמת מיאוס, מקוצה מחמת מיאוס – דריתא בעלמא,
הוא, דמקוצה מחמת מיאוס דתר תימה במקוצה
מחמת מיאוס, דהא לקמן אמר, עד כאן לא שרי
רב מאי אלא במבשל, ולא שוחט אריא וארי
לבוס לא, ובחדיא שמעין ליה לרבי מאיר
בפרק "כרירה" (שבט מדין) דלית ליה מקוצה
מחמת מיאוס, דקאמר לב דגרות מוטלסין
אפילו רב ניש, דחין מנן שדחילין בה באותה
שבת, ומלו מנותחין כרבי יהודה דמבשל
משום לא מיתוקמא מנותחין שמו מקוצה
מחמת מיאוס, דמשמע ליה שבת דומיא דרב
דבפריס אפילו היה לו חלה דחבירא, כמו
שאפרש בסמוך.

למלאכה ממש, מעין מלאכה – דהראשונה, מקפה – תבשל עב, דהיינו מעין עב, **הבא נמי** – מיון דלא איתבן מאתמול ללא חבא
מעיקרא אובלג, – על כן כדרך בהמה להאכלי עומדת, כדאקמין לעיל, דאי לגולד – בתמה לרבי יהודה דהיי שוחטין ביום טוב; **איפרת** – שחבת נבלה, והנזיר
[בפרק "בהמה המקשה"] (חולין ע.ג), חבורי אובלגין כמאן דמפרתי דמו, שפיר דמי – דלאו גולד חשבינן ליה, חסיתה אב מלאכה היא, אסורין – וטעמא דמשקין שוב
אסורין, מפרישין בשמנתא קמיתא דריבא (ד.א), גזירה שמו יסוחו, אם לאובלגין יוצא מהם מותר – אם היו עומדין לאכלה ולא לסוחו – היוצא מהם מותר, דכיון
דלא ניהא ליה, ליכא למגורא לא שרית לא בשחיפה הווא אתי לסוחו, דהא לאו לחבי קיימי, ואם למשקין – הוואל לתקמיהן מחבתהו, אי שרית להו כשבוש איכא
למגורו כו' איתמר, דהא לחבי קיימי, שמו עניה מיהא, דמשום גולד לא אסר להו רבי יהודה מורה רבי יהודה בסלי ויתים וענינים – שאפילו הנישולין לאכלה,
הוואל ורוב בני אדם סוחטין אותם – האי נמי מלפך עלייהו, ואי שרית לשקטין שובו מהן אתי למישח, כיון דלחבי קיימי – סחם ענינ'ם, יהיב דעתיה – עלייהו
למשקין, וכו' ויהיב משקין הווא ליה לתקמיהן מחבתהו, וגזירה שמו יסוחו, ולפגועיהו בתותיה ויריבניהו, **הבא נמי** מיידי דלשחיפה קיימיא יהיב דריתא – דאי משחתה
אביל, דהוין דריתיהו בחבי גזירין בא נמי, אי שרית ליה אבלה אתי לבתחלה למשחט, מיידי הוא טעמא אלא לרב, אי שריתא אליבא דרב משניין לא, דריתא
אמר: לרבי יהודה אסורה באבילה ליומא, חלוק היה – ומתיר, והבא נמי אמאי אסורה ליומא? נר חרש – שלא דחילין בו מעולם, נר של חרש, ובשחוטא חרש חוי
למורי ביה פרי, אבל לא יטון – דמקוצה הוא מחמת מיאוס, שדעת קצו בה דחך בתמה נמי, כשקדש הווא דמיאוס מקוצה מחמת אבר מן החי, שלא נשחטה, **אימר**
דשמעת ליה כו' – דמיידי דמאיא מקוצה איניש מדעתיה לגמור.

התם – טעמא לאו משום דאין בירדה הוא, אלא דריתא לשמא עבד הנזר,
והנזר שלא היה עתיד לבא ליד הפרשה, ושהו טבילים למפרע. **למשקין** –
נראה כלומר, דלא חישבין להכי, איז – שם חכם, אין אדם מתנה – בעירובין
(ל.ה), אמרין: מתנה אדם על עירובו, ומניח שני עירובין, אחד בסוף אלפים למורה
עירו ואחד בסוף אלפים למעבר, ואומר: אם
בא חכם למורה, שהיה חכם עתיד לבא
ממקום אחר ולשבות חוץ לחנומ' ולדרוש –
עירובי של מורת יקנה לי שתייה למורה,
ואוהד בשבת במקום עירובי, ויש לי משם
החלאה אלפים, ואם יגידו לי שבא חכם
למעבר – יקנה עירובי שבמעבר, בא לכאן
ולכאן, אם יבאו שני חכמים זה למורה וזה
למעבר – לאיהו מום שארצה אבד
הליכתי, ועל שם ביריה של מחר יקנה לי
עירובי ויתום, דכל קשתי עירובין כלל השמטת
והא, ותיני ואי, דפסלי רבי יהודה אסאי
דרתני: בא לכאן ולכאן, וקאמר רבי יהודה:
אין אדם מתנה על שני דברים שני חכמים,
אלא אם בא חכם כו' – על חכם אחד שבא
ואין ידוע לו לאיזו רוח יבא מתנה, והיוני בה
מאי שנא כו' דאין בירדה – כשיבא למורה
למורה – שמתן בלי השמטת לא היתה
דרתו לכך, וקנה לו עירובו של מעבר, ודרי
הוא נמי ששבת במעבר, ומקום אותה
שבתה יש לו אלפים לכל רוח, ונמצאו
אלפים האחרונות המורדות כלות לביתו,
ואין לו מביתו ולמורה אפילו מסעת אחת
מורה ומעבר נמי – שבהתנה על חכם אחד
ותלה תנאו בביתא חכם – נמי אין בירדה
דאם בא חכם למורה לאחר שקדש היום –
שמו ששקדש היום היה בדרתו למעבר, וזה
תלה בדרתו של חכם, והואם יכול לילך
שבבת ארבעת אלפים אמה, כדאמרין
בעירובין (מטב.א) אם ארע שחשבת וזה
מכיר אילן או גדר שהוא בסוף אלפים אמה,
אומר: שביחתי בעיקרו, ומחלקו ממקום
רגליו ועד עיקרו ארבעה, ומעיקרו ולחלקו
אלפים, והבא נמי איכא לממור, חכם זה
בשעת קניית עירוב לא בא למורה עדיין,
דרתו היה למעבר ואמר רבי יוחנן וכבר
אלא חכם – מנותחין בחבי עסקין, שכר
בא חכם קודם קנין העירוב, אבל זה לא ידע
לחיון בא, ואין כאן צריך עירובי, שכך
מתנה: לצד שחשבה בא ליה עירובי קונה,
ואין הדבר תלוי, אלא ללא מילתא –
כשיגידו למורה שבמורה בא, נמצא שקנה
עירוב המורה, כבידיהן נישולין – אפילו
נשתברו היום בשבת, שיהיו עושין בתן מעין
מלאכה – ושהוא חרות כלל עליהם, מעין
מלאכה – כלומר, אף על פי שאין ארעה

התם – טעמא לאו משום דאין בירדה הוא, אלא דריתא לשמא עבד הנזר,
והנזר שלא היה עתיד לבא ליד הפרשה, ושהו טבילים למפרע. **למשקין** –
נראה כלומר, דלא חישבין להכי, איז – שם חכם, אין אדם מתנה – בעירובין
(ל.ה), אמרין: מתנה אדם על עירובו, ומניח שני עירובין, אחד בסוף אלפים למורה
עירו ואחד בסוף אלפים למעבר, ואומר: אם
בא חכם למורה, שהיה חכם עתיד לבא
ממקום אחר ולשבות חוץ לחנומ' ולדרוש –
עירובי של מורת יקנה לי שתייה למורה,
ואוהד בשבת במקום עירובי, ויש לי משם
החלאה אלפים, ואם יגידו לי שבא חכם
למעבר – יקנה עירובי שבמעבר, בא לכאן
ולכאן, אם יבאו שני חכמים זה למורה וזה
למעבר – לאיהו מום שארצה אבד
הליכתי, ועל שם ביריה של מחר יקנה לי
עירובי ויתום, דכל קשתי עירובין כלל השמטת
והא, ותיני ואי, דפסלי רבי יהודה אסאי
דרתני: בא לכאן ולכאן, וקאמר רבי יהודה:
אין אדם מתנה על שני דברים שני חכמים,
אלא אם בא חכם כו' – על חכם אחד שבא
ואין ידוע לו לאיזו רוח יבא מתנה, והיוני בה
מאי שנא כו' דאין בירדה – כשיבא למורה
למורה – שמתן בלי השמטת לא היתה
דרתו לכך, וקנה לו עירובו של מעבר, ודרי
הוא נמי ששבת במעבר, ומקום אותה
שבתה יש לו אלפים לכל רוח, ונמצאו
אלפים האחרונות המורדות כלות לביתו,
ואין לו מביתו ולמורה אפילו מסעת אחת
מורה ומעבר נמי – שבהתנה על חכם אחד
ותלה תנאו בביתא חכם – נמי אין בירדה
דאם בא חכם למורה לאחר שקדש היום –
שמו ששקדש היום היה בדרתו למעבר, וזה
תלה בדרתו של חכם, והואם יכול לילך
שבבת ארבעת אלפים אמה, כדאמרין
בעירובין (מטב.א) אם ארע שחשבת וזה
מכיר אילן או גדר שהוא בסוף אלפים אמה,
אומר: שביחתי בעיקרו, ומחלקו ממקום
רגליו ועד עיקרו ארבעה, ומעיקרו ולחלקו
אלפים, והבא נמי איכא לממור, חכם זה
בשעת קניית עירוב לא בא למורה עדיין,
דרתו היה למעבר ואמר רבי יוחנן וכבר
אלא חכם – מנותחין בחבי עסקין, שכר
בא חכם קודם קנין העירוב, אבל זה לא ידע
לחיון בא, ואין כאן צריך עירובי, שכך
מתנה: לצד שחשבה בא ליה עירובי קונה,
ואין הדבר תלוי, אלא ללא מילתא –
כשיגידו למורה שבמורה בא, נמצא שקנה
עירוב המורה, כבידיהן נישולין – אפילו
נשתברו היום בשבת, שיהיו עושין בתן מעין
מלאכה – ושהוא חרות כלל עליהם, מעין
מלאכה – כלומר, אף על פי שאין ארעה

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצט חספוט

כל היות של מחמת פגמאליס – דשל מחבת לא מאסי אפילו ישנים, בןן של נחשת וכיבא בןן. חולין בשבת – שוהה נר דולק בו בין השמשות, דמוקעה מחמת אקסור שאסור לכבות תר – נאסר וגו' לא טלטל, וכיון שהוקצה לבין השמשות הוקעה לכל היום. כורים – שדולקו בו תר, אבל בהמה דמילא מדיחא אימר דדתי חזיא. יאכל – הוא

עצמו, ובו ביום, ואין צריך להמתין עד הערב כבדי שיעשו. דהא דאמרין בעלמא לערב כבדי שיעשו – לית ליה לרבי מאיר אלא דהכא דאמר ישראל איסורא ובמודי, דאיכא דיובא, דלא נמטיה הנאה מאיסורא, אבל לא כמודי – דאיכא איסורא. לא יאכל – בו ביום עד שחשוקי ובבדי שיעשו, והוא דחין לאחרים נמי, דאסור לכבילה בו ביום, דטעמא משום דלא נמטיה הנאה מאיסורא הוא, וכי שוה לאורא בבדי שיעשו לא שמי לו הנאה מניה. ואידך דהא רישא בדידיה דאשמעין רבוחא לחתיא – תנא נמי סיפא בדידיה. רבי יהודה אומר בשוגג יאכל במוציא שבת – על דא חזין לאחרים, דאכל עבד גב דבשוגג חוב סקלה ליכא. עבידא מיהא איכא. ובעינן בבדי שיעשו דלא נמטיה הנאה מעבידה. ואידך דביני למתני סיפא לא יאכל עולמית בדידיה, אבל לאחרני שרי, דאידך דעבד איסורא קסחוד רבנן אבל אחריני לא תנא רישא נמי בדידיה. ומתניתין נמי דקטני אסורא באכילה ליומיה. לדידה ולאחרני – בשוגג מתוקמא, ורבי יהודה דהא ולקמן פריך: דאם מתרחיב בנפשו קתני ואל יאכל שוה רישא נמי דקא אידך, אבל אחריני שרי בו ביום, ואידך אסור משום דקסו שוגג אטו מדי, ומתניתין דאסר לה ליומיה אפילו אחריני לאו רבי יהודה חזיא. ואידך, בן דקסא דרישא אטו מדי הוא, אמאי מישתיר הוא לאורתא? חא קתני גבי מודי לא יאכל עולמית, ולא טעמא משום דלא ליתנה מעבידה הוא, ולא שנה הוא ולא שנה אחריני. רבי יוחנן הגבירא אומר בשוגג יאכל במוציא שבת – כבדי שיעשו. כרבי יהודה דמשוי ליה עבידא אף בשוגג, ועריפא מדרי יהודה. דאילו רבי יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדידה, דלא קיסו שוגג אטו מדי, ורבי יוחנן קיסו שוגג אטו מדי. הלכך, אידך דעבד איסורא – קסו רבנן, אחריני לא עבד עבד איסורא – לא קסו, אלא בבדי שיעשו מתניתין, דלא נתחיי מעבידה. במודי לא יאכל עולמית בו – לא משום קסא הוא, דהא אחריני לא עבד איסורא. אלא מקריא ליקף לה רבי יוחנן בכתובת ב'אל געירות' (לד), ובבבא קמא בפיר' מרובה' (עא.ב.) ששומרת את השבת כי קדש"ו

כל גרות של מחמת פגמאליס, חזין מן תר שחטליקו בו באותה שבת. – ודלמא שאני התם, דהוא דחי ליה בידים! אלא אמר רב אשי: רבי יהודה דמכשיל הוא, דתנן: המכשיל בשבת, בשוגג – יאכל, במודי – לא יאכל, דכר רבי מאיר; רבי יהודה אומר: בשוגג – יאכל במוציא שבת, במודי – לא יאכל עולמית; רבי יוחנן הסנדלר אומר: בשוגג – יאכל במוציא שבת לאחרים ולא לו, במודי – לא יאכל עולמית, לא לו ולא לאחרים. – ונקומה במודי, ורבי מאיר, לא סלקא דעתך, דקתני דומיא דיום הכפורים, מה יום הכפורים, לא שנה בשוגג ולא שנה במודי – לא אכיל, אף הכא נמי, לא שנה בשוגג ולא שנה במודי – לא אכיל. – ומי מצית מוקמת לה בשוגג ורבי יהודה? והא "אף על פי שמתחייב בנפשו" קתני? הכי קאמר: אף על פי דבמודי מתחייב בנפשו, הוא הכא דבשוגג שחיתו כשרה. – ונקומה כרבי יוחנן הסנדלר דאמר: לא שנה בשוגג ולא שנה במודי לא אכיל! – רבי יוחנן הסנדלר קמפלג במוציא שבת לאחרים ולא לו, תנא דין "שחיתו כשרה" קתני, לא שנה לו ולא שנה לאחרים. תני תנא קמיה דרבי: המכשיל בשבת, בשוגג – יאכל, במודי – לא יאכל, ומשחית ליה רב. מאי מקמא משחית ליה? אילמא משום דסבירא ליה כרבי יהודה, ותנא תני כרבי מאיר? משום דסבירא ליה כרבי יהודה, מאן דתני כרבי מאיר משחית ליה? ועוד, מי סבר לה כרבי יהודה? והאמר רב חזן בר אמי: פי מורי להו רבי תלמידיה – מורי להו כרבי מאיר, וכי דריש בפירקא דריש כרבי יהודה, משום עמי הארץ! וכי תימא: תנא בפירקיה תנא קמיה, אטו כולי עלמא לתנא צייתי? לאמורא צייתי! אמר רב נחמן בר יצחק: תנא, שוחט תנא קמיה דרבי: השוחט בשבת, בשוגג – יאכל, במודי – לא יאכל. אמר ליה: מאי דעיתך, כרבי מאיר? עד כאן לא קשרי רבי מאיר אלא במכשיל דראוי לכוס, אבל שוחט דאין ראוי לכוס – לא! –

המכשיל בשבת בשוגג יאכל – אפילו בו ביום, דרבי מאיר לא קיס כלל שוגג אטו מדי, כדמוכא בתרין (נשן גג), ובפר' "כירה" (שבת לחא.) נמי משמע דשרי בו ביום, גבי הא דבעי מרבי חייא בר אבא שחב קדיה על גבי בני כר, במודי לא יאכל – לא הוא ולא אחרים בו ביום, אבל במוציא שבת שרי אפילו לדידה. מדבעי לאקמי מתנות רב מאיר במודי, ומתניתין דומיא דיום הכפורים קתני, דאסור בו ביום בו לו בין לאחרים, ודשחיתו כשרה" קתני, לא שנה לו ולא שנה לאחרים, כדאמרין בסמוך. ועוד, רבי במודי לא יאכל עולמית לרבי מאיר, אם בו דיעי מודי דרבי יהודה כמו שאפשי. וכן שוגג דרבי יהודה. דהא מוקי מתניתין בשוגג ורבי יהודה, ובמודי לא יאכל עולמית הוא, אבל אחרים אכילים למתאי שבת, דאי לא יאכלו עולמית – אם בו דיעי מודי דרבי יוחנן הסנדלר, ועוד, ד"מרובה" (בבא קמא עא.א.) מוקי דרבנן דפסור נטבח בשבת משחיתו ארבעה וחמשה כרבי יוחנן הסנדלר, ולא מוקי לה כרבי יהודה. ובעי נמי הוה חסמא טעמא דרבי יוחנן הסנדלר, ולא בעי מאי טעמא דרבי יהודה. כללא דמילתא, מודי דרבי מאיר – שוגג דרבי יהודה, מודי דרבי יודה – שוגג דרבי יוחנן הסנדלר. מודי דרבי מאיר – ששחט שחן הלהב, וכו' דשרי כרבי פירק' "הדרה" (שבת לחא.) עיין שם) כרבי מאיר. וקשה מבאן לפירש הקהנאסטר דביש' אין צריך (ביצה דר.) גבי גי שהביא דחון לישראל, אם יש אסור דמין במוצאי – אסורין, ולערב נמי מאסור בבדי שיעשו. ופירש הקהנאסטר דטעמא דאסורין בבדי שיעשו – כי שרי שבת, דאסור מלאכה שם שח. ודרי מכלי שלחא, דבשוגג אכל אף על גב דנתנה מלאכה שבת ומידו יש לומר דאין נתנה כל כך, כן דכילא בשול ראוי לכוס. אבל קשה משוחט בשבת בשוגג, דאסור לרבי מאיר. והכא דהיה לו חולה מבעי ליה והבארי כדאמרין בסמוך, משום דלא הוי מוקצה, ולא מאסע טעמא שנחמה מלאכה שבת ויש לומר דבמילתא דלא שכיח לא גזר.

כרבי מאיר שחט ביום שחט לו חולה מבעד יום – ואם אהמו: מוקי מתניתין בשוגג ורבי מאיר, ולא היה לו חולה כלל ויש לומר דדומיא דיום הכפורים קתני, דאסור אף על גב דהיה לו חולה, ואם אהמו: ווא על כרחך לא היה לגמרי דומיא דיום הכפורים, דשחט ורבי מאיר מותר אפילו לרבי יוחנן ויש לומר דבמקום שחט דורק קא מדמה שבת ליום הכפורים, כדנא "אף על פי שמתחייב בנפשו" בןן

והא מתניתין, דשוחט הוא, ואמר רב הונא, דרש תניא בר רב משמיה דרבי: אסורא באכילה ליום, ונסבין כהר'א למימר רבי יהודה היא, הא רבי מאיר שרי! – פי שרי רבי מאיר, בןן

והא מתניתין, דשוחט הוא, ואמר רב הונא, דרש תניא בר רב משמיה דרבי: אסורא באכילה ליום, ונסבין כהר'א למימר רבי יהודה היא, הא רבי מאיר שרי! – פי שרי רבי מאיר, בןן

חולין, פרק ראשון – הכל שוחטין דף טו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"

תוספות

בגו שהיה לו חולה ובראי – ואם תאמר: אם יש מוקצה לחצי שבת, אמאי שרי לרבי מאיר בשחט לחולה ובראי? רבי יהודה נמי, אמאי לא אסר משום מוקצה? ולא אסר אלא משום דקסיי שוגג אטו מויד, כדאמרין ברייתין (גיטין גגב), דבעיא היא בשביליין אין צורך (ביצה כ"ב), אם יש מוקצה לחצי שבת אם לאו ויהי לומר: כיון שגילתו את חצורו לחולי – לא הוי מוקצה,

כמו גמור ביד אדם שרי, תחם, אי נמי, ר' ג' עשה מספיק ליה דשבת אין מוקצה לחצי שבת, ולחכי לא אוקמינה כמאיר אלא כרבי יודה, דאסר משום דקסיי שוגג אטו מויד.

בגו שקצין לו דלעת – פירש בקונטרס: מדנקט "קצץ" משמע דאריין מן המחובר, וקשה

דאם כן מאי ארייא מבשל? אפליי כן לא נתבשל נמי אסורו משום דרבינו חב' בתבולתה, ופירש ושייך נמי בתבולתה לשון קציעה, כמו "כאן קציצין בן עזאי" ותרומות ותרומה" פירש "בהמה מלוקח" (שבת ל"א), וברש פרק אחד ירי

ממונות" (סנהדרין לגב), "אדמוקדן יקוד קיץ" קיץ ורלי", ובתלמוד אריי, הוא ולא קטן לשון תחילה, כדכתיב (שבת ק"ג), "מחבתין את הדיוולוקין" של שדך לקצוץ תחבתות

גדולת כשבאין לבשל שייך בו לשון קציעה, ומבשל אסור – משום דדלעת לא חזיא לבסות, כדאמרין במסכת בבבא (כ"ב), כל מדיד לא תפלט קמי רבי רב מרקא חיאי, דבפתילה של

אבר דמיא, ואם תאמר: הוא חזיא לבהמה, ומזכין לבלבס הוי מזכין לאדם, כדמסיק בפרק קמא בריצה (כ"ב) וכן אפרוח שחולד בין שבו

ויש לומר: כיון דדלעת שומדת לאדם ואינה ראייה לאדם – הוי מוקצה, אלא על גב דחזיא לבהמה, **אז** צור וקנה לכתולה לא – ואם

תאמר ודלמא קטן לשון דיעבד משום מגל יד, כדאשכחן בריש "כל הפסולין" (ובוסם כ"א), דנקט "שחט" משום טעמא, אלא על גב דורים

ונשים ועבדים שוחטין לכתולה ויש לומר: דרחה נידא ליה למעקט כל הפסולין בעבודה יחד, דשחיטה כשרה, אבל כאן – מה לו לשחט

יחד כשרים לכתולה עד כשרים בדיעבד? ואם תאמר, דבפרק "יבית" (יבית" כשרת קומא) קתב "דחזיק דיעבד, משום מן מעשה, אלא על גב

דחמי ברייא אפילו לכתולה ויש לומר: דמשום דאין קתני מאי ברייא בריי מן מעשה – למידך

דמי דמי מערה חמין דומיא דמי טעריא, כדאמר דתם,

ורמיניה בכל שוחטין בין בעור – הוה מצי למינהי בשלמא קנה אקנה לא

קשיא, הא בסמוכיא דאגמא הא בשאר קנה, כמו שמחלק לקמן (ט"ו), אלא צור אצור

קשיא, **לחודיעך** כחו רבי? ולא חיש לאשמעינן

כח דהיתיא דרבי חיאי, דכבר אשמעינן בביתא דבכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר

כאן במחובר מעיקר – עליוס ברי מרמיא לא הוה מצי לשניי חבי, דכין דמחובר

מעיקר כחי בריעבד, למא דמחובר לכתולה, אי משום טעמא אריי, דירס, אם כן תלוש ולבסוף

דחבר נמי **אז** שחט עד שמי מאלוי – לא למעטי נטו אדם קתלי, דהוא נמי חשיב

מחובר מעיקר, דלאמא דאמר דמסתתרה לבית אסור – המסתתרה לאילן לא אסור, ואל תוספת דוקא, ולא קטן אכל בשחט מאלוי אלא לגלות על צור הוצא מן

הבית, דאריי בביתל מערה, דומיא דקנה העמד מאלוי, אבל

השחיטתו, ובין שחבסין למשה וצואר בהמה למעלה – ולא חיששנא שמי יכיר הצואר על הסכין ויבית ארס שילוקי ויבא, לקולוס רבי חיאי ואפילו לכתולה –

נמי מכשר, קשיא ורבי אריי – דהא קתני בברייתא רבי פוסל, דמשמע דיעבד, מחובר מעיקר – פוסל ואפילו בריעבד, במבוי – גלגל שקרין טרייר, והשכיב בו הסכין וחזי

למעלה, ולגלג ושחט, נעץ סכין בביתל – והליך ודביא צואר בהמה עתיד,

בגו שהיה לו חולה מבעוד יום – אי הכי, מאי טעמא דרבי יהודה דאסר? – בגו שהיה לו חולה והבראי, וכי

הא דאמר רב אחא בר אדא אמר רב, ואמרי לה אמר רבי יצחק בר אדא אמר רב: השוחט לחולה בשבת –

אסור לבראי, המבשל לחולה בשבת – מותר לבראי; מאי טעמא? האי ראוי לבסות, והאי אינו ראוי לבסות, אמר

רב פפא: פעמים שהשוחט מותר – בגו שהיה לו חולה מבעוד יום, מבשל אסור – בגו שקצין לו דלעת, אמר

רבי ירמיה מברדעא, הלכתא: השוחט לחולה בשבת – מותר לבראי, באומצא, מאי טעמא? כיון דאי אפטר

לכית בשיר בלא שחיטה, כי קא שחיט – אדעתא דחולה קא שחיט; המבשל לחולה בשבת – אסור לבראי, ויורה

שקא ורבה בשבילי, משנה השוחט במגל יד, בצור, ובקנה – שחיטתו פשרה, הכל שוחטין, ולעולם שוחטין,

ובכל שוחטין, חזין מפגל צעיר והמקנה והחשיב והצפורן, מפני שהם חונקין, **גמרא** "השוחט" – דיעבד

אין, לכתחלה לא, בשלמא במגל יד – דילמא אתי למעבד באידך גיסא, אלא צור וקנה לכתחלה לא? ורמיניה:

בכל שוחטין, בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה! – לא קשיא: כאן בתלוש, כאן במחובר, דאמר

רב בתנא: השוחט במחובר לקרקע – רבי פוסל ורבי חייא מכשיר, עד כאן לא קא מכשיר רבי חייא אלא

בריעבד, אבל לכתחלה לא, – במאי אוקמימא? רבי חייא וריעבד, אלא הא דתניא, בכל שוחטין: בין בתלוש,

בין במחובר, בין שהספין למעלה וצואר בהמה למטה, בין שהספין למטה וצואר בהמה למעלה, מצי? לא רבי

ולא רבי חייא; אי רבי חייא – דיעבד אין, לכתחלה לא, אי רבי – דיעבד נמי לא! – לעולם אין חייא, ואפילו לכתחלה, והאי דקמיפליג בריעבד – לחודיעך

כחו דרבי, – ואלא דמיתנין דקתני "השוחט" – דיעבד אין, לכתחלה – מצי? לא רבי ולא רבי חייא; אי

רבי חייא – אפילו לכתחלה, אי רבי – דיעבד נמי לא! לעולם רבי חייא, ואפילו לכתחלה, ורמיניה: דקתני

"השוחט" – רבי חייא – קשיא דרבי אריי? לא קשיא, כאן במחובר מעיקר, כאן בתלוש ולבסוף חבויר, ומנא

תימא דשני לן בין מחובר מעיקר לתלוש ולבסוף חבויר? תניא: השוחט במבוי – שחיטתו פשרה, במחובר לקרקע – שחיטתו פשרה; נעץ סכין בביתל

ושחט בה – שחיטתו פשרה, היה צור ויצא מן הביתל או קנה עולה מאילוי ושחט בו – שחיטתו פסולה;

קשיין

דאם חבא גווינן משום אי גיסא, וכל שכן בארדחא אינו גופה פנימה, קרייתא זעל של קנה, רבי פוסל – לקמן נפקא לן מיקחא את המאכלת, ורבי חייא מבשר – מיתנין דקתני שחיטתו כשרה לא מתוקמא כרבי אלא כרבי חיאי, ולכתולה מיתה

לא שחטין, ואשמעינן תנא דרב כאן כו', בין שחבסין למעלה – כעין כל אלא קורעין מומתת הפנימית, והאי חונקין – אשאר קאי ולא אצפור, דטעמא דצפור

פופר בגמרא משום מחובר, גמרא דלמא חייא למעבד באידך גיסא – במקום הפנימית, ושחיטתו מותר דכין פנימה ויש בה כדי לשחוט

מן פגמא וחלין – אסור לשחוט בה לכתחלה

שהיה לו חולה – מערב שבת, דכין דשוגג הוא כדאוקמינן, וליבא אסור שבת – אסור מוקצה נמי ליבא, דעומדת לשחוט היתה בין השמשות, ואפילו בשבת, משום

דחלי דפיקח נפש דוחה את השבת, **מאי טעמא דרבי יהודה** – הא אפילו במיד דחלי שבת ליבא, וכל שכן בשוגג **לבראי** – הוה בשבת, אסור מוקצה ליבא, דהא

בין השמשות חולה וזה, ולחכר רבי מאיר דלא משוי שוגג דאסור שבת, שרי, ולרבי יהודה אסור, דאסור שבת שגוג איבא, דהא

הבראי, ובי **הא** – כלומר, דאוקמינא דמשום אסור מוקצה שחוקי רב, למהא, דפיקח על גב דבאסור שבת שוגג הוה, היינו כי הא

דאמר רב, השוחט לחולה – שנחלה ביום השבת, **אסור** – לאבול בריא מאתה ברהמ

בו בריא, דאף על גב דאסור שבת ליבא, דפיקח איבא, כחל השמשות מוקצה חזאי, ולא היתה ראייה לשחוט בשבת, דהא דעין לא היה

חולה, המבשל – בשד שהיתה שחיטה מאתמול, ובשלה דהוה לחולה שנחלה דהוה – מותר לבראי, **מאי טעמא האי** – בשד הזה

חזי לחכר בריא בין השמשות לבסות, דהילכך אין כאן אסור מוקצה, ואסור שבת נמי אין

כאן, דאף לחלה בשלה, חזאי – שחט לא היה בין השמשות חזאי לבסות, ואיבא אסור מוקצה, אלא על גב דאסור שבת ליבא, **פעמים**

השוחט – לחלה מותר לבראי לבסות, כען שהיה לו חולה מבעוד יום, דאין כאן לא אסור מוקצה ולא אסור שבת, והמבשל – לחלה

שנחלה דהוה, אסור לבראי, בגו שקצין דלעת מן מחובר ובשלה לו, שד כאן אסור מוקצה, דמחברת היתה בין השמשות, ואית

דמרשי ברלעת חלה, ומוקצה דהוה משום דקשה חזאי, ולא האי, חזאי – דדלעת רבה היא יותר מן הבשר, ועד, "קצץ" – מן מחובר

משמע, דאי בתבולת אי שייך קציעה אלא חתוך, כען (שבת ק"ג), "מחבתין את הדיוולוקין לפני הבמה", הלכתא השוחט לחולה

בשבת – לחולה מבעוד יום, **באומצא** – לבסות, **אדעתא דחולה קא שחיט** – וליבא לגמור שמיא ירבה בשחיטה בשביל בריא, דהא

השחיטתא חזי חולה עדי למשחט כולא, שנה במגל יד, "דפשיא בלעז, ויהי שחיט פיות, האחת חלקה סכין האחת שד

פנימות, הכל שוחטין ובכל שוחטין – מלה מפרש בגמרא, מגל קציר – שחצורין בה

התבואה, **אפשיא** בלעז, שפנימותה נטות כולן לצד אחד בשפיט, מנייה – סכין מלא פנימות, ואם שפופטת שכל מגל קציר אלא

כמותה, שחט לפנימה מורשא כעין ומאן כסותם פנימות, אגרת מגירה בלעז סיניא, **שיע** – דתחביבם חילזל של בהמה, והצפורן

– מחוברת, שהם חונקין – שאין חונקין, אלא קורעין מומתת הפנימית, והאי חונקין – אשאר קאי ולא אצפור, דטעמא דצפור

פופר בגמרא משום מחובר, גמרא דלמא חייא למעבד באידך גיסא – במקום הפנימית, ושחיטתו מותר דכין פנימה ויש בה כדי לשחוט

מן פגמא וחלין – אסור לשחוט בה לכתחלה

קרייתא זעל של קנה, רבי פוסל – לקמן נפקא לן מיקחא את המאכלת, ורבי חייא מבשר – מיתנין דקתני שחיטתו כשרה לא מתוקמא כרבי אלא כרבי חיאי, ולכתולה מיתה

לא שחטין, ואשמעינן תנא דרב כאן כו', בין שחבסין למעלה – כעין כל אלא קורעין מומתת הפנימית, והאי חונקין – אשאר קאי ולא אצפור, דטעמא דצפור

פופר בגמרא משום מחובר, גמרא דלמא חייא למעבד באידך גיסא – במקום הפנימית, ושחיטתו מותר דכין פנימה ויש בה כדי לשחוט

מן פגמא וחלין – אסור לשחוט בה לכתחלה

קשיין

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף טז עמוד א – מתוך מדהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

שָׁשׁוּן וְאֶהְרִי אֶלָּא לֹא שָׁמַע מִיָּה: שָׁאָן בִּין מַחְזֵר:
עֲקִירָה לְהִלָּשׁ וּלְכַסּוֹף חֲבֵר, שָׁמַע מִיָּה. אָמַר מִר:
שְׁשׁוֹטֵט בְּמִכְבִּי - שְׁחִיטָתוֹ בְּשִׁרְה. וְהִתְנִי: שְׁחִיטָתוֹ
וּסְבֻלָּהוּ - לֹא קָשְׂיָה: הָא בְּסִרְתָּא דְּפִתְרָא, הָא בְּסִרְתָּא
מִיָּה. וְאִיבִישׁוֹן אִיבָא: הָא וְהָא בְּסִרְתָּא מִיָּה, וְלֹא קָשְׂיָה:
וְהָא בְּכַח רֵאשׁוֹן, הָא בְּכַח שְׁנִי. וְכִי הָא דְּאָמַר רִב כָּפָא:
יֵאָמַר מִאֵן דְּכִתְבִּיהּ לְחֲבֵרָה? אֶשְׁקִיל עֲלֵיהּ דִּיקָאָא וְכָא
מִית - חֲתִיב, מֵאֵי מַעֲמָא? גִּירִי דִּידֵיהּ הוּא דְּאִתְּנִי בִּידֵיהּ
הֵנִי מִלֵּי בְּכַח רֵאשׁוֹן, אָבֵל בְּכַח שְׁנִי - גִּרְמָא בְּעֻלְמָא
הוּא. וְיֵחִיב רַב אַחֲרֵיהּ דְּרִבִּי חֵימָא, וְרִבִּי חֵימָא קָמִיהּ דְּרִבִּי,
וְיֵחִיב רִבִּי קֶאָמֶר: מִנֵּן לְשִׁחִיטָה שְׁהוּא בְּתַלְשָׁה? שְׁאָמַר:
וְשִׁחִיטָה אֵת הַמַּאֲבָלָת לִשְׁחֵט. אָמַר לֵיהּ רַב לְרִבִּי חֵימָא:
וְאֵי קֶאָמֶר? אָמַר לֵיהּ: וְיֵוֹ דְּחִתִּיב אֶאֱפֹתָא קֶאָמֶר. -
הָא קָרָא אֶשְׁמֵר - קָרָא וְרִיזוּמִיהּ דְּאֶבְרָהָם קָא מִשְׁמַע
לֵיהּ. אָמַר רַבָּא: אֶשְׁמֵר - תִּלְשָׁה וּלְכַסּוֹף חֲבֵר, מִלְּשִׁנָּה
וּבִכּוּלָּהּ יִרְה - הִנֵּה מִלְשׁוֹ, דְּאִמְרֵי מִיָּה: שְׁחִיטָתוֹת בְּכֹת
אֶסְרִי: וְאֵי סִלְקָא דִּיקָאָא הֵינּוּ מַחְזֵר - "אֶלְחִימָה"
לְגַל הַתְּהִימִם" וְלֹא הַתְּהִימִם אֶלְחִימָה. לְעֵנֵן הַכֶּשֶׁר וְרַעֲסִי -
נִצָּאֵי חֵימָא, דְּחֵנִן: הַכּוֹפֶה קֶעֶרֶה עַל הַכּוֹתֵל בְּשִׁבְלִי
שְׁתִּידַח - הֲרִי זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן", בְּשִׁבְלִי שְׁלֹא יִלְקֶה הַכּוֹתֵל
אִינוֹ בְּ"בִי יוֹתֵן", הָא נִצָּאֵי קָשְׂיָה: אָמַרְתָּ: בְּשִׁבְלִי
שְׁתִּידַח - הֲרִי זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן", הָא בְּשִׁבְלִי שְׁיִידַח הַכּוֹתֵל
אִינוֹ זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן", וְהִדְרַח חֵנִי: בְּשִׁבְלִי שְׁלֹא יִלְקֶה
הַכּוֹתֵל - אִינוֹ בְּ"בִי יוֹתֵן", הָא בְּשִׁבְלִי שְׁיִידַח הַכּוֹתֵל -
הֲרִי זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן" אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַבְּרָא, מִשְׁשֶׁנָּה
לֹא שָׁנָה זֶה. רִבִּי כָּפָא אָמַר: בְּכֹתֵל חֲדָא תִּנָּא הוּא, הָא -
בְּכֹתֵל מַעֲרָה, הָא - בְּכֹתֵל גִּבּוֹן, וְהִכִּי קֶאָמֶר: הַכּוֹפֶה
קֶעֶרֶה עַל הַכּוֹתֵל בְּשִׁבְלִי שְׁתִּידַח - הֲרִי זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן",
וְהָא בְּשִׁבְלִי שְׁיִידַח הַכּוֹתֵל - אִינוֹ זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן", בְּכָה
דְּרִיבִּים אֲמִירִים - בְּכֹתֵל מַעֲרָה, אָבֵל בְּכֹתֵל גִּבּוֹן, בְּשִׁבְלִי
שְׁלֹא יִלְקֶה הַכּוֹתֵל - הוּא אִיצְטוּ בְּ"בִי יוֹתֵן", הָא בְּשִׁבְלִי
שְׁיִידַח הַכּוֹתֵל - הֲרִי זֶה בְּ"בִי יוֹתֵן". בְּנֵי רַבָּא:
תִּלְשָׁה

קשין אחרד — דקתי רשא: במחבר לקרע שדחתו כשרה, אלמא כדכרע שפיר דמי.
והדר גיזי דיהו דמי רגא — ואלא לאו שטען מינה ב' — דא מחתתינן רבי דאיה. דאיה רבי
דאיה — אפילו דלחמיה מנשיך. ורגא צ' הובל — הייט מחבר מעקד, ומדומקין
ליח לקמן בבבול משרה, שלא נבנה הובול על ידי אדם, אלא חקק בקרקע והובול עומד
מאילו, וירשא בחלוש ולבסוף חבור, והאי הדור
הנא גנץ כח בבבול — איגשיך לאשעומד דאף
על עבד כח בבבול דהא אפילו דהא בחתחלה לא
ישועה, קה עומד מאלו — שלא נעו אדם שם,
אלא ממעמד על — כסנא דפחרא — גלגול של
יורשים של אדם, ויש עתה מוכני מושגולגול
כשחוקקין את הבלי. פחרא — זרע, וחבירי
בריא (כ) בחלומי של גובורני — חסדו ד' פח' —
כסנא דפחרא — שדחתו עומד, אטום
מגלגול, דמיא — שדחתו פסולה, שהמים
מגלגלין אותו ואין שדחתו זו חכמא אדם, ונתן
לקמן (חבירי) אטום — נפלה ורשעה — שדחתו
פסולה בחלום ד' ל'אבא ואלבא' — מי מהא
וזבא אתה אוכל נב', כבא ראשון — מיד כשנשל
הדף העובק את המים והתחיל לגלגל, ובתחלת
גלגולו שחבא עומד אדם כסנא — כבא בני —
לאחר שגלגלו המים את הגלגל פעם ראשונה
ושניה. דפחתי — שקר, ואגשיך עליה
בירא דמיא — שדחתה עומד לעבור עליו
ונשדחו. חייב — דרדעו ממש שאותן המים, וכן
דן בלי יעני, ולא דיי כסנא. כבא ראשון —
שקשור סמוך לשפת המים, וכיון שנקב כבא בשפת
המים מיד באו המים פליח, אלא — כבא בני —
שקשור ברחוק המים הלכו שם, אף על פי שדא
נקב הובול שפיר — שם, דרגמא בעלמא
הוא נמי חסר — לדע' סוף קטנא מעמא
אמר ליה וי"ו דרתינא אאופחא קאמר —
כלומר, טעם שאינו נכון קאמר, מנא שכתב וי"ו
בשקת, עומד מנחתא ופחתי שקע מפיני יד
הבקעת ענן ורשעין חרצין ארעא חלקי.
לשון אחר: אותן חרצין קרי וי"ו, יבוי דמיא
לעמודה, ומדכשר לעיל שדחתה מחבור. וקפריין
גמרא ודא קריא אפילו — קריא ויחיותה
דאברחם קא משמע לן — שחש ונודד שמואל א'
ימצא נזר אפילו חבור, אפילו עמז מנאכלא.
לשון אחר: בוי דחש דבריו של יבוי, אלא
מקרא שמע אדמי מנא ולא ידע על מה, ואמר ליה
דן דרבי יחיא: ימא קאמר רבי אמר ליה טעם
הבא לשדחיה שנפסלה מחבור ומן מוקרא.
אבל אינו עיקר, דאם קריא קרי קאמר, ב'
לענין עבודה ודא — וקיימא לן (עבודה דה)
מהב, שכתב את החרצין אינן נאמרים החרים
כב', עובדי א' את אללואים של דמיא — ואלא

היא, ואמרה היא, דחד טעמא הוא, מ שתקח את עצמה. ואם תאמר: דהבא זרעים, ולרב פפא הוי לכולי עלמא כ "המוכר את הבית" (בבא בתרא סוה, מהו להכשיר בהן את הורעים? ויש ל הוי מבעיא ליה, דשמך

[illegible]

ישיין? תלמוד לומר "כלי". אין לי אלא תלמוד לומר "כלי", מה כלי מיוחד שולאן לשתיה, מנץ שאם חישוב עליהן ילית הפירות לתוכן, דהיינו הדר אחש ים. **בשביל שתורה** — הקשרה — הרי ביניהם לצורך הגן פירות — "כי יתן קטן, וזה **בשביל שיוצא הבותל**" — מביתו וזה עד דליחשבינהו לצורך דבר תלמוד לאו מחובר מעיקרו הוא, שכבר הקדמונים — שהוא עשוי מאלו, שחוקק הקדמונים — אבל בשביל שיוצא, שחוקק שביניהם לצורך

לענין

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף טז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

תלוש ולבסוף חבדו לענין שחיטה מאי – תימה מאי קמביעא ליה? הא אסקא עיל (טו.) דלרבי דיעבד כשר, ולרבי חייא כשר נמי לבתחלה ואי לא ידע הנהו ברייתא, מכל מקום על כרחיך ש' לחביב מתניתין ותלוש ולבסוף חבדו בדיעבד כשר ואל לבתחלה. ואפילו מוק מתניתין במחבר מעיקר, ואסור לבתחלה שמה ידרס –

חבדו נמי תלוש ולבסוף חבדו יאסר לבתחלה
מחא טעמא ויש לומר: דאליא דרבי מבטא ליה, דלמא יהי' בתלוש ובשרא דמאמרי' לעיל, וא' שמא לרבי אין חילוק בין תלוש ולבסוף חבדו לבסוף מעיקר, ופסולה ומתניתין דמבשר דיעבד – רבי חייא, ולבתחלה לא. שמה ידרס. וברייתא דמבשר לבתחלה, ב' בעפא דקליל דבמשני לקמן, אף על גב דהנהו בה בהמה, אי נמי, רבי ורבי דאמר לרדוף קנה, ובעצור בהמה למטה שר לבתחלה אפילו במחבר מעיקר, ובשואר בהמה למעלה אסור לבתחלה שמה ידרס. ובכל מחבר איירי, וקא בעי למפשט מברייתא דהיה עז יוצא מן הבית דשחיטה פסולה על כרחיך רבי חייא. אבל קשה דהכי נמי לאוקמו' לעיל מתניתין רבי חייא? הא פסול צמור במחברא במתניתין אפילו דיעבד ואסור דהיה בעי לאוקמו' לעיל מתניתין רבי חייא לא קשיא, דלא קיטמא מקטא דבי: **אמר** שמואל לא שנו אלא שהסבין למעלה כו' – משמע דאפילו בבי יא? הנהו לא מבשר אלא בדיעבד. דאברייתא דנעץ סבין אף, ואלא חתול דבכל שוחטין בין בתלוש בין במחבר, ואם כן בעצור בהמה למעלה וסבין למטה אף פסול אפילו בדיעבד. ונשק? דאם כן וזה ליה למימה חיישנן שמה ידרס. כיון דהתא לפסול דיעבד ויש לומר דאפילו אמר רבי ל' שלא ידרסתי – פסולה. שמה ידרס עפע אחרת. ובאי? הנהו אמרין גבי שוחט במגל קצר דרך הליכה. בית הלל במשירי, ורבי אמר: אף אף בית הלל לא הכשירו אלא לטהר מיד נבלה אבל באכילה אסורה. אף על גב דלא שחט אלא דרך הליכה, דגורנין וזבא אחרייתו שמה יולץ ויבטא.

שבתחלה נאסר להם בשר תאוו – פירש בקונטרס: מדרבתי. ופירש (י) "אשר ישחט נאסר למנוחא פתח אהל מועד" לא הביא? וקשה דההוא קרא לא איירי אלא בקרשבו ובשוחט חזין ולקמן נמי דאקמור: **אמר** רבי: רבי יצחק אף בית הלל בשחיטת דאמר בשר תאוו איתסר להו, צבי ואיל גופיהו מ' שחי' ורבי אהא פשיטא. דההוא קרא לא איירי אלא בקרבן בהמה וטאה לפרש: מדאיצטריך קרא לחתיר להם בשר תאוו דיק – מכלל דמעיקרא אסור. ומחא טעמא דיק נמי רבי עקיבא שבתחלה וזהו רבי בשר תאוו. מדאיצטריך קרא לאסור.

"לעולם שוחטין", "לעולם שוחטין ואכלין" **מגבי** ליה! ועוד, מעיקרא מאי **מקמא** איתסר – משום דהו' מקריב למשקן, ולבסוף מאי **מקמא** אישתרו – דהו' מקריב ממשקן, וכל.

בשר תאוו – שאין יוכלין לאכול בשר שלמים, ואם היו שוחטין בכל קרבן היו עונשים כרת. כדכתיב (ויקרא יז) "ואל פתח אהל מועד לא הביא? וגו' נכנסו לאכיל" – בתרומן מן המזבח. הותר להם – מן המקרא הזה שייבשו בשר לתאונתו ואכלו. ועכשיו שזלו כו' – לאו רבי ישמעאל קאמר ליה, אלא רבי קאמר ליה לאוקמו' דמתניתין דרבי ישמעאל היא. כלומר, ולרבי תנא "לעולם שוחטין", דלא תימא בעשוי שזלו יחזרו ולשחט כמו שהיו קודם שנסבכו לארץ, כל שזניו כו' קולא **שוחטין ואוכלין בעבי** ליה – כיון דלא לחלובת שחיטה אחי לארורי, דלא לחרובא אכילת בשר חזנה לארץ, ליתני: לעולם שוחטין ואוכלין, חזכי שבן לעקר מלאך ונקט שחיטה לחודה? ומדשבק באכילה – שמע מינה לא איצטריך לארורי לן אלא מיד דשחיטה. ועוד, למא ליה לאשמעיה? ובי מדיחן תיסק ארעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון מעיקרא – מבידור. מאי **מקמא** איתסר? משום דהו' מיקריב למשקן – והו' יוכלין להקריב קרבנות בכל בשר תאוו, ויקריבו דהם והחלב לבדו ואוכלין הבשר. ולבסוף – כשנסבכו לארץ, וזוהי ארצם רחבה ודחוקה לא היו יכולים לבא בירושלים בל יום.

לענין שחיטה מאי – ומתוהא דלעיל לא משמע ליה לרביא, דמפרש ואיל. **הא** שכן במחבר לקרקע כו' – ואוקמו' לעיל בתלוש ולבסוף חבדו. **דלמא פירש** קא **פירש** לה – בספיא: מאי מחובר לקרקע דאמנא לך כשרה – כגון נעץ סבין בבית, דלאו חבדו הוא. ודאי לא מבטל ליה דהם. דהא גבי חרדי קנה לזה לעיל, ונעץ סבין בבית לא ספא דההוא דמחבר לקרקע הוא, ואיכא למימר דפירש דרישא הוא. לא שנו – דנעץ סבין בבית כשרה. אלא שהסבין למעלה פירש קרקע. וצואר בהמה למטה – ומוליך ומביא צואר בהמה, חיישנן שפא ידרס – מתוך שהצואר מבידל על הסבין, והא קנה – לעיל (תולין טו.) גבי מחבר: בין שהסבין למעלה כו', לצדין קנה – דהא ירשא דברייתא טנא תלוש ומחבר, דקנת: בכל שוחטין בין בתלוש בין במחבר, וכי ודור יספא: בין שהסבין למעלה כו' – לאו תרוייהו אתלוש תרוייהו אמחבר קימי, אלא דהא תלוש דהא אמחבר. סבין למטה וצואר בהמה למעלה אתלוש – ואדם אחוז בסבין למטה ושוחט, ובהמה תלויה באויר, וזה מוליך ומביא הסבין, והא דקנה סבין למעלה, וצואר בהמה למטה – אמחבר, כלומר, אף אמחבר. **רב פפא אמר** – לא תוקמא בשנייה דדקא, אלא תרוייהו אתלוש ואמחבר קימי, ואפילו הכי לא תקש לרב נעץ, והא דקנה סבין למטה וצואר למעלה במחבר – בעפא דקליל, ובהמה דקנה לא דקא. **פשה** דברים כו' – ברלוה משום כשדחוקין אותם קיטמין תיחון ומפרשים הימנה. ואיכא סנתא במילה – שלא תנקוב הגיד ומשוי ליה כרות שפכה וגבי שחיטה – דלמא מנקא לזו לסימנין, וכן לגבי קיטמ' – דלמא מנקא לברכשית בסמימא דאגמא – עשב גדול באגמי מים וקרי "לישקא", ושכוחו ישי' חרוד וחרות וקרי קיטמין גבול'ם הימנה. דייט – צלמית ואם נכנס בהם קיסם דהמא, וזו – **קלירי' בלע, כעז מראה שקורן ***דמיודיה.

דרבין – ואין צריך לדוחקן בתחיבתו, ואין קסמין נבלין, שייני נגורות – שאי הפרק ושני הברכשא שהיא מחוברת בזה לעצמותיה, כעין תלולית בשר. **הכל** בשחיטה? והכי משמע: אין הכל צריך לשחוט, ואפילו עוף ואף על גב דלא בתוב בית חשטה בהדיא. **לעולם שוחטין** – לעולם מותר לשחוט ולאכול. **מאן תנא** – דמתניתין, דאיצטריך ליה למימר דירשאל מותרת לשחוט ולאכול? דהא תנא ליה דירש' "וכל שוחטין (בא) לאותו כל וכו' דאצטרכו לאותו שראו לשחוט, כגון חזן ומשומר וטמא בתולין, לחתיר להם בשר תאוו – כשכבדו לארץ ויכולו לאכול בשר לחתון בלא שום הקרבה. שבתחלה – כשהיו במדבר דמחבר דהמשכן, **נאסר** להם בשר תאוו – ואל פתח אהל מועד לא הביא? וגו' נכנסו לאכיל" – בתרומן מן המזבח. הותר להם – מן המקרא הזה שייבשו בשר לתאונתו ואכלו. ועכשיו שזלו כו' – לאו רבי ישמעאל קאמר ליה, אלא רבי קאמר ליה לאוקמו' דמתניתין דרבי ישמעאל היא. כלומר, ולרבי תנא "לעולם שוחטין", דלא תימא בעשוי שזלו יחזרו ולשחט כמו שהיו קודם שנסבכו לארץ, כל שזניו כו' קולא **שוחטין ואוכלין בעבי** ליה – כיון דלא לחלובת שחיטה אחי לארורי, דלא לחרובא אכילת בשר חזנה לארץ, ליתני: לעולם שוחטין ואוכלין, חזכי שבן לעקר מלאך ונקט שחיטה לחודה? ומדשבק באכילה – שמע מינה לא איצטריך לארורי לן אלא מיד דשחיטה. ועוד, למא ליה לאשמעיה? ובי מדיחן תיסק ארעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון מעיקרא – מבידור. מאי **מקמא** איתסר? משום דהו' מיקריב למשקן – והו' יוכלין להקריב קרבנות בכל בשר תאוו, ויקריבו דהם והחלב לבדו ואוכלין הבשר. ולבסוף – כשנסבכו לארץ, וזוהי ארצם רחבה ודחוקה לא היו יכולים לבא בירושלים בל יום.

צריך שיהא תופש בנזבה! הדיא דתימור: בשאין דרבה לבן, אבל בשדרבה לבן – צריך שהוא תופש בנזבה.

[דף ח' ע"א]

ומה פשיטא לון? בנזק שלם. ומה צריכה לון? בחצי נזק.

פיסקא. דרסה על הפלי ושברתו. רבי ירמיה בעי: דרסה על נוד מלא שמן, על הנוד – משלם נזק שלם, ועל השמן – משלם חצי נזק. היתה טבלה מונחת וזכוכית עליה, דרסה על גבי הטבלה ונשתברו הזכוכית, על הטבלה – משלם נזק שלם, ועל הזכוכית – משלם חצי נזק. היו שתי טבליות זו על גבי זו, דרסה על העליונה ונשתברה השנייה, על העליונה – משלם נזק שלם, ועל התחתונה – חצי נזק. היתה טבלה מונחת ברשות הרבים, דרסה עליה והתיווה, והלכה ונשתברה ברשות היחיד אחר, מי את מחלף אחר דריסתה או אחר שכירתה? אין תימור: אדריסתה – פטור, אשכירתה – תייב.

הלכה ב' מתני' התרנגולים מועדין לחלף בדרך וישבר. היה דליל קשור ברגלו, או שהיה מהדס ומשבר את הפלים – משלם חצי נזק.

גמרא רב הונא אמר: בשנקשר מאיליו,

[דף ח' ע"ב]

אבל אם קשרו הוא – משלם נזק שלם.

תני: תרנגולין שהידסו את העיסה ואת הפירות, או שניקרו – משלם נזק שלם. הידסו עפר על גבי עיסה או על גבי פירות – משלמין חצי נזק.

היו מחטמין בחבל ונפסק הדלי או שנשבר – משלם נזק שלם. נפל על חבירו, על העליון – משלם נזק שלם, ואתחתון – חצי נזק.

ואינו פעושה בור במקום אחד ומזיק במקום אחר? אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפיו שאין דרכו ליפול אלא באותו הבור – כמי שהוא בור.

תני: תרנגולין שנפלו לגנה ושברו החילפין, וקירטמו את הירק – משלם נזק שלם. סומכים אומר: על הקירטום – משלם נזק שלם, ועל השיבור – משלם חצי נזק.

תרגול הפורח ממקום למקום, והזיק בגופו – משלם נזק שלם. ברוח שבין בנפיו – משלם חצי נזק. סומכים אומר: נזק שלם.

[דף ט' ע"א]

נפח בפלים ושבךרן – משלם נזק שלם.

הלכה ג' מתני' ביצד השן מועדת לזבל את הראוי לה? הבהמה מועדת לזבל פרות או ירקות. אכלה בסיט או פלים – משלם חצי נזק. במה דברים אמורים? ברשות הנזק, אבל ברשות הרבים – פטור. ואם נהנית – משלם מה שנהנית.

גמרא ריש לקיש אומר: על הראשונה הושבה. רבי יוחנן אומר: על פולה הושבה.

מהלפה שיטתיה דריש לקיש! תמן אמר ריש לקיש בשם רבי הושעיה: עמדה ואכלה מפירות הצבורין – חייבת, וכא – הוא אומר אכין! אמרו: תמן – בשם רבי הושעיה. ברם הכא – בשם גרמיה.

מילתיה דריש לקיש אומר: בעטה מהלכת ברבוצה – פטור. מילתיה דרבי יוחנן אומר: בעטה מהלכת ברבוצה – חייב. לא סוף דבר. בעטה מהלכת ברבוצה, או רבוצה במהלכת, בעטה מהלכת במהלכת. אמר רבי אמי: לא אמר ריש לקיש אלא בעטה מהלכת ברבוצה – פטורה, אבל רבוצה במהלכת, או מהלכת במהלכת – חייבת. תני רבי הושעיה: פולה פטור. טעמא דרבי הושעיה: אין קרן ברשות הרבים.

רב אומר: עמדה ואכלה מפירות הצבורין .

[דף ט' ע"ב]

מה היקלו בשן? שאכלה מהלכת בין העומדת. חומר בקרן, שבעטה מהלכת את העומדת.

אילפיי אומר: עמדה ואכלה מפירות הצבורין – חייבת. מה היקלו בשן? שאכלה מהלכת בין העומדת. חומר בקרן, שבעטה מהלכת את המהלכת.

הלכה ד' מתני' ביצד משלם מה שננהנית? אכלה מתוך הרחבה – משלם מה שננהנית. מצדי הרחבה – משלם מה שהזיקה. מפתח התנות – משלם מה שננהנית. מתוך התנות – משלם מה שהזיקה.

גמרא רב אמר: עקמה צוארה ואכלה – משלם מה שהזיקה. והא תנינן: מפתח החנות – משלם מה שנהנית, מתוך החנות – משלם מה שהזיקה! מאי כדון? אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, כשהיה חמור מעון גדלים, ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו, מפתח החנות – משלם מה שנהנית, מתוך החנות – משלם מה שהזיקה.

רב אמר: אכלה שעורים – משלם תבן. והתני רבי חייה ופליג, לפיכך אם אכלה חיטין שהן רעות לה – הרי זו פטורה.

[דף י' ע"א]

שינת ואכלה – משלם גזק שלם. מהו 'שינת ואכלה משלם גזק שלם'? היתה קופתו מופשלת לאחוריו ברשות הרבים, ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה – משלם גזק שלם. סוג שנתון בפתח החנות, חציו מבפנים וחציו מבחוץ, ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה – משלם גזק שלם.

הלכה ה' מתני' תכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושברו את הכלים – משלם גזק שלם, מפני שהן מועדין. כלב שנטל את החררה והלך לו לגדיש, אבל את החררה והדליק את הגדיש, על החררה – משלם גזק שלם, ועל הגדיש – משלם חצי גזק.

גמרא אית תניי תני: שקפצו. אית תניי תני: שנפלו.

אמר רבי יוחנן: ביני מתניתא: שקפצו. נפלו – לא בדא .

כלב שנטל את החררה. ריש לקיש אמר: במצית את האור על כל שיבולת ושיבולת. רבי יוחנן אמר:

[דף י' ע"ב]

נעשה בזורק את החיץ ממקום למקום.

אמר רבי יצחק בר טבליי: מתניתא מסייע לריש לקיש, הוה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו – חייב. עבד כפות לו וגדי סמוך לו – פטור. אם אומר את: שאין בזורק את החיץ ממקום למקום, על שיבולת הראשונה – נתחייב מיתה, מיכן והילך – תשלומין.

אמר רבי יוסי: ואף שמע מינה, שורו שהדליק את הגדיש בשבת – חייב. והוא שהדליק את הגדיש בשבת – פטור. אם אומר את: שאינו בזרק את החזן ממקום למקום, ונעשה כמי שחלו עליו תשלומין, מיכן וחקלף יהא חייב בתשלומין.

חד בר נש

[דף י"א ע"א]

אפיק פלמירה בפורה, עבר המרא ותבריה. אתא עובדא קומי רבי יצחק בר טבליי. אמר ליה: לא חייב לך בלום. ולא עוד, אלא שאם ניוזק – חייב בנזקו.

הלכה ו' מתני' אי זהו הוא תם, ואי זה מועד? מועד – שהעידו בו שלשה ימים. ותם – שיהזור בו שלשה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: מועד – שהעידו בו שלש פעמים. ותם – שהתינוקות ממשמשין בו.

גמרא מה טעמא דרבי יודן? מתמול שלשום (שמות כא, לו). מה מקיים רבי מאיר מתמול שלשום? פתר לה: בהפלג נגיהות. שאם יצא ביום ראשון ונגח, בשני ולא נגח, בשלישי נגח – אין נעשה שור מועד עד שנגח שלשה ימים זה אחר זה.

יצא ביום ראשון ונגח שוורין, בשני ונגח בלבים, בשלישי ונגח חזירין, על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד?

יצא ביום הראשון ונגח, בשני לא יצא, בשלישי יצא ונגח, ייבא בתפלוגתה דרב אדא בר אחווה ודרב הונא דאיתפלגון: נידה שבדקה עצמה ביום ראשון ומצתה טמא. בשני לא בדקה. בשלישי בדקה ומצתה טמא, רב אדא בר אחווה בשם רב: נידה וודאי. רב הונא בשם רב אמר: נדה ספק.

אמר רב הונא: תמן הוינא בראשה, ותמן הוינא בסיפא, ותמן הוינא באמצעייתה, אישתאלת לרב ואמר: ספק. אישתאלת לרב ומר: וודאי. וחוור ומר: ספק. רב אדא בר אחווה לא הווה תמן אלא בד מר וודאי.

רב ירמיה בשם רב: הלכה ברבי מאיר – בתמה, וברבי יודה – בהעדאה. דתני: שור שנגח שלשה פעמים ביום אחד – אינו מועד. ומה תלמוד לומר מתמול שלשום? אלא שאם חזר בו שלשה ימים זה אחר זה – אינו נידון אלא בתם. הוינן סברין מימר: הלכה ברב הונא

[דף י"א ע"ב]

הו אומר: מעין שניהם. אתא רב ירמיה בשם רב: הלכה ברבי מאיר – בתמא, וברבי יודה – בהועדה:

הלכה ז' מתני' שור המזיק ברשות הנזק פיצד? נזה, נגף, נשד, רבין, בעט, ברשות הרבים – משלם חצי נזק. ברשות הנזק, רבי טרפון אומר: נזק שלם, וחכמים אומרים: חצי נזק. אומר להם רבי טרפון: מה אם במקום שהיכל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור – ההמיר עליהן ברשות הנזק לשלם נזק שלם. מקום שההמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק – אינו דין שנהמיר עליהן ברשות הנזק לשלם נזק שלם?

אמרו לו: דייז לבא מן הדין להיות כנדון, מה ברשות הרבים – חצי נזק, אף ברשות הנזק – חצי נזק. אומר להם: אני לא אדון קרן מקרן, אני אדון קרן מרגל. ומה אם במקום שהיכל על השן ועל הרגל ברשות הרבים – ההמיר בקרן. מקום שההמיר עליהן ברשות הנזק – אינו דין שנהמיר בקרן? אמר לו: דייז לבא מן הדין להיות כנדון. מה ברשות הרבים – חצי נזק, אף ברשות הנזק – חצי נזק:

גמרא אומר רבי יוחנן: דרבי טרפון היא. דרשות הנזק – רבי טרפון אומר: נזק שלם, וחכמים אומרים: חצי נזק:

הלכה ח' מתני' אדם – מועד לעולם, בין שוגג, בין מזיד, בין ער, בין ישן. סמא את עין חברו ושבר את הפלים – משלם נזק שלם:

גמרא אומר רבי יצחק: מתניתא בשחיי שניהם ושיניו, אבל אם היה אחד מהן ישן ובא חברו לישן אצלו, זה שבא לישן אצלו – הוא המועד.

הדרן עלה פיצד הרגל מועדת

פרק שלישי

הלכה א' מתני' המנח את חבד ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בה ושברה – פטור. ואם הוה בה – בעל החכות חוב כנזקיו.

גמרא ואין דרוך אדם להנחין ברשות הרבים? רב אומר: בממלא את כל רשות הרבים, אבל אם אינה ממלא את כל רשות הרבים אין דרוך אדם להיות מנחם ברשות הרבים? שמואל אומר:

[דף י"ב ע"א]

או בממלא את כל רשות הרבים, או עד שתהא נתונה על קרן זוית.

אמר רבי לעזר: ואפילו אינה ממלא כל רשות הרבים, אם ימלינה מיפאן ויתננה פאן – הרי זה בור. ואפילו אינה נתונה על קרן זוית, אין דרך אדם להיות מניחין ברשות הרבים.

היתה ממלא כל רשות הרבים, אם ימלינה מיפאן ויתננה פאן – נעשה בור! אלא יטול הפקל וישברנה, או יעבור עליה, ואם נשברה – נשברה.

נישמעיה מן הדא: שור שעלה על חבירו, ובא בעל השור לשמוט את שלו, או הוא ששומט את עצמו ונפל ומת – פטור. אם דחיו ונפל ומת – חייב. ולא יכיל מימר ליה: אילו שבקתה, הוינא יחייב לך נזקך? עוד הוא, דו יכיל מימר ליה: אילו שבקתה, הוייתה יחב לי חצי נזק. הנע עצמה, שהיה מועד, לא כל ממשד שאהא מחור עמד על פתי דינים.

הניח חבית ברשות הרבים, ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה, ובא הראשון ליטול שלו, אם ימלינה מיפן ויתננה פאן – נעשה בור! אלא יטול את הפקל וישברנה, או יעברו עליה, ואם נשברה – נשברה. נישמעיה מן הדא: שור שעלה בחבירו, ובא בעל השור ושמוטו מתחתיו,

[דף י"ב ע"ב]

אם עד שלא עלה שמוטו ונפל ומת – פטור. ואם דחהו ונפל ומת – חייב. אמר רבי יוסי: ותשמע מינה, ראה אמת המים שוטפת ובאה לתוך שדהו, עד שלא נכנסו המים לתוך שדהו – רשאי לפנותו למקום אחר. משנכנסו – אין רשאי לפנותו למקום אחר.

אהן פריסו ארגירא עד דלא ייתי אהן פריסו ארגירא – שרי מימר: פלן עביד עיבידתי, פלן עביד עיבידתי. מן דייטי אהן פריסו ארגירא – אסיר.

הדין אכסניי פרכא, עד דלא ייתון רומאי – שרי מיהשדוגיה. ומן דיתון רומאי – אסיר.

הניח אבנו ברשות הרבים, ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה, ובא אחר ונתקל בו ונחבט בו, מי חייב בנזקו? הראשון או השני?

נישמעניה מן הדא: שור שדחף לחבירו ונפל לבור, בעל השור – חייב, ובעל הבור – פטור. רבי נתן אומר: במועד, זה נותן מחצה, וזה נותן מחצה. ובתם, בעל הבור – נותן שני חלקים, ובעל השור – רביע.

אמר רבי חנינא: ביני מתניתא, בעל הבור – נותן שלשה חלקים, ובעל השור – נותן רביע. (הניח אבנו ברשות הרבים, ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה, ובא אחר ונתקל בו, ונחבט בו, מי חייב בנזק? הראשון או השני?)

הניח אבנו ברשות הרבים, ובאת הרוח והפריחתה לרשות היחיד, ובא אחר ונתקל בה, מהו שיהא חייב בנזק? הניח אבנו ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה

[דף י"ג ע"א]

והתיזה לרשות היחיד, ובא אחר ונתקל בה, מהו שיהא חייב בנזק? אומר רבי יוחנן: הניח אבנו ומשאז ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בהן וצלוחיתו בידו, בין שנתקל באבן ונחבט בקרקע, בין שנחבט באבן ונתקל בקרקע – חייב על נזקי אדם, ופטור על נזקי צלוחיתו. מילתיה דרבי יוחנן אומר: בור של נזקין – פטור על הפלים, ואם בדרד המטה המיח על נזקי צלוחית – חייב.

הלכה ב' מתני' נשברה פדו ברשות הרבים, והחלק אחד במים, או שלקה בהרסיה – חייב. רבי יהודה אומר: במתפזן – חייב. באינו מתפזן – פטור:

גמרא רבי לעזר אומר: בשעת נפילה נחלקו, אבל לאחר נפילה – כל עמא מודיי שחייב. אומר רבי יוחנן: בין בשעת נפילה בין לאחר נפילה – היא המחלוקת.

מתיב רבי יוחנן לרבי לעזר: אם בשעת נפילה פטור, אינו קל וחומר לאחר נפילה! ולמה פטור בשעת נפילה? שכן אדם מפקיר נזקיו ברשות הרבים.

אית מתניתא מסייעא לדין ואית מתניתא מסייעא לדין. דתני: מודין חכמים לרבי יודן במניח אבנו ומשאז ברשות הרבים, ובא אחר ונתקל בהן – פטור, שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ, הא אם לא הנחיל יהושע לישראל את הארץ על מנת בן – חייב.

[דף י"ג ע"ב]

על דעתיה דרבי יוחנן: במתכוון להרסין. על דעתיה דרבי לעזר: במתכוון להזיק. רבי זירא ורבי לא תריהון אמרין: מודה רבי יודה להכמים, במבקר שור שנגח ברשות הרבים – שחייב. לא דומה נזק עומד, לנזק מהלך.

הלכה ג' מתני' השופך מים ברשות הרבים, והזק בהן אחר – חייב בנזקו. המצניע את חקוין ואת הזכויות, והגודר את גדרו בקוצים, וגדר שנפל לרשות הרבים, והזק בהן אחר, — חייב בנזקו.

גמרא רב הונא אמר: בשנחבט בקרקעו, אבל אם נתלכלכו כליו – חייב. רב אמר: אפילו נתלכלכו כליו – פטור. מילתיה דרב אמר: הפור של נזקין – פטור על הכלים.

המצניע את חקוין ואת הזכויות לתוך כותלו של חבירו, וכא פעל הכותל וסתרו והזק בהן אחר – חייב. חסידים הראשונים היו מצניעין אותן לתוך שדה עצמן, ומעמיקין להן שלשה מפותים, כדי שלא תעלם המחרישה:

פיסקא. והגודר גדרו בקוצים. אמר רבי יוחנן: תיפתר דברי הכל במפרית.

רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא: ולמה לינן פתרון לה ברבי יוסי בי רבי יודה דאמר:

[דף י"ד ע"א]

'שלשה שהן סמוכין לרשות – ברשות. אמר ליה: ומה ביש לה דאיבא רבי יוחנן מימר לה: תיפתר דברי הכל במפרית.

וגדר שנפל לרשות הרבים. רבי אבהו בשם ריש לקיש אמר: דרבי מאיר היא, דרבי מאיר אמר: כל המזיק שלא על ידי מעשה – חייב. והדא אמרה דא, נתנו לו זמן לקוין את האינן ולפתור את הכותל ונפלו, לתוך הזמן – פטור, לאחר הזמן – חייב. וכמה הוא הזמן? תני רבי הושעיה: שלשים יום:

הלכה ד' מתני' המוציא את תבנו ואת גפתו לרשות הרבים לזבלים, והזק בהן אחר – חייב בנזקו, וכל הקודם בהן – זכה. והשופך את הנזל ברשות הרבים, והזק בהן אחר – חייב בנזקו:

גמרא במה זכין דבית רבי ינאי אמרי: בשבכהן. שמואל אמר: בגופן.

חזקיה אמר: והוא שהפכה על פניה לזכות בה. מילתיה דחזקיה אמר: המטלטלין – נקנין בהפכה. אלא, המטלטלין מהו שנקנו בגרירה? אמר רבי בון בר חייא: נראין דברים בעמדין ובעורות קשין, אכל בעורות רבין – לא קנה עד שיגביה.

אמר רבי אחא: ליידיא פשטה על שיטתהון דרבנן.

[דף י"ד ע"ב]

בן סורר ומוורח, מהו שיהא חייב בתשלומי כפל בגניבה הראשונה? או מאחר שהוא בהתריות מיתה – יהא פטור!

גישמעיןא מן הדא: הגזב כים חבירו והוציא בשבת – חייב, שפבר נתחייב בגניבת כים עד שלא קדשה עליו השבת, ולא בהתריות מיתה הוא, ותימר חייב. וכא, אף על פי שהוא בהתריות מיתה – יהא חייב.

אמר רבי ינאי בר ישמעאל: רבי הושעיה תניתה דעתיה: דתני: המוציא אף על פי שלא הניח – חייב. ודכוותה, המוציא אף על פי שלא נטל להוציא – חייב, שאין התריותו אלא בשעת הוצאתו.

תני: אם היה גורר בו ויוצא – פטור, שחלו עליו מיתה ותשלומין כאחת. הא אם לא חלו עליו שניהן כאחת – חייב בתשלומין! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, כגון דהוין אילין פיסייא רבבין שדרךן ליקנות בגרירה, ולית שמע מן הדא כלום.

מתיבי: הא מתניתא, זמנין דמותבין לה ומסייעין לרבי יוחנן, זימנין דמותבין לה ומסייעין לריש לקיש.

[דף ט"ו ע"א]

יש אוכל אכילה אחת, וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד, טמא שאכל חלב, והוא נותר, מן המוקדשין, כיום הכפורים. רבי מאיר אומר: אם היתה שבת והוציא בשבת. אמרו לו: אינו השם.

אימת דמתיבין ומסייעין לרבי יוחנן, הוציא בשבת אין כאן הנחה, ולמה אמרו אינו השם! אימת דמתיבין ומסייעין לריש לקיש, הוציא ביום הכפורים – יהא פטור!

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיין דרבי מאיר ברבי עקיבה. דתני: מניין ליום הכפורים שחל להיות בשבת ושנג ועשה מלאכה, מניין שחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו? תלמוד לומר (ויקרא כג, ג):

מסכת תענית פרק שלישי

א. בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים בפיהן, ארבע פעמים ביום: בשחרית, בקצות, במנחה, ובנעילה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: במנחה ובנעילה לא היה שם נשיאת כפים, שנאמר (דברים יח, ה): "לעמד לשרת בשם ה' הוא ובניו", מקיש בניו לזו, מה הוא - מעמד ונשיאות כפים בבקר, אף בניו - מעמד ונשיאות כפים בבקר.

ב. שמונה משמרות תקן משה לכהנה, ושמונה ללוים, משעמד דוד ושמואל הרואה - עשאים עשרים וארבע משמרות כהונה, ועשרים וארבע משמרות ללוים, שנאמר (דברי הימים א-ט, כב): "המה יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם" - אלו משמרות כהונה ולויה, עמדו נביאים שבירושלים וקבעו שם עשרים וארבע משמרות מעמדות, כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה ולויה, שנאמר (פסוק כח, ב): "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי", אי אפשר לומר 'כל ישראל', אלא למד ששלוהו של אדם כמותו.

ג. הגיע זמן המשמר, כהנים ולוים עולים לירושלים, וישראל שבאותו משמר, שאין יכולים לעלות לירושלים, מתפנסים לעריהן, וקורין במעשה בראשית, ובטלים מן המלאכה כל אותה שבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כהנים ולוים, וכלי חשיר - מעבדים את הקרבן. באחד בניסן אין בו מנחה ונעילה, משום שיש בו קרבן מוסף וקרבן עצים.

ד. פרשה גדולה קורין אותה בשנים, וקטנה ביחיד, בשחרית ובמוסף; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל שיש בו מוסף - קורין בו מוסף, וכל שאין בו מוסף - אין קורין בו מוסף. בשחרית ובמוסף נכנסין לבית הכנסת, וקורין בדרך שקורין כל השנה, ובמנחה - יחיד קורא אותה על פה. אמר רבי יוסי: וכי יחיד יכול לקרות דברי תורה

על פה בצבור? אלא כלן נכנסין וקורין אותה על פה בקורין את שמע.

ה. מה ראו זמן עצי כהנים והעם למנות? אומר: בשעלו בני הגולה, לא מצאו עצים בלשכה, עמדו אלו והתנדבו עצים משל עצמן ומסרו לצבור, וכן התנו עמהן הנביאים, שאפלו לשכה מלאה עצים, ואפלו עצים משל צבור, ועמדו אלו והתנדבו עצים משל עצמן - לא יהא קרבן מתקרב אלא משלחם תחלה! שנאמר (הקמח) (יח): "והגורלות הפלנו על קרבן עצים כהנים וכלוים והעם, להביא לבית אלהינו לבית אבותינו לעתים מזמנים שנה בשנה, לקער על מזבח ה' אלהינו כפתוב בתורה", ואומר (שורא ג, ט): "כי עזרא חזין לכבו" וגו'.

ו. אותן ימים אמורים בהספד ותענית, בין עד שלא חרב בית המקדש בין משחרב הבית. רבי יוסי אומר: משחרב הבית - מתרין, מפני שאכל הוא להם. אמר רבי אלעזר בר צדוק: אני הייתי מכני בניו של סנאב בן בנימין, וכל תשעה באב להיות בשבת, ודחינוהו לאחר השבת, והיינו מתענין ולא משלימים, מפני שיום-טוב שלגנו הוא.

ז. מה היה בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות? אומר: פעם אחת גזרו גזרה על ישראל, שלא יביאו עצים למערכה, ושלא יביאו כבורים לירושלים, והושיבו פרוזדאות על הדרכים, בדרך שהושיב ירבעם בן נבט - שלא יעלו ישראל לרגל. מה עשו בשרין שבאותו הדור ויראי החטא? הביאו סלי כבורים וחפוס בקציעות, ונמלים, ועלו על כתפיהם, וכיון שהגיעו אצל פרוזדאות אומר להם: להיכן אתם הולכים? אומרים להם: לעשות שני עגולי דבילה במכתשת שלפנינו, ובעלי שעל כתפנו, כיון שעברו מהם - עמרום בסלים והביאום לירושלים.

ח. מה הן בני סלמאי הנסופתי? אומר: פעם אחת גזרו גזרה על ישראל, שלא יביאו עצים למערכה, והושיבו פרוזדאות על הדרכים, בדרך שהושיב ירבעם בן נבט - שלא יעלו ישראל לרגל. מה עשו יראי

חמא שבאותו הדור? הביאו גזריהן ועשו סולמות והניחו על כתפיהן והלכו להן. בין שהגיעו אצלן, אמרו להן: להיכן אתם הולכין? אמרו להן: להביא גזלות משובך שלפנינו ובסלמות שעל כתפינו, בין שעברו מהם - פרקו והביאום והעלים לירושלים. ולפי שמסרו עצמן על התורה ועל המצוות, לפיכך נמצא להם שם טוב וזכר טוב בעולם, ועליהם נאמר (משלי י, ז): "זכר צדיק לברכה", ועל ירבעם בן נבט וחבריו נאמר (שם): "ושם רשעים ירקב".

ט. רבי יוסי אמר: מגלגלין זכות ליום וזכאי וחובה ליום חיב. אמרו: פשחרב הבית בראשונה, אותו היום ערב תשעה באב היה, ומוצאי שבת היה, ומוצאי שביעית היה, ומשמרתו של יהויריב היתה. היו אומרים שירה ועומדים על דוכנם. ומה שירה היו אומרים? (תהלים צד, כג): "וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם", ולא הספיקו לומר: "יצמיתם ה' אלקינו", עד שבאו עובדי פוכבים וכבשום, למחר כשיבנה הבית, מה הוא אומר? (תהלים קי, מה): "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם", ו"ברוך ה' אלקים אלקי ישראל עשה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו" וגו' (תהלים עב, יח-ט).

י. בתשעה באב חרב הבית בראשונה, דכתיב (מלכים ב, כה, ח): "ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה למלך נבוכדנצר מלך בבל בא נבוכדנצר רב טבחין עמד לפני מלך בבל בירושלים וגו'. אי אפשר לומר 'בשבעה' שחרי כבר נאמר 'בעשור', ואי אפשר לומר 'בעשור' שחרי כבר נאמר 'בשבעה'. הא כיצד? בשבעה נכנסו עובדי פוכבים להיכל, ונטלו את העמודים ואת הים ואת המכונות, ואכלו וקלקלו בו: שביעי, שמיני, ותשיעי סמוך לחשכה. וכן הוא אומר (ירמיהו ה, ז): "אזי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב", לעתותי ערב הציתו בו את האור, ונשרף עם שקיעת החמה בעשור לחדש.

יא. כל שהוא משום תשעה באב - אסור לאכל בשר ולשתות יין, ואסור לאכל שני תבשילים, ואסור לרחץ. כל שאינו משום תשעה באב - מותר לשתות יין ולאכל בשר, ואסור לרחץ ולסוד. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו: כל שעה שמותר לאכל בשר - מותר לרחץ פניו ידיו ורגליו, ואין שאלת שלום לחברים בתשעה באב. ולהדיוט - בשפה רפה. מתקנין בתשעה באב למוצאי תשעה באב. עבר תשעה באב - מותר בכלם.

יב. תשעה באב שחל להיות בשבת, וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת - אוכל אדם כל צרכו ושותה כל צרכו, ומעלה על שלחנו בסעדת שלמה בשעתו, ואין מונע מעצמו כלום. ואסור לספר ולכבס מראש החדש ועד התענית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל החדש כלו אסור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו אסור אלא אותו שבת בלבד.

יג. אותו ימים עתידין להיות ימים טובים לישראל, שנאמר (נבוכדנצר, יט): "בה אמר ה' צבאות צום הרביעי" וגו'. וכל המתאבלים עליה בעולם הזה - שמחים הם עמה לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו סו, י): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה" וגו'.

מסכת מגילה פרק ראשון

א. ברבין המקפין מימות יהושע בן נון - קורין בחמשה עשר. רבי יהושע בן קרחה אומר: ברבין המקפין חומה מימות אחשורוש - קורין בחמשה עשר. אומר רבי יוסי ברבי יהודה: היכן מצינו לשושן הבירה שהיא מקפת חומה מימות יהושע בן נון? אלא (אסתר ט, כח): "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר", הסמוכין לברך והנראין עמו - גדון בברך.

ב. היוצאין בשירות, ומפרשין בספינה - קורין בארבעה עשר. חל להיות בערב שבת - מקפין מקדימין ליום הבניסה. ועירות גדולות קורין בו ביום. רבי יוסי אומר: אין מקפין קודמין לעירות, אלא אלו

הקצב: אין קורין אותה באדר השני, שכל מצוות שנוהגות בשני - נוהגות בראשון. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יוסי: אף קורין אותה באדר השני, שכל מצוות שנוהגות בשני - אין נוהגות בראשון. ושיון בהספד ותענית שאסורים בזה ובה.

א.ה. אין בין יום-טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד. רבי יהודה מתיר אף מכשירי אכל נפש. רבי נחמיה בן הקנה היה עושה שבת ביום הכפורים לתשלומין; מה שבת מתחייב בנפשו - פטור מן התשלומין, אף יום הכפורים מתחייב בנפשו, ופטור מן התשלומין. אין בין שלשה תעניות שניות לשבע אחרונות, אלא תרועה ונגילת חזיות בלבד. אין בין מוידר הנאה מחברו סתם למוידר הימנו מאכל, אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש.

ב. אין בין נזיר סתם לנזיר שלשים יום, שהנזיר סתם מגלח ליום אחד ושלשים, ואם גלח ביום שלשים - לא יצא. נזיר שלשים - מגלח ליום שלשים ואחד. ואם גלח ביום שלשים - לא יצא. וזה וזה מצוות לגלח ביום שלשים ואחד. אין בין דם המת לדם תפיסה, אלא שדם המת נזיר מגלח עליו, וחיבין על טמאת מקדש וקדשיו. דם תפיסה - אין נזיר מגלח עליו, ואין חיבין על טמאת מקדש וקדשיו.

ג. אין בין פזית מן המת למת, אלא שכזית מן המת פתחו בטפה. והמת פתחו בארבעה טפחים. אין בין פזית מן המת לעצם פשעורה אלא טמאת אהל בלבד. אין בין אבר מן המת לאבר מן החי, אלא שאבר מן המת - בשר הפורש ממונו טמא. ואבר מן החי - בשר הפורש ממונו טהור.

ד. אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן. אין בין זב לזבה, אלא שהזב טעון ביאת מים חיים, וזבה אין טעונה ביאת מים חיים. אין בין זבה לנדה אלא קרבן. אין בין קרבן זבה לילדת אלא

ואלו קוראין בו ביום. הל להיות בשבת - כפרים מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות קורין בערב שבת, ומקפות חומה למחר. רבי אומר: אומר אני, הואיל ונדחו עירות גדולות ממקומן - ידחו ליום הכניסה.

ה. אומר רבי יהודה: אימתו? בזמן שהשנים בתקונן וישראל שרויין על אדמתן. אבל בזמן הזה, הואיל ומסתכלין בה - אין קורין אותה אלא בזמנה.

ו. מקרא מגלה, ותרומת שקלים - מקדימין ולא מאחרין. סעדת פורים וראש חדש, ספק מילה וזמן עצי כהנים, תשעה באב חגיגה והקהל - מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין, גזבין בו ביום, וגזבין ומחלקין בו ביום, שאין עניניהם של עניים נשואות אלא ליום מקרא מגלה, שנאמר (אסתר מ, כח): "והימים האלה נזכרים ונעשים"; אבל לקיים את השמחה בזמנה.

ז. מגבת פורים - לפורים, ומגבת העיר - לאותה העיר. אין מדקדקין במגבת פורים, אבל לוקחים את העגלים ושוחטין ואוכלין אותן. וחמותר - אל יפל לבים של צדקה. רבי אליעזר אומר: מגבת פורים - לפורים, ואין העני רשאי לקח מהן רצויה לסנדלו, אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר; דברי רבי יעקב שאמר משום רבי מאיר, ורבן שמעון בן גמליאל מקל.

ח. רבי מאיר אומר: הנותן דינר לעני לקח בהן פרות - אל יקח בהן בלים. בלים - אל יקח בהן פרות, שמעביר על דעתו של בעל הבית. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הנותן דינר לעני לקח בהן חלוק - אל יקח בהן טלית. טלית - אל יקח בהן חלוק, מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית.

ט. קראו את המגלה באדר הראשון, ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני, שכל מצוות שנוהגות בשני - נוהגות בראשון, חוץ ממקרא מגלה. רבי אליעזר בן רבי יוסי אומר משום רבי זכריה בן

הקבאת קרבן. אין בין נדה לשומרת יום
בנגד יום, אלא ספירת שבועה בלבד.

יב. אין בין בית מסגר לבית המחלט, אלא
שהבית המסגר מטמא מתוכו, והמחלט
מתוכו ומאחוריו, וזה וזה מטמא בביאת.
אבנים שיש בהן נגע - מטמאות
מאחוריהן. אין בין נדרים לנדבות אלא
שהמקדיש נדרים לבדק הבית ואבדו - חיב
באחריותו. וזה וזה מטמאין בביאת. נדבות
- אין משלם אלא טובת הנאתו בלבד.

יג. אין בין במות יחיד לבמות צבור, אלא
כל שנדר ונדב קרב בבמות יחיד, וכל שאין
נדר ונדב קרב בבמות צבור. אין בין שילה
לירושלים, אלא שבשילה בגין אבנים
מלמטה ויריעות מלמעלה.

יד. אין בין בהן המשוה המשמש לבחן
משוה שעבר, אלא פר יום הכפורים
ועשירות האיפה. אין בין מרבה בבגדים
משמש למרבה בגדים שעבר, אלא פר
הבא על כל המצות. אין בין בהן משוה
שעבר למרבה בבגדים שעבר, אלא פר
הבא על כל המצות. אין בין בהן מרבה
בבגדים משמש לבחן משוה שעבר, אלא
פר יום הכפורים ועשירות האיפה. אין בין
בהן משוה משמש לבחן מרבה בבגדים
שעבר, אלא פר יום הכפורים ועשירות
האיפה, ופר הבא על כל המצות.

מסכת מגילה פרק שני

א. הקורא את המגילה למפרע - לא יצא.
וכן בהלל, וכן בקריאת שמע ובתפלה.
הקורא את המגילה, ומעיה, והשמיט בה
פסוק אחד - לא יחזור ויקרא אותו הפסוק
בפני עצמו, אלא מתחיל מאותו הפסוק,
וגומר עד סוף. וכן בהלל, וכן בקריאת
שמע ובתפלה. נכנס לבית הכנסת ומצאן
שקראו חצויה, וגמר עמוקו - לא יחזור
ויקרא מראשה ועד אותו מקום, אלא
מתחיל מראשה וגומר עד סוף. וכן בהלל
וכן בקריאת שמע ובתפלה.

ב. קראה בלילה - לא יצא ידי חובתו.
אמר רבי יוסי: מעשה בן רבי יוחנן בן נורי

שקראה בצפורי בלילה. אמר לו: אין שעת
הספנה ראיה. קראה על פה - לא יצא ידי
חובתו. אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשה
בן רבי מאיר שהלך לאסיה לעבר את
השנה בעסיה, ולא היה שם מגלה כתובה
עברית, וכתבה מלבו, וקרא מותבה. קראה
- בין עומד בין יושב בין מטה, בין
שהעמיד לה מתרגמן וכתבה מלבו, בין
שברך לפניה ולא לאחריה, לאחריה ולא
ברך לפניה, לא ברך לפניה ולא לאחריה -
יצא. אמר רבי שמעון: מעשה ברבי מאיר
שקראה בבית הכנסת במבעין מושב, והיו
בני הכנסת יושבין, כיון שגמרה מקצתה -
נתנה לאחר וברך עליה.

ג. קראה בלעז - הלעזות יוצאין ידי
חובתן. קראה אשורית - שומעין ושואין
שומעין יוצאין ידי חובתן. לעולם אין
יוצאין ידי חובתן, עד שתהא כתובה
אשורית, בלשון עברי על הספר, ובידו.

ד. הכל חיבין בקריאת המגלה, בהנים ליום
וישראלים, עבדים משחרורו, חללים,
גתנין, ממזרים, סרים אדם וסרים חמה,
פצוע דבא וכורות שפקה - כלן חיבין.
ומוציאין את הרבים ידי חובתן.
אנדרוגינום - מוציא את מינו ולא את
שאינו מינו. טויטמום - אינו מוציא לא את
מינו ולא את שאינו מינו. מי שחציו עבד
וחציו בן חורין - אין מוציא, לא את מינו
ולא את שאינו מינו. נשים ועבדים וקטנים
- פטורין, ואין מוציאין את הרבים ידי
חובתן. אמר רבי יהודה: קטן הייתי,
וקרייתיה למעלה מרבי טרפון וקנים בלוד,
וקלסני. אמר לו: אין מביאין ראיה מן
הקטן. אמר רבי: קטן הייתי, וקרייתיה
למעלה מרבי יהודה באושא, והיו שם
וקנים ולא אמר אחד מהן דבר. אמרו לו:
אין מביאין ראיה מן הפתור, מפאן ואילך.
הנהיגו, שיהיו קטנים קורין אותה לרבים.

ה. מצות מגלה - מתחלתה ועד סופה;
דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מ"איש
יהודי". רבי יוסי אומר: מ"אחר הדברים
האלה". רבי שמעון בן יוחי אומר:

מ"בליקלה ההוא", אבל הכל מודים מצותה שתהא כתובה בלה.

ו. כל יום הנק אסור בקדש, כל יום השביעי חייב בספה, וכל יום השביעי פשר ללולב, כל יום השמיני פשר למילה, וכל הלילה פשר לקצירת העמר, ולחקטיר חלבים ואיברים. זה הכלל: דבר שמצותו ביום - פשר כל היום. ודבר שמצותו בלילה - פשר כל הלילה, ואין חזיון עליהן משום נותר, ואין מחשבה פוסלת בהן משום פגול, עד שיעלה עמוד השחר.

ז. רבי מנחם בן רבי יוסי אומר: בני העיר שמכרו רחובה של עיר - לזקחין בדמיו בית הכנסת. וחכמים אומרים: הרחוב, אין בו משום קדשה. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שלא התנו עמקן פרנסי אותה העיר, אבל אם התנו עמקן פרנסי אותה העיר - רשאים לשנותה לכל דבר שירצו. אמר רבי יהודה: בית הכנסת של טרסנים שהיה בירושלים, שמכרהו לרבי אליעזר, ועשה בה כל צרכיו.

ח. העושה תבה ומטפחות לספר, עד שלא נשתמש בהן גבוה - רשאי לשתמש בהן הדיוט, ומשנשתמש בהן גבוה - אין רשאי לשתמש בהן הדיוט. וכלים שנשתמש גבוה - אל ישתמש בהן הדיוט. אבל משאיל אדם מטפחתו לספר, וחוזר ולזקחה ממנו. מטפחת ספרים - משיגין אותם מספרים לספרים, אבל לא לזכרים אחרים.

ט. העושה מנורה ונר לבית הכנסת, עד שלא נשתמע שם הפעלים מהן - רשאים לשנותן לדבר אחר. משנשתמע שם הפעלים מהן - אין רשאי לשנותן לדבר אחר. בני העיר שהלכו לעיר אחרת, ופסקו עליהן צדקה - נותנין לעניי אותה העיר. וכשהן באין - מביאין אותה עמקן. ויחיד שפסק צדקה בעיר אחרת - תנתן לעניי אותה העיר. הפוסק צדקה - עד שלא זכו בה הפרנסין - רשאי לשנותה לדבר אחר. משזכו בה הפרנסין - אין רשאי לשנותה לדבר אחר אלא מדעתן.

י. נכרי שהקדיש קורה לבית הכנסת וכתוב עליה "לשם" - בודקין אותו. אם אמר "לשם הקדש נדרתי" - גוזזין אותו. ואם אמר: "לשם בית הכנסת נדרתי" - גורדין מקום השם, וגוזזין אותו ומשתמשים במותר. בלי גבוה - עד שלא נשתמש בהן גבוה - רשאי לשתמש בהן הדיוט. משנשתמש בהן גבוה - אין רשאי לשתמש בהן הדיוט. וכלים שנעשו מתחלתן להדיוט - אין עושין אותן לגבוה. אבנים וקורות שחצבן מתחלה להדיוט - אין בונין אותן בחר הבית. אבני היכל ועזרות שנפגמו - אין להם פדיון, ומעוניין גניזה. אמר רבי יהודה: מעשה ברבי אלעזר ברבי צדוק שלקח בית הכנסת של אלכסנדריא שהיתה בירושלים, והיה עושה בה כל תפוצו, לא אסרו אלא בזמן שם הראשון קרוי עליה.

יא. בתי פנסיות - אין נוהגין בהן קלות ראש, לא יפנס להן; לא בחמה מפני החמה, ובצינה מפני הצנה, ובבשמים מפני הגשמים, ואין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין ישנין בהן, ואין מטילין בהן, ואין נאותין בהן, אבל קורין ושונין ודורשין בהן. בהספד של רבים - מספיד בהן. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בישובן, אבל בחרבנן - מניחין אותן, ומגדלין בהן עשבים מפני עגמת נפש.

מסכת מגילה פרק שלישי

ג. ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים, ומפטירין (מקלים-ב יב) פרשת שקלים שביהודיע הכהן. איזו היא שבת ראשונה? כל שראש חדש אדר חל להיות בתוכה, אפילו בערב שבת. בשנייה "זכור". ומפטירין (שמואל-א טז): "בה אמר ה' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל". איזו היא שבת שנייה? כל שחל פורים להיות בתוכה, ואפילו בערב שבת. בשלישית - פרה אדמה, ומפטירין (יהושע-א טז): "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם". איזו היא שבת שלישית? כל שסמוכה לפורים מאחריין. רביעית - "החדש הזה

ג. ביום-טוב - חמשה ביום הכפורים - ששה בשבת - שבעה אין פותחין מהן ואין מוסיפין עליהן דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר: ביום-טוב - חמשה ביום הכפורים - שבעה ובשבת - ששה אין פותחין מהן אבל מוסיפין עליהן. הכל עולין למנון שבעה אפלו קטן, ואפילו אשה. אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור.

ו. בית הכנסת שאין להם מי שיקרא, אלא אחד עומד וקורא ויושב, אפלו שבעה פעמים. בית הכנסת של לעזות, אם יש להם מי שיקרא עברית - פותחין עברית, וחותמין. אם יש להם אחר - מי שיקרא הוא קורא.

ז. אין עושין מעמד ומושב פחות משבעה פעמים, ואין אומרים ברפת אבלים פחות מעשרה. ואין מעמד פחות מעשרה, ואין אבלים מן המניין. אין אומרים ברפת התנים פחות מעשרה, והתנים מן המניין. אומרים ברפת התנים, בין בסעודת ארוסין, בין בסעודת נשואין, בין בחול בין בשבת. רבי יהודה אומר: אם באו פנים חדשות - אומרים ברפת התנים. ואם לאו - אין אומרים ברפת התנים.

ח. אימתי מסייעין על החדש? - לאור עברו. כיצד? חל להיות ערב שבת ושבת - מסייעין עליו למוצאי שבת. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: כך היו חבורות שבירושלים נוהגין, אלו לבית המשתה ואלו לבית האכל, אלו לסעודת ארוסין ואלו לסעודת נשואין, אלו לשבוע הבן ואלו ללקיט עצמות. שבוע הבן ולקיט עצמות - שבוע הבן קודם ללקיט עצמות. בית המשתה ובית האכל - בית המשתה קדם לבית האכל. רבי ישמעאל היה מקדים בית האכל לבלם, שנאמר (קהלת ו, ב): "טוב ללכת אל בית אכל מלכת אל בית המשתה". רבי מאיר אומר משום רבי עקיבה: מה תלמוד לומר (שם): "והחית יתן אל לבו"? - עבד

לכם ראש חדשים, ומפטירין (תקנאל מה): "בה אמר ה' בראשון באחד לחדש", איזו היא שבת רביעית? כל שחל ראש חדש ניסן חל להיות בתוכה, ואפלו בערב שבת.

ב. היתה פרשת שקלים סמוכה לאדר הראשון, בין מלפניה בין מלאחריה - קורין אותה וחורין וכופלין אותה. וכן בשניה, וכן בשלישית, וכן ברביעית, וכן בפורים, שואלים הלכות פסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת. הלכות חג ברג. בבית הועד שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי שבתות.

ג. יום-טוב ראשון של פסח, קורין בפרשת המועדות, ומפטירין בפסח גלגל. וישאר כל ימות הפסח - מלקט וקורא מענינו של פסח, יום-טוב אחרון של פסח - קורין "ויהי בשלח", ומפטירין "וידבר דוד". בעצרת קורין (דברים טו): "שבעה שבועות", ומפטירין בחבקוק. אחרים אומרים: "בחדש השלישי". בראש השנה (ויקרא כג): "ידבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש" וגו'. ויש אומרים (בראשית כא): "וה' פקד את שרה". ביום הכפורים קורין "אחרי מות", ומפטירין (פסדבר כט): "בעשור", שבחמש הפקודים, יום-טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת פהנים. וישאר כל ימות החג בקרבנות החג, בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות וגו', בשני (פסדבר כט): "ביום השני בשלישי ביום השלישי" וכו', יום-טוב האחרון של חג, קורין כל התכור מצות וחקים ובכור.

ד. בראש חדש של חנכה קורין (פסדבר כח): "ויבראשי הדישכים", מקום שמפטירין בשבת שחרית - שם קורין במנחה, במנחה - שם קורין בשני, בשני - שם קורין בחמישי. בחמישי - שם קורין לשבת הבאה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מקום שמפטירין בשבת שחרית - שם קורין במנחה. ובשני ובחמישי ולשבת הבאה.

דיעבדון לה, לניה דילונן לה, ספד דיספדונד קבר דיקברונד.

ט. אין קורין בתורה פחות משלשה פסוקין בכרך אחד, אם היתה פרשה של ארבע ושל חמשה - הרי זה קורא את כלת. היתה פרשה של חמשה וקרא שלשה, והניח את השנים, העומד אחריו לקרא - קורא אותן. שנים ועוד שלשה בפרשה אחרת, אם היתה פרשה של ארבעה ושל חמשה - הרי זה קורא את כלת. אין מפטירין בנביא פחות משלשה פסוקים בכרך אחד. אם היתה פרשה של ארבעה ושל חמשה פסוקין - הרי זה קורא את כלת. המקצר - הרי זה משבת. ואם היו שלשתן שלש פרשיות, כגון (ושעיה נב, ג-ה): "כי כה אמר ה' חנם נמפרתם ... כי כה אמר אדני אלהים מצרים ירד עמי בראשנה ... ועתה מה לי פה נאם ה'" - קורא אחד אחד.

י. אין משירין בסוף הספר, אלא כדי שיקראו שבעה, שיר כדי שיקראו ששה - קורא אותן ששה, ועוד שבעה בחמש אחר. אין משירין בסוף התורה, אלא כדי שיקראו שבעה, שיר כדי שיקראו ששה וקראו אותן ששה - חוזר הענין הראשון וקורא אותן שבעה.

יא. מודליגין בנביא ואין מודליגין בתורה. אין מודליגין מנביא לנביא, ובנביא של שנים עשר - מודליג, ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו.

יב. גוללין ספר תורה במטפחות חמשים, וחמשים במטפחות נביאים וכתובים. אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חמשים, ולא חמשים במטפחות ספר תורה. מניחין תורה על גבי תורה, ותורה על גבי חמשים. תורה וחמשים על גבי נביאים וכתובים אבל לא

¹ עשה שיעשו לה, לזה שליוו אותה, ספוד שיעפדו אותה.

נביאים וכתובים על גבי חמשים, ולא חמשים על גבי תורה.

יג. אחד קורא בתורה ואחד מתרגם, לא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין, ולא שנים קורין ואחד מתרגם, ולא שנים קורין ושנים מתרגמין. אחד קורא בנביא ואחד מתרגם. אחד קורא ושנים מתרגמין, אבל לא שנים קורין ואחד מתרגם, ולא שנים קורין ושנים מתרגמין. אחד קורא מגלה ואחד מתרגם. אחד קורא ושנים מתרגמין. שנים קורין ואחד מתרגם. שנים קורין ושנים מתרגמין. קטן מתרגם על ידי גדול, אבל אין כבוד שיתרגם גדול על ידי קטן, שנאמר (שמות י, א): "ואתה אחיד יהיה נביאך", חזן הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים. וכן ראש בית הכנסת - לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים, שאין אדם מבזבז לעצמו, חזן הכנסת העומד לקרות - אחד עומד ומחזן לו עד שעה שיקרא.

יד. ביצד היו זקנים יושבין? פניהם כלפי העם ואחוריהן כלפי קדש, בשמניחין את התבה - פניהם כלפי העם, ואחוריהם כלפי קדש, בשהכתנים נושאים בפיהם - פניהם כלפי העם ואחוריהן כלפי קדש. חזן הכנסת פניו כלפי קדש, וכל העם פניהם כלפי קדש, שנאמר (ויקרא י, ד): "ותקחל העדה אל פתח אהל מועד". אין פותחין פתחי בתי כנסיות אלא למזרח, שכן מצינו בתיכל שהיה פתוח למזרח, שנאמר (במדבר י, לח): "ותתנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה", אין בונין אותו אלא בגובהה של עיר, שנאמר (משלי א, כא): "בראש המיתות תקרא".

טו. איזו היא קימה שאמרה תורה (ויקרא יט, לב): "מפני שיבה תקום"? עומד מפניו בתוך ארבע אמות שלו. איזה הוא הדור שאמרה תורה (שם): "והדרת פני זקן"? לא עומד במקומו, ולא מודבר במקומו, ולא סותר את דבריו, נזהג בו מורא ויראה במשא ומתן, ובכניסה וביציאה, וכן קודמין לכל אדם, שנאמר (דברים א, טו): "ואתן אותם ראשים עליכם". היוצא למלחמת הרשות - חופר

ויזשב חופר ומכסה, שנאמר (דברים כג, יד): "והפרתה בה ושבת" וגו'. המסירה את רגליו - פניו בלפי העם. המסירה את הפנים - אחוריו בלפי קדש. אמר רבי יוסי: בפה דברים אומרים? מן הצופין ולפנים, אבל מן הצופין ולחוצן אין צריה.

יז. הפורס על שמע, והמכסה על המצות, ועל הפרות - הרי זה לא יענה אחר עצמו 'אמן'. אם ענה - הרי זה דרך בורות, אין ענין אמן, לא יתומה ולא קטופה. בן עזאי אומר: העונה אמן יתומה - יהיו בניו יתומים. קטופה - יתקטפו ימיו. ארבה - יאריה ימים ושנים.

יז. פוחה, פורס על שמע ומתרגם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: יהא זהיר בעצמו שלא יתגלה. סומא, פורס על שמע ומתרגם. רבי יהודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו - לא יפרס על שמע. אמרו לו: הרבה דרשו במדבר ולא ראו אותה מעולם. כהן שיש בו מום בפניו בידיו וברגליו - הרי זה לא ישא את כפיו, מפני שהעם מסתכלין בו. ואם היה חבר עיר - הרי זה מתיר. הרי שהיה מעטף במעפרת ובכפידים, אין כבוד שיקרא ויתרגם ויעבר לפני התבה וישא את כפיו.

יח. התולה מוזהו בתוך פתחו - סכנה ואין בה מצוה, נתנה במפקל ותלאה אחר הדלת - סכנה ואין בה מצוה. של בית מונבו המלך היו עושין בן כפונדקאות.

יט. יש נקראין ומתרגמין, נקראין ולא מתרגמין, לא נקראין ולא מתרגמין. מעשה בראשית - נקרא ומתרגם, מעשה לוט ושתו בנותיו - נקרא ומתרגם. מעשה יהודה ותמר - נקרא ומתרגם, מעשה עגל ראשון - נקרא ומתרגם. הקללות שבתורה - נקראין ומתרגמין, לא יהא אחד מתחיל ואחד גומר, אלא המתחיל - הוא גומר את כלן. אוהרות ועונשין שבתורה - נקראין ומתרגמין. מעשה אמן ותמר - נקרא ומתרגם. מעשה אבשלום בפלגשי אביו - נקרא ומתרגם. מעשה פלגש בגבעה, נקרא ומתרגם (תוספא טו, ב): "הודע את ירושלים"

- נקרא ומתרגם. ומעשה באחד שהיה קורא לפני רבי אליעזר "הודע את ירושלים", ומתרגם. אמר לו: 'צא והודיע תועבותיה של אפוד' והמרבכה - קורין אותה לרבים. מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם, ומעשה בראי חנינא בן גמליאל שהיה בכבול, והיה קורא תחון (בראשית לח, כב): "ולך ראובן וישכב את בלהה" וגו' והיו בני יעקב שנים עשר" ואמר למתרגם: 'אל תתרגם אלא אחרון' ושבחוהו חכמים. מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם, אלו הן מעשה עגל השני: מן 'ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה' (שמות לב, כא) עד 'וירא משה את העם כי פרוע הוא' וגו' (שם, כח). ועוד כתוב אחר (שם, כח): "ויגף ה' את העם" וגו', מכאן אמר רבי שמעון בן אלעזר: אין אדם רשאי להשיב על הקלקלה, שמתשובה שהשיב אהרן למשה פקרו האפיקורסים. ברפת בהנים - נקראין ולא מתרגמין. מעשה דוד ואמנון - נקרא ולא מתרגם, והסופר מלמד בדרבו.

כ. כל המקראות הכתובות לננאי - קורין אותן לשבח, כגון (דברים כח, ל): "אשה תאריש ואיש אחר ישללנה", כל מקום שכתוב 'ישללנה' קורין אותו 'ישכבנה', כגון (דברים כח, כז): "בשחין מצרים ובעפלים" כל מקום שכתוב 'בעפלים' קורין אותו 'בפחדים', וכגון (מלכים ב, ג, כח): "ורבע הקב דביונים בחמשה כסף", (ישעיה לו, יב): "לאכל את צואתם ולשתות את מימי רגליהם", (מלכים ב, ג, כח): "וישמהו למחראות - למוצאות". רבי יהושע בן קרחה אומר: 'וישמהו למחראות' קורין אותו בכתבו, מפני שהוא ננאי.

כא. כתב הנכתב ליחיד - אין מכנין אותה לרבים, לרבים - אין מכנין אותה ליחיד. רבי יהודה אומר: המתרגם פסוק בצורתו - הרי זה בדאי, והמוסיף - הרי זה מנדף. תרגמן העומד לפני חכם - אינו רשאי לא לפחות ולא להוסיף ולא לשנות, אלא אם בן יהיה אביו או רבו.

מסכת מועד קמן פרק ראשון

א. מעין היצא בתחלה, משקין ממנו אפלו שדה בית הפעל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אין משקין ממנו אלא שדה בית השלחין שהרבה. רבי אלעזר בן עזריה אומר: לא כך ולא כך, יתר על כן אומר רבי יהודה: לא יפנה אדם אמת הפנים, וישקה לגנתו ולחרבתו בחולו של מועד. אין ממלאין ומשקין בקילון, ואפלו מן הברכה שנתמלאת בקילון, אבל ברכה שנוטפת משדה בית השלחין זו – מתר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שתי ערוגות זו למעלה מזו – לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה, אבל משקה הוא מן העליונה לתחתונה, יתר על כן אומר רבי אלעזר בן רבי שמעון: אפלו ערוגה אחת, חציה נמוך וחציה גבוה – לא ידלה ממקום נמוך שבה ומשקה, למקום גבוה שבה, אבל מולף הוא מן הגבוה שבה על הנמוך שבה ומשקה, מרביצין שדה בית השלחין במועד.

ב. אלו הן עגיות: בדידיו¹ שבבעקרי היתים, ושבבעקרי אילנות – מתרין, וממשמשין בקנים. דבר האבד עושין אותו במועד, דבר שאינו אבד – אין עושין אותו במועד, מוכר אדם עגתו של מים לנכרי, ומחליף עמו משבת למוצאי שבת ואינו חושש.

ג. אין חופרין בורות שיחין ומערות במועד, אבל מחנכין ומתקנין אותן. אומר רבי: נראין דברי רבי יהודה במועד, ודברי חכמים בשביעית. ביצד דרבו? חופר בגומא ותולה בה מצודה. ביצד שלא דרבו? תוחב בשפוד ומפה בקרדם ומרדד אדמה תחתיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשאמרו משדה לבן שלא דרבו, לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוכה לעיר, אבל בשדה לבן הסמוכה לשדה אילן, אפלו דרבו – שפא יצאו משדה לבן, ויחריבו את

האילנות. צדין את האישות, ואת העכברים משדה לבן, ומשדה האילן דרבו, ומחריבין חורי הנמלים. ביצד מחריבין? רבי שמעון בר יוחאי אומר: מכיא עפר מחורו של זה ונותן לחורו של זה, והן חונקין זה את זה. מרביצין מים על גבי פשתן מפני עקרב. ונחיל של דבורים שפרה – מחזירין אותו למקומו.

ד. מי שהיה פתלו גזחה לרשות הרבים – סותרו ובונה אותו, מפני סכנת נפשות. חומת העיר שנפרצה – גודרין אותה. גדרה ונפרצה – אין גודרין אותה. אם היתה סמוכה לספר – סותרה ובונה דרבו.

ה. רבי מאיר אומר: רואין את הנגעים להקל ולא להחמיר; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: לא להקל ולא להחמיר, שאם אתה אומר נזקק לו להקל – נזקק לו אף להחמיר. אומר רבי: נראין דברי רבי מאיר במסנה, ודברי רבי יוסי במחלמ. איזה הוא חנוף הסברות? מאריך בה ומרחיב בה. איזו היא נברכת? זו היא בקיע, מודה רבי יהודה: בסיד שייכול לגמרה, שמדין אותה במועד.

ו. אין מקדשין נשים במועד. רבי יהודה מתיר, שפא יקדמנו אחר ברחמים. ממאנין, ומגרשין, וחולצין, ומינכמין במועד.

ז. מלקט אדם עצים ועשבים, בין מתוך שלו בין מתוך של חברו, ובלבד שלא יעשה אומן, וסוחנין במועד לצורך המועד. דבר האבד – עושין אותו במועד. דבר שאינו אבד – אין עושין אותו במועד. בפה דברים אמורים? בתלוש, אבל במקבר – אף דבר האבד – אין עושין אותו במועד. אם אין לו מה יאכל – קוצר ומעמר, וזורה ובורר, וסוחן, ובלבד שלא ידוש בפרות.

³ ברכה גדולה עשויה בחצר שינכסו הפנים לתוכו.

² גומות עגולות סביב האילן ומים בתוכן.

שֶׁכֶּבֶר נִתְעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלָא בְּלֵילָא שֶׁל דְּבַר: כֵּל
שֶׁהוּא מִשּׁוּם אָכַל - רִגְלָא מִפְּסִיקוּ, וְכֵל
שֶׁהוּא מִשּׁוּם עִסְקֵי רִבִּים - אֵין רִגְלָא
מִפְּסִיקוּ. קִבְּרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּסוֹף הֶרְגֵּל -
מוֹנֶה שֶׁבָּעָה אַחֵר הֶרְגֵּל. אֲרַבְעָה יָמִים
הֶרְאֻשׁוֹנִים - רִבִּים מִתְעַסְקִין בּוֹ. שְׁלֹשָׁה
יָמִים הֶאֱחָרוֹנִים - אֵין רִבִּים מִתְעַסְקִין בּוֹ.
שֶׁכֶּבֶר נִתְעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלָא, וְרַגְלָא עוֹלָה לוֹ.

ה. שֶׁבָּעָה יָמִים קֹדֶם הֶרְגֵּל מִסְפֵּר בְּעֶרֶב
הֶרְגֵּל. אִם לֹא סִפֵּר בְּעֶרֶב הֶרְגֵּל - אִסּוּר
לְסַפֵּר עַד שֶׁיַּעֲבֵרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם, אַף עַל
פִּי שֶׁאֵין הֶרְגֵּל עוֹלָה לְסִפְּרֵית שֶׁבָּעָה -
עוֹלָה לְסִפְּרֵית שְׁלֹשִׁים יוֹם. סִים בְּפִיִּית
הַמִּטָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הֶרְגֵּל - אֵין צָרִיד
לְכַפּוֹתָהּ אַחֵר הֶרְגֵּל; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִפְּלוּ יוֹם אֶחָד, וְאִפְּלוּ
שְׁעָה אֶחָת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי
שְׁמַעוֹן: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, הֵן הֵן
דְּבָרֵי בֵּית הֵלֵל, שְׁבִיִּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יוֹם אֶחָד
בְּעֶרֶב שֶׁבֶת זֻקָּף אֶת מִטָּתוֹ, וּבְמִצְאֵי
שֶׁבֶת כּוּפָה, אִפְּלוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר לוֹ אֵלָּא יוֹם
אֶחָד בְּלִבְדּוֹ. אֵין אָבֵל רֹשֵׁאי לְהִתְאָבֵל בְּתוֹךְ
הַמּוֹעֵד, אָבֵל נֹחֵג בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ו. שׁוֹתִין מִי זְבָלִים, וּמִי דָקְלִים, וְכוּם עֲקָרִין
בַּמּוֹעֵד, שֶׁבְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹתִין
מִי זְבָלִין, וּמִי דָקְלִין, וְכוּם שֶׁל עֲקָרִין בַּמּוֹעֵד,
עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד, שֶׁשׁוֹתִין מִי
זְבָלִין וּמִי דָקְלִין וְכוּם עֲקָרִין בַּמּוֹעֵד. מִקְּזִין
דָּם לְבִהמָה, לְחֵיה, וְלַעֲוֹת, וְאֵין מוֹנְעִין
רְפוּאָה מִן הִבְהֵמָה בַּמּוֹעֵד. בְּהֵמָה שֶׁתִּבְעָה
זָכָר - אֵין מְרַבֵּיעִין אוֹתָהּ, אָבֵל מוֹרִידִין
אוֹתָהּ לְבָקָרוֹת.⁴ הַמּוֹרָה שֶׁתִּבְעָה -
מְרַבֵּיעִין אוֹתָהּ בְּשִׁבְלִי שְׁלֹא תִצְמָג. וְשֹׂאֵר
כֹּל הִבְהֵמָת - מוֹרִידִין אוֹתָן לְבָקָרוֹת.
בְּכוֹר וּפְסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין - אֵין מְרַבֵּיעִין
אוֹתוֹ, לֹא בַּמּוֹעֵד וְלֹא בַּחוּל.

ז. דִּנְיָן דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְדִינֵי נַפְשׁוֹת, וְדִינֵי
קְנָסוֹת. וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפֶּהָה, וְעוֹרְפִין אֶת

ח. לֹקְחִים מִן הָעוֹבְדֵי בּוֹכְכִים שְׂדוֹת בָּתִּים
וּבְרָמִים, בְּהֵמָה וְעֹבְדִים וּשְׁפָחוֹת, מִפְּנֵי
שֶׁהוּא כְּמִצִּיל מִיָּדָם, וְכוֹתֵב וּמַעֲלָה
בְּעֶרְכָּאֵין בְּשֶׁבֶת, וְאִם הָיָה בֵּהֶן - מִטְּמֵא
לָהֶם וְיוֹצֵא לְדוֹן עָלֵיהֶם בְּחֻצָּה לְאֶרֶץ,
וְכֵשֶׁם שֶׁמִּטְמֵא בְּחֻצָּה לְאֶרֶץ - כֵּךְ מִטְּמֵא
בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וּמִטְּמֵא לְלִמּוֹד תּוֹרָה וְלִשָּׂא
אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שֵׁם מִמֵּי
לְלִמּוֹד - הָרִי זֶה לֹא יִטְמָא. וְאִם לֹא - הָרִי
זֶה מִטְּמָא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שֵׁם מִמֵּי
לְלִמּוֹד - הָרִי זֶה מִטְּמָא, שְׁאֵין מִכָּל אָדָם
זוֹכֵה לְלִמּוֹד אֵלָּא מִמֵּי שְׁזוֹכָה לוֹ.

מסכת מועד קמן פרק שני

א. כֹּל אֵלּוֹ שֶׁאָמְרוּ: 'מוֹנְלִיחִין בַּמּוֹעֵד' - מִתֵּר
לְסַפֵּר בַּמּוֹעֵד. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֵל, אַף עַל
אִף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְסַפֵּר - לֹא הִתִּירוּ
לְסַפֵּר בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים, אָבֵל מִסְפֵּר הוּא
בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ב. כֹּל אֵלּוֹ שֶׁאָמְרוּ: 'מִכְבִּסִּין בַּמּוֹעֵד' - מִתֵּר
לְכַבֵּם. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֵל, אַף עַל
פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְכַבֵּם - לֹא יוֹלִיד כְּלִיו
לְכוּכֵם, אָבֵל מְכַבֵּם הוּא בְּצִנְעָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ, כֵּשֶׁם שֶׁאִסּוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּם - כֵּךְ
אִסּוּר לְמוֹל צִפְרָנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי
יוֹסִי מִתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
הַבָּאִין מִחוּץ הָיִם וּמִמְדִּינַת הָיִם - אִסּוּרִין
לְסַפֵּר וּלְכַבֵּם, וְחֻכְמִים מִתִּירִין. אָמַר רַבִּי:
נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה, בְּזִמְנָא שְׁלֹא נָטַל
רְשׁוֹת, וְדְבָרֵי חֻכְמִים, בְּזִמְנָא שֶׁנָּטַל רְשׁוֹת.

ג. אֵין בּוֹתְבִין שְׁטָרֵי אֲרִיסוֹת וְקִבְלָנוֹת
בַּמּוֹעֵד. רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר, שְׁמַאי וְקָדְמוֹ
אַחֵר. כּוֹתֵב אָדָם הַשְּׁבוֹנוֹתָיו בַּמּוֹעֵד,
וּמַחֲשֵׁב אָדָם יִצְיָאוֹתָיו בַּמּוֹעֵד, וּמַקְבִּלִין
קְבוּלָת בַּמּוֹעֵד לְמוֹצָאֵי מוֹעֵד, וּבְלִבְדּוֹ שְׁלֹא
יִשְׁקַל וְשִׁלָּא יִמְנָה, וְשִׁלָּא יִמְדוֹד בְּדֶרֶךְ
שְׁעוֹשָׂה בַּחוּל.

ד. הַקּוֹבֵר אֶת מִתּוֹ שְׁנֵי יָמִים קֹדֶם הֶרְגֵּל -
מוֹנֶה חֲמִשָּׁה יָמִים אַחֵר הֶרְגֵּל. וְרִבִּים
מִתְעַסְקִין בּוֹ, וּמִלֹּאכְתּוֹ נַעֲשִׂית עַל יְדֵי
אַחֵרִים. וְעֹבְדֵיו וּשְׁפָחוֹתָיו עוֹשִׂין בְּצִנְעָה
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֵין רִבִּים מִתְעַסְקִין עִמּוֹ,

⁴ מקום שיש בהמה והיא נרפעת מעצמה.

חלילין לבית האכל, ולא לבית המשתה, ולבית השמחה, אלא במקום שנהגו. איזהו הקפד? זה שעל הלב, שנאמר (ישעיה לב, יב): "על שדים ספדים", טפות – בידים. קילום – זה פשוט זרועות.

מסכת חגיגה פרק ראשון

א. הטמא, פטור מן הראייה שנאמר (דברים יב, ה-ו): "ובאת שמה והבאתם שמה" – בראוי לבגס לעזרה, יצא טמא שאין ראוי לבגס לעזרה.

ב. יוחנן בן דחבאי אומר משום רבי יהודה: אף הסומא אחת מעיניו – פטור בראייה, שנאמר: "וראה". השיב רבי תחת בית הלל, לדברי בית שמאי (שמואל א, כב): "וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער" וגו'.

ג. קטן שאין צריך לאמו – חיב בפסכה. קטן שצריך לאמו – יוצא בערוב אמו, ושאניו צריך לאמו – מערבין עליו מזון שתי סעודות בערובי תחומין. קטן הידע לנגנע – חיב פלולב, יודע להתעטף – חיב בציצית, יודע לדבר – אביו מלמדו שמע, ותורה ולשון קדש, ואם לאו – ראוי לו שלא בא לעולם. יודע לשמור תפלו – אביו לוקח לו תפלין. ביצד בודקין אותו? מטבילין אותו ונותנין לו חלין לשם תרומה. יודע לשמור גופו – אוכלין על גופו טהרות. יודע לפרש בפיו – חולקין לו על הגרן. ביצד בודקין אותו? מטבילין אותו ונותנין לו חלין לשם תרומה. יש בו דעת לשאל, ספקו ברשות היחיד – טמא. ברשות הרבים – טהור. יודע לשחט – שחיטתו בשרה. יכול לאכל פזית הגן – פורשין מצואתו וממיומיו רגליו ארבע אמות. פזית צלי – שוחטין עליו את הפסח, שנאמר (שמות יב, ה): "איש לפי אכלו". רבי יהודה אומר: לעולם אין שוחטין עליו הפסח, עד שידע הפרש אכילה. אמר לו: איזו הפרש אכילה? כל שנותנין לו ביצה – ונוטלה, אבן – וזורקה.

העגלה, ורוצעין עבד עברי, ופודין את הערבי, ואת החרמים, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, ופוקרין מנעל מן האומם, ובלבד שלא יהויר. מכבש של פובשים שהתירו קדם לפועד – אין מחזירים לו, ואין צריך לומר שאין נוטל הימנו, ושל בעל הבית – נוטל הימנו, ואין צריך לומר שפוקרין. חניות פתוחות לקטיו – פותח ונועל בדרבו. לרשות הרבים – פותח אחת ונועל אחת.

ה. ערב יום-טוב האחרון של חג – יוצא ומעטיר את השוק בשביל יום-טוב האחרון של חג. יושבין על ספסל של פותים בשבת, ובעכו. ומעשה ברבן גמליאל, שהיה יושב על ספסל של פותים בשבת בעכו. אמרו לו: מימינו לא היינו נוהגין כן! ולא רצה לומר להם: "מתרין אתם", אלא עמד והלך לו. רוחצין שני אחים באחד, ואין רוחצין שני אחים בכבול⁵. מעשה ביהודה והלל, בגיו של רבן גמליאל, שנכנסו לרחץ בכבול, אמרו להם: לא היינו נוהגין להיות רוחצין שני אחין באחד בכבול! ולא רצו לומר להם: "מתרין אתם", אלא נכנסו ורחצו זה אחר זה. יוצאין בקורדקיסין בשבת, ואין יוצאין בקורדקיסין בשבת בבירי⁶. ומעשה ביהודה והלל, בגיו של רבן גמליאל, שהיו יוצאין בקורדקיסין בשבת, ולא של זהב בשבת בבירי, אמרו להם: לא היו נוהגין כן להיות יוצאין בקורדקיסין של זהב בשבת! לא רצו לומר להם: "מתרין אתם", אלא שלחום ביד עבדיהם.

ו. חכם שמת – הכל קרוביו, הכל קורעין, הכל חולצין, והכל סופדין עליו, והכל מברין עליו – אפלו ברחובה של עיר. אין מולכין

⁵ עץ גשוי במדת המנעל לבית מושבו, ובשעת גמר מלאכה מושבין אותו עליו.

⁶ שם מקום.

⁷ מיני מנעל רחבים.

⁸ שם מקום.

ח. ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות, ובמעשר בקמה. בקנים בחפצות, ואשם בבכור בקנה ובשוק. אבל לא בעופות ולא בפנחות. נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים, ובלבד שיאכל מן הזבח. כל שבעה נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים.

ט. אין מביאים תודה בחג המצות מפני החמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום-טוב, אבל מביא תודתו בחג הספות, ויוצא בה ידי חובתו. רבי שמעון אומר: אין מביאין תודה בחג הספות, שנאמר (דברים טו, טו): "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הספות", כל שפא בחג המצות - פא בחג השבועות, ובחג הספות, תודה שאינה פאה בחג המצות - אינה פאה, לא בחג השבועות ולא בחג הספות. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הספות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה ידי חובה משום חגיגה.

י. עבר הרגל ולא חג - אינו חיב באהריותו, על זה נאמר (קהלת א, טו): "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להפנות". רבי שמעון בן מנסיא אומר: איזו היא "מענות לא יוכל לתקן"? זה הפא על הערוה והוליד ממנה ממו. גנב אדם - יכול שיהויר גנבו. גול - יכול שיהויר גולו. פא על אשת איש - פסלה מידי בעלה, נטרד מן העולם והולך, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן אלעזר אומר: עליו הוא אומר (משלי כו, ח): "כפפור נודדת מן קנה וגו'", ואומר (ירמיה ב, ח): "מה מפצא אבותיכם פי עול כי רחקו מעלי" וגו'.

יא. הטר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמכו, אבל חכם מתיר לפי חכמתו, הלכות שבת חגיגות ומעילות בהררין התלוין בשערה, מקרא מועט

ד. תינוקת שהביאה שתי שערות - חיבת בכל מצות האמורות בתורה, או חולצת או מתנדבת. וכן תינוק שהביא שתי שערות - חיב בכל המצות האמורות בתורה, ראוי להיות בן סורר ומורה. נתמלא זקנו - ראוי לעשות שליח צבור לעבר לפני התבה, ולשא את פיו, אבל אין חולק בקדשי מקדש עד שביא שתי שערות. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה, שנאמר (עזרא ג, ח): "וינעמיו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'".

ה. בית שמאי אומרים: מרבה מדת ראיה ממדת חגיגה, ראיה - פלה לגבוה, מה שאין בן בחגיגה. ובית הלל אומרים: מרבה מדת חגיגה ממדת ראיה, חגיגה נהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בראיה. שלש מצות נהגות ברגל, אלו הן: ראיה, חגיגה ושמחה, יש בראיה מה שאין בשתיקה, יש בחגיגה מה שאין בשמחה, ובשמחה מה שאין בשתיקה. ראיה - פלה לגבוה, מה שאין בן בשתיקה. חגיגה - נהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בשתיקה. שמחה נהגת באנשים ונשים, ונהגת כל שבעה, מה שאין בן בשתיקה.

ו. איזו היא ראיה? אלו עולות הבאות לראיה. איזו היא חגיגה? אלו שלמים הבאין לחגיגה. אם יש לו להביא מתוך ביתו - וביא. ואם לא - משתתף הוא עם אחרים, ובלבד שלא יפחות מפשעור, זה וזה קרויין חגיגה.

ז. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים של יום-טוב, שלא יביא אלא מן החליו, ועל שלמים הבאין בשאר ימות השנה, שאם רוצה לסמוך מן המעשר - סומך, על מה נחלקו? על עולת של יום-טוב עצמו, שביט שפאי אומרים: יביא הכל מן החליו, ובית הלל אומרים: יביא חובתו מן החליו, ואם רצה לסמוך מן המעשר - סומך, ושאר כל ימות השנה יביא חובתו מן החליו.

והלכות מרבות, אין להם על מה שיסמכו, מכאן היה רבי יהושע אומר: צבתא בצבתא מתעבדא, צבתא קדמיתא במאי אתעבדת, הא לאו בריה הוה. הדינין העבודות, הפהרות והטמאות והערויות, מוסף עליהן הערכין והתרומים והתקדשות, מקרא מרבה, מדרש והלכות מרבות – יש להן על מה שיסמכו, אבא יוסי בן חנן אומר: אלו שמונה מקצעי תורה, גופי הלכות הן.

לח לעומר			בבלי: חולין י ירושלמי: בבא קמא ח תוספתא: תענית ג נ"ך: דברי הימים' כ רמב"ם: ברכות ז	עלות השחר 4:31 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:42 סו"ז תפלה - פג"א 10:05 שקיעה 8:01 נץ החמה 5:44 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:18 סו"ז תפלה - גר"א 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת 9:14
לט לעומר			בבלי: חולין יא ירושלמי: בבא קמא ט תוספתא: מגילה א נ"ך: דברי הימים' כז רמב"ם: ברכות ח	עלות השחר 4:30 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:41 סו"ז תפלה - פג"א 10:05 שקיעה 8:02 נץ החמה 5:43 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:17 סו"ז תפלה - גר"א 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת 9:15
פ לעומר			בבלי: חולין יב ירושלמי: בבא קמא י תוספתא: מגילה ב נ"ך: דברי הימים' כח רמב"ם: ברכות ט	עלות השחר 4:29 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:41 סו"ז תפלה - פג"א 10:04 שקיעה 8:03 נץ החמה 5:42 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:17 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת 9:16
פא לעומר			בבלי: חולין יג ירושלמי: בבא קמא יא תוספתא: מגילה ג נ"ך: דברי הימים' כט רמב"ם: ברכות י	עלות השחר 4:28 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:40 סו"ז תפלה - פג"א 10:04 שקיעה 8:04 נץ החמה 5:41 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:16 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת 9:17
יום כפור קטן פוקדם, פב לעומר			בבלי: חולין יד ירושלמי: בבא קמא יב תוספתא: מועד קטן א נ"ך: דברי הימים' כט רמב"ם: ברכות יא	עלות השחר 4:27 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:40 סו"ז תפלה - פג"א 10:04 שקיעה 8:05 נץ החמה 5:40 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:16 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת 9:18
פג לעומר			בבלי: חולין טו ירושלמי: בבא קמא יג תוספתא: מועד קטן ב נ"ך: דברי הימים' ב רמב"ם: מילה א	עלות השחר 4:26 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:39 סו"ז תפלה - פג"א 10:03 שקיעה 8:06 נץ החמה 5:39 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:15 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת 9:19
בבדבד, פבה"ח, פד לעומר			בבלי: חולין טז ירושלמי: בבא קמא יד תוספתא: חגיגה א נ"ך: דברי הימים' ג רמב"ם: מילה ב	עלות השחר 4:25 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:39 סו"ז תפלה - פג"א 10:03 שקיעה 8:07 נץ החמה 5:38 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:15 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת 9:20
הפטרה: מנחם חורש			בבלי: חולין טז ירושלמי: בבא קמא יד תוספתא: חגיגה א נ"ך: דברי הימים' ג רמב"ם: מילה ב	עלות השחר 4:25 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:39 סו"ז תפלה - פג"א 10:03 שקיעה 8:07 נץ החמה 5:38 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:15 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת 9:20
הפטרה: מנחם חורש			בבלי: חולין טז ירושלמי: בבא קמא יד תוספתא: חגיגה א נ"ך: דברי הימים' ג רמב"ם: מילה ב	עלות השחר 4:25 סו"ז קרי"ש - פג"א 8:39 סו"ז תפלה - פג"א 10:03 שקיעה 8:07 נץ החמה 5:38 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:15 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת 9:20

מברכים חודש סיון המולד: שב"ק נאכמיטאג 2 מינוט און 15 חלקים נאך 6. ראש חודש: ראשון

וְעַן אֵיךְ אֵין אַלעמאל פֿרייליך, פֿרענגט דאָס אים הצלחה אין לעבן.

(ספֿר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א')